

Kalbos mokymosi metodologija

MOKYMO VADOVAS Nr. 2

Kalbos mokymosi metodologija

PARTNERSHIP
COUNCIL OF EUROPE & EUROPEAN COMMISSION

JAUNIMO MOKYMAS
www.training-youth.net

**Kalbos mokymosi
metodologija
T- kit'as**

Sveiki atvykę į T-kit'ų seriją

Kai kurie iš jūsų tikriausiai galvojate: ką reiškia T-kit'as? Mes galime pasiūlyti mažiausiai du atsakymus. Pirmasis yra toks pat paprastas, kaip ir visa angliška šio termino versija: „Training Kit“¹. Antrasis labiau susijęs su šio žodžio skambesiu, kuris anglų kalboje primena „Ticket“², o tai yra vienas iš dokumentų, kurio mums paprastai reikia rengiantis keliauti. Taigi viršelyje matote mažą veikėją, vardu Spifis, laikantį traukinio, kuriuo keliausime ieškoti naujų idėjų, bilietą. Mes šį T-kit'ą įsivaizduojame kaip įrankį, kuriuo kiekvienas mūsų gali naudotis darbe. Imant konkrečiau, mes norėtume kreiptis į jaunimo darbuotojus ir mokytojus bei pasiūlyti jiems teorinius ir praktinius įrankius, kuriais jie galės naudotis mokydami jaunos žmones.

T-kit'o serija – tai vienerių metų bendrų pastangų rezultatas. Kolektyvą sudarė įvairių kultūrų, profesijų ir organizacijų atstovai. Norėdami sukurti aukštos kokybės leidinius, kurie tenkintų tikslinės grupės poreikius, o tuo pačiu atsizvelgtų į kiekvienos temos nagrinėjimo būdų įvairovę Europoje, bendradarbiavo jaunimo mokytojai, jaunimo lyderiai nevyriausybinėse organizacijose bei profesionalūs rašytojai.

Šis T-kit'as yra dalis keturių leidinių serijos, pirmą kartą išleistos 2000 metais. Vėliau serija bus papildyta naujais leidiniais. Tai – vienas iš Europos Komisijos ir Europos Tarybos programos „Jaunimo darbuotojų rengimo partnerystės programa“ produktų. Šių dviejų institucijų partnerystė ne tik davė šiuos T-kit'us, tačiau pasitaravo ir kitose srityse: mokymo kursai, žurnalas „Coyote“ bei dinamiškas tinklapis.

Norėdami daugiau sužinoti apie partnerystės eigą (naujos publikacijos, pranešimai apie kursus ir pan.) arba parsisiųsti elektronines T-kit'ų versijas, apsilankykite Partnerystės tinklalapyje www.training-youth.net.

Europos Tarybos leidyba
F-67075 Strasbūras, Cedex

ISBN 92-871-5229-2 Europos Taryba ir Europos Komisija, 2003 m. birželio mėn.

Šio leidinio medžiagą galima naudoti tik nekomerciniais švietimo tikslais, nurodant šaltinį.

Šis dokumentas nebūtinai išreiškia oficialią Europos Komisijos ar Europos Tarybos, jų valstybių narių ar su šiomis institucijomis bendradarbiaujančių organizacijų nuomonę.

1 Mokomosios medžiagos rinkinys (angl.).

2 Bilietas (angl.).

Kalbos mokymosi
metodologija
T-kit'as

T-kit'o serijos koordinatorius

Silvio Martinelli

Šio T-kit'o redaktoriai

Anne Dussap
Philip Curran

Šio T-kit'o autoriai (taip pat žiūrėkite paskutinį puslapį)

Philip Curran
Sandrine Deguent
Sian Williams Lund
Heather Miletto
Carla Van der Straeten

Kiti bendraautoriai

John O'Regan
John Watermann

Redakcinis komitetas

Bernard Abrignani

*Jaunimo ir visuotinio švietimo
nacionalinis institutas*

Elisabeth Hardt

*Europos tarpkultūrinio švietimo
federacija*

Esther Hookway

„Lingua Franca“

Carol-Ann Morris

Europos jaunimo forumas

Heather Roy

*Pasaulinė merginų gidžių ir skaučių
asociacija*

Sekretoriatas

Sabine Van Migem
(Administracinė parama)
Genevieve Woods
(bibliotekininkė)

Viršelio ir Spiffy personažo autoriaus

The Big Family

Speciali padėka taip pat skiriama

Patrick Penninck už T-kit'o serijos išleidi-
mo koordinavimą, ilgalaikę paramą ir
ryšių su kitais Partnerystės susitarimo
projektais užtikrinimą.

Anne Cosgrove ir Lenai Kalibataitei už
inašą pirmajame projekto etape.

Visiems leidėjams ir autoriams, kurie
suteikė leidimą naudoti savo autorinę
medžiagą.

Paskutinė, bet ne mažiau svarbi padėka
visiems žmonėms, kurie įvairiais savo
sugebėjimais, įvairiais momentais ir įvai-
riais būdais prisidėjo prie to, kad visa tai
būtų įgyvendinta!

Europos Taryba DG IV Jaunimo ir sporto direktoratas

Strasbūro Europos jaunimo centras
30 Rue Pierre de Coubertin
F-67000 Strasbourg, Prancūzija
Tel. +33-3-8841 2300, faks. +33-3-8841 2777

Budapešto Europos jaunimo centras
Zivatar ucta 1-3
H-1024 Budapest, Vengrija
Tel. +36-1-2124078, faks. +36-1-2124076

Europos Komisija DG Mokslas ir kultūra Skyrius D5: Jaunimo politika ir programos

Rue de la Loi, 200
B-1049 Brussels, Belgija
Tel. +32-2-295 1100, faks. +32-2-299 4158

Turinys

Įžanga	4
1. Svarstymai apie kalbos mokymąsi.....	9
1.1. Kalbos mokymasis ir mokymas	10
1.2. Mokytojų ir mokinių vaidmenys	
1.3. Mokymosi stiliai	15
1.4. Klaidų taisymas	16
2. Mokymasis atliekant užduotis	21
2.1. Įžanga ir pagrindiniai apibūrinimai	21
2.2. Kalbos mokymasis atliekant užduotis (MAU)	21
2.2.1. Kalbos mokymasis atliekant užduotis. Pradinė informacija.....	21
2.2.2. Kalbos mokymasis atliekant užduotis.....	22
2.2.3. Kalbos mokymasis atliekant užduotis. Metodologija.....	23
2.2.4. Gabumai kalboms ir mokymosi stiliai	27
2.3. Faktoriai, į kuriuos reikia atsižvelgti	27
2.3.1. Mokinių profiliai.....	27
2.3.2. Kurso turinio suderinimas	28
2.3.3. Kursų vykdymo vieta ir turimi ištekliai	28
2.3.4. Tarpkultūrinė dimensija	28
2.4. Konkrečios užduoties pavyzdys	30
3. Užduotimis pagrįsto mokymosi pavyzdžiai	33
3.1. Užduotis be medžiagų	33
3.2. Fotografijos panaudojimas	35
4. Medžiagos atrinkimas ir naudojimas	55
4.1. Bendrieji principai	55
4.2. Įvairūs medžiagos šaltiniai	56
4.2.1. Besimokančiųjų pateikta medžiaga	56
4.2.2. Medžiaga iš televizijos.....	56
4.2.3. Paveikslėliai.....	57
4.2.4. Daiktai kaip medžiaga.....	57
4.2.5. Informaciniai lapeliai	58
4.2.6. Žaidimai.....	58
4.2.7. Dainos ir garsai	58
4.2.8. Mokymų vieta	58
4.2.9. Informacinės technologijos.....	59

5. „Pasidaryk pats“ skyrius	61
5.1. Įvadas	61
5.2. Medžiaga.....	62
5.3. Tuščias lapas planui	63
5.4. Medžiagos panaudojimas	65
1 priedas	67
2 priedas	69
3 priedas	71

Organizuojant tarptautinius renginius svarbu gerai mokėti užsienio kalbas bei turėti tarptautinių įvykių suvokimą. Reikia pastebėti, kad pastaruoju metu vis daugiau jaunimo organizacijų susiduria su tokiomis situacijomis, kai jų nariai arba Europos savanoriai privalo turėti atitinkamus kalbos įgūdžius, kad galėtų komunikuoti tarptautinėje aplinkoje (t. y. tarptautiniuose renginiuose ar atlikdami savanorišką veiklą užsienio valstybėje). Todėl šiame T-kit'e pateikiame kalbos mokymosi ir komunikacinių įgūdžių pasirinkta kalba lavinimo metodologiją.

Tačiau tai, apie ką čia kalbame, nėra tik kalbos mokymosi metodologija. Apskritai, ją galėtume pavadinti globalia metodologija, kuri paremta „Mokymosi atliekant užduotis“ metodais bei kitais tarpkultūriniais mokymosi metodais. T-kit'o autoriai (patyrę kalbų mokytojai, užsiimantys Europos lyderių mokymu) pasirinko šią metodologiją dėl to, kad ji skatina tikroviškas komunikavimo situacijas, mokinys naudojasi reikiamų pasirinktos kalbos žodžių bagažu, užduotys imituoja kasdienį gyvenimą. Ši metodologija yra itin tinkama jaunimo veikloje bei neformalaus mokymo srityje. Iš kitų kalbos mokymosi bei mokymo metodologijų ji išsiskiria tuo, jog ją galima pritaikyti įvairioms kalboms, įvairioms mokymosi aplinkoms bei įvairiems mokymosi poreikiams. Be to, remiantis šia metodologija, mokinys privalo aktyviai dalyvauti, rodyti iniciatyvą bei itin įsitraukti į mokymosi procesą.

Šis T-kit'as yra skiriamas:

- kalbos mokytojams bei tiems mokytojams, kurie ieško novatoriško būdo mokytis kalbą neformalioje mokymosi aplinkoje;
- tiems, kurie padeda besimokantiems kalbos (kalbos pagalbininkams).

Šiame T-kit'e yra šeši skyreliai, jame rasite ir teorinių žinių, ir praktinių užduočių.

Tiems, kurie skaitys šį leidinį, autoriai siekia suteikti galimybę įgyti žinių bei pritaikyti siūlomą metodologiją.

T-kit'o gale rasite individualiam mokymuisi skirtą skyrelį, kuriame pateikiami pratimai ir patarimai besimokantiems kalbos.

Pirmajame skyriuje perskaitysite bendrą įžangą apie kalbos mokymąsi ir mokymą. Joje aprašomas kalbos mokymo vertinimas ir kalbos mokymosi metodai, pateikiamas mokinių bei mokytojų vaidmenų aprašymas.

Antrame, trečiame ir ketvirtame skyreliuose rasite teorinę informaciją apie „Mokymąsi atliekant užduotis“ bei konkrečius šios metodologijos taikymo neformalaus mokymosi kontekste pavyzdžius.

Penktame skyrelyje pateikiame praktines užduotis. Šioje dalyje rasite pratimus, kuriuos galėsite atlikti remdamiesi „Mokymosi atliekant užduotis“ metodologija. Taip pat galėsite susipažinti su nuomonėmis apie šią metodologiją.

Šis T-kit'as yra išleistas ir prancūzų kalba. Jis nežymiai skiriasi nuo angliškosios versijos. Esminiai skirtumai atsispindi trečiame skyrelyje, kuriame pateikiami angliški pavyzdžiai nėra pritaikomi prancūzų kalbai. Tačiau turinio atžvilgiu abu leidiniai – prancūziškasis ir angliškasis – yra vienodi.

Tikimės, kad Jums patiks šis T-kit'as, jame rasite naudingų patarimų, kuriuos galėsite pritaikyti savo veikloje. Be to, tikimės sulaukti **Jūsų** nuomonės bei **Jūsų** patirties.

1. Svarstymai apie kalbos mokymąsi

Tiek mokiniai, tiek mokytojai turi savo nuomonę ar išivaizdavimą, koks turėtų būti mokymas ir mokymasis. Šio požiūrio mokiniai dažnai neišsako atvirai, tačiau jie tikisi, kad mokytojams jis yra savaimė suprantamas. Toks požiūris susiformuoja iš mokymosi bei mokymosi nuo vaikystės patirčių. Mes visi pritariame tai mokymosi patirčiai, kuri yra mūsų bendro socialinio-kultūrinio konteksto dalis. Tačiau tik tuomet, kai mes mokomės pagal skirtingas metodologijas, turime galimybę palyginti ir įvertinti mūsų turimą mokymosi patirtį.

Pradedantieji mokytojai remiasi klasikiniais pedagogikos principais ir praktika, jie juos taiko savo tiesioginiame darbe. Retai pasitaiko tokios situacijos, kai mokytojai ir mokiniai kvestionuoja savo vaidmenis. Nepaisant pastangų skatinti mokinių lavinimą, jų nepriklausomybę ir netgi savarankišką mokymąsi, daugiausia sprendimų klasėje yra priimami mokytojo. Šie teiginiai – tai nėra kritika. Jie paprasčiausiai remiasi keliais tyrimais ir atspindi realią situaciją. Šie teiginiai netgi nekelia nuostabos. Tradiciniai mokymosi metodai visiems susijusiems suteikia saugumą. Tačiau įdomiausia mokymo aplinką gali sukurti tie mokytojai, kurie turi įvairiausių žinių ir įgūdžių, kuriuos gali atitinkamai pritaikyti prie konkretaus individo, konkrečios grupės ir konteksto.

Kalbos mokymąsi gana sudėtinga įvertinti kokybiniais parametrais. Kalba nėra žinių ar faktų rinkinys, kurį galima išmokti ir mechanškai atkartoti per įskaitą ar egzaminą. Tai – įgimtas žmogiškas gebėjimas komunikuoti. Būtent todėl jis yra organiškasis. Kalba nuolat auga ir vystosi tinkamoje jai erdvėje, traukiasi nepalankiose situacijose, be to, tam tikroje situacijoje ji gali būti paveikta emocinių faktorių. Galime išmatuoti įvairius gebėjimo lygius, tačiau kiekvienas kalbos naudojimo atvejis bus skirtingas nuo visų kitų likusiųjų. Mokėjimas kalbėti yra labiausiai pastebimas, tačiau tuo pačiu ir labiausiai paveikiamas bei trapus kalbos mokėjimo tipas. Savame draugų rate mes galime reikšti mintis, ir todėl atrodyti apsiskaitę ir susikaupe. Tačiau ar tokie mes išliekame, kai stovime prieš auditoriją? Arba, kai dalyvaujame pokalbyje dėl darbo? Kai liudijame teisme? Kai jaučiamės prastai, esame pavargę ar nuliūde? Visi šie žmogiškieji faktoriai neabejotinai veikia mūsų gebėjimą kalbėti netgi savo gimtąja kalba. Šie

faktoriai taip pat veikia ir kalbėjimą užsienio kalba.

Taigi, ką galėtume nuveikti šioje srityje? Svarbiausia nepamiršti mokymo tikslų ir uždavinių. Kodėl žmonės mokosi užsienio kalbų? Dažniausiai žmonės mokosi užsienio kalbos dėl šių priežasčių:

- darbas;
- laisvalaikis;
- socialinė integracija;
- akademiniai tikslai.

Europos jaunimo darbo kontekste visos aukščiau išvardytos priežastys yra aktualios, tačiau tikriausiai mažiausiai dėmesio yra skiriama mokymuisi siekiant akademinį tikslą.

Galime daryti prielaidą, jog dauguma kvalifikuotų kalbų mokymo specialistų pradėjo mokyti dar nebūdami ekspertais. Būdami užsienyje jie buvo paprašyti *pamokyti* jų gimtosios kalbos, jie pamokė – ir jiems patiko! Tai gali nutikti įvairiose aplinkose – atostogaujant, bare, diskotekoje – bet kur! Jų tiesiog paklausė: „O kaip Jūsų kalba šis žodis?“ Arba: „Kaip Jūsų vardas skamba Jūsų kalba?“ Arba: „Ką reiškia šis posakis...?“ Kai kurios geriausios mokymo ir mokymosi pamokos vyko būtent tokiomis neformaliomis aplinkybėmis.

Dar vienas neformalaus mokymosi kontekstas – tai jaunimo darbuotojų mokymasis arba kitų jaunimo darbuotojų rengimas tarptautiniam darbui, arba situacijos, kuriose vykdamas vietinius projektus jaunimui būtinas ir užsienio kalbos mokėjimas.

Be jau minėtų mokymosi aspektų, visuomet gali iškilti situacijos, kai mokytojo paprasčiausiai nebus netoliese, tad mokymas ir mokymasis vyks natūraliau. Rekomenduojame, esant galimybėms, mokyti savo gimtosios kalbos to norinčius motyvuotus „mokinius“. Šio T-kit'o tikslas yra suteikti tokiems „nemokytajams“ žinių ir „įrankių“ pasiekti geriausių rezultatų.

Čia norėtume pateikti pavyzdį naujos trišalės mokymosi programos, kurioje dalyvauja Švedija, Italija ir Jungtinė Karalystė. Ši programa Jungtinėje Karalystėje vadinasi „Darbas užsienyje“ (*Work Away*), Švedijoje ir Italijoje – „Kliūčių įveikimas“ (*Breaking Barriers*). Pro-

jektą Jungtinėje karalystėje vykdo Princeso Fondo (*The Prince's Trust*), labdaringos organizacijos, kurią 1976 m. įsteigė Princas Čarlzas, pareigūnai. Ši organizacija siekia padėti su sunkumais susiduriančiam jaunimui, kurie vykdė nusikaltimus, vartojo narkotikus ar bendravo su netinkamais žmonėmis ir pan. Šis projektas yra skirtas 18–24 m. „rizikos grupės jaunimui, kurie neturi pastovaus darbo“. Projekto dalyviams suranda organizacijos atstovai, jie juos moko (dažniausiai mokymas vyksta vietoje, jis trunka vieną savaitę prieš išvykstant į užsienį); nuvykę į užsienio valstybę jaunuoliai dvi savaites mokosi, o vėliau dirba ir galiausiai – grįžta namo įgiję vertingų darbinių įgūdžių. Tai įdomus pilotinis projektas (1999–2000 m.), kuris šiuo metu yra parodomasis.

Edwards kalbų mokykla (*Edwards Language School*) yra mokymo partneris Didžiojoje Britanijoje. Joje mokosi jaunimas iš Didžiosios Britanijos prieš išvykdamas į užsienį bei jaunimas iš Italijos ir Švedijos, kai jie atvyksta dirbti į Didžiąją Britaniją.

Prieš išvykdamas į užsienį, jaunuoliai mokomi gyvenimo ir darbo užsienyje ypatumų, jiems suteikiamos tarpkultūrinės žinios, be to, jie mokosi atitinkamos užsienio kalbos.

Kalbos mokytojai šiame projekte yra maždaug 25 m. „nemokytojai“, kuriems jų mokoma kalba yra gimtoji. Šiuos „informatorius“ moko profesionalūs ir kvalifikuoti kalbų mokytojai. Jie taip pat paruošia keturių paskaitų planus, kurie apima „Kelio etapo“* lygį. Kartu jie sudaro planus atsižvelgiant į laiką bei aptaria visus aspektus. Projekto metu buvo pastebėta, jog mokiniai patys buvo linkę organizuoti pamokas taip, kaip jos vyksta mokykloje, nors aplinka, kurioje vyko pamokos, buvo nepanašė į mokyklos klases. Kiekvienas mokinys gavo po segtuvą. Dauguma stropiai į juos užsirašinėjo kaip tikri mokiniai. Mokiniai patys „užsakė“ ir gavo tos kalbos, kuri jiems buvo naudinga, įgūdžių. Niekas nevēluodavo į pamokas, lankomumas buvo nepriekaištingas.

Kadangi mokymas vyko netoli mokinių namų, „informatoriai“ laisvalaikį leisdavo kartu su mokiniais, taigi mokymas nenutrūkdavo ir po pamokų. Nors mokymas prieš išvykstant į užsienį trukdavo tik penkias šešias dienas, galime daryti išvadą, kad tai buvo puikus ne tik kalbos mokymosi neformaliame kontekste

pavyzdys. Didžiausias dėmesys buvo skiriamas mokinių poreikiams ir pomėgiams, *mokytojai* nebuvo valdingi, todėl klasėje visai nebuvo juntama baimė, kuri yra labiausiai nepageidautina emocija mokymosi metu.

Organizuojant mokymą, kuriame mokytojo vaidmenį atlieka neprofesionalūs mokytojai, svarbu atitinkamai iš anksto paruošti šiuos „informatorius“, parengti užduotis, mokymo planus, funkcinių užduočių pavyzdžius bei numatyti mokymo proceso monitoringo mechanizmą.

Tikimės, kad daug „informatorių“ ir mokytojų šiame leidinyje ras tai, kas jiems gali praversti mokant savo gimtosios kalbos neformaliame kontekste. Skyrelyje 1.2. „Mokytojų ir mokinių vaidmenys“ rasite daugiau informacijos apie tai.

1.1. Kalbos mokymasis ir mokymas

Modernių kalbų mokymosi pagrindai

Modernių kalbų mokymasis ir mokymas prasidėjo ir vystėsi XX amžiuje. Tuomet suaktyvėjo keliavimas žemės, oro, jūros transportu. Daug žmonių pradžioje iš Europos ir Šiaurės Amerikos, o vėliau ir iš viso pasaulio galėjo naudotis šių transporto rūšių teikiama malonumais. Kelionės į užsienį tapo ne tik religinių piligrimų ar misionierių, bebaimių nuotykių ieškotojų ar užkariautojų, turtuolių ar tų, kurie keliaudavo su tarnų eskortu užsiėmimas. Palaipsniui kelionės į užsienį tapo prieinamos daugumai žmonių išsivysčiusiose valstybėse. Be to, elektros atradimas bei bevielių komunikacijų išradimas suteikė žmonėms galimybę bendrauti tarpusavyje, nepaisant to, kur jie dirbo ar gyveno.

Ankstesniais amžiais vienintelės užsienio kalbos, kurias studijavo tik ta nedidelė gyventojų dalis, kurie turėjo galimybę mokytis, buvo klasikinės kalbos – lotynų ir graikų. Vėliau žmonės ėmė mokytis ir prancūzų kalbos, kuri tapo aukštuomenės kalba Rusijoje ir Anglijoje. Aukštuomenė samdydavo šia kalba kalbančias aukles ir mokytojus, kurie mokydavo jų namuose. XX a. Europoje vyko du pasauliniai karai. Be to, o galbūt dėl to, vyko kiti sociologiniai reiškiniai. Moterys gavo daugiau teisių, jos galėjo mokytis, įgijo teisę balsuoti.

* „Kelio etapas“ – dar kitaip „Slenksčio lygis“, „Pranašumo lygis“, tai bendravimo įgūdžių pasirinkta užsienio kalba rinkinys, kuris yra nustatytas Europos Tarybos Modernių kalbų projekte. Tai – bendrieji komunikavimo įgūdžiai.

Žmonės suvokė gyvenimo taikoje, o ne barbariško teritorijų užkariavimo svarbą. Šimtmečio pabaigoje daugelyje Europos valstybių išgalėjo demokratija.

Dauguma žmonių įgijo teisę į pagrindinį išsilavinimą. Pagerėjo darbo sąlygos, neturtingieji, ligoniai ir kiti socialiai remtini žmonės įgijo teises į socialinę paramą. Antrąjį šimtmečio pusėje tapo įprasta, jog daug žmonių keliauja darbo ar asmeniniais reikalais. Išaugo vidutinis gyvenimo amžius. Todėl šiuo metu net pagyvenę žmonės galėjo keliauti, kas anksčiau jiems buvo neįmanoma.

Tad šiame socialinių, politinių ir ekonominių pasikeitimų kontekste švietimo politika buvo vykdoma taip, jog modernios kalbos taptų mokymo programų dalimi. Toliau nagrinėsime, kaip vyko perėjimas nuo klasikinių (mirusių) kalbų (kurių mokėjimas iki tol atverdavoduris į aukštąjį mokslą) mokymo ir mokymosi mokyklose prie modernių (*gyvų*) kalbų.

Gramatikos vertimo metodas

XVI a. Europoje buvo įkurtos gramatikos mokyklos, kuriose mokinius mokydavo lotynų k. gramatikos taisyklių, linksniavimo ir asmenavimo, vertimo, šabloninių sakinių rašymo. Šių dalykų juos mokydavo lotynų ir jų gimtąją kalbą. Dažnai mokiniai skaitydavo dialogus. Po to, kai mokiniai įgydavo kalbos pagrindus, juos mokydavo sudėtingesnės gramatikos bei retorikos meno. Tuometinių mokytojų manymu, disciplina yra būtina mentalinė gimnastika, kuri yra esminis dalykas siekiant aukštojo išsilavinimo. Taigi nenuostabu, jog, kai Europos mokyklose nuo 18 a. buvo pradėta mokyti modernių kalbų, mokymo procese buvo naudojami tie patys mokymo ir mokymosi metodai.

Šis tradicinis „gramatikos vertimo“ mokant modernių kalbų metodas buvo vienintelis naudojamas Europos mokyklose XX a. Ir šiuo metu dauguma mokyklų visame pasaulyje naudoja šį daugiau ar mažiau modifikuotą metodą. Reikia pažymėti, jog šis metodas yra tinkamas mokantis kalbos skaityti literatūrą užsienio kalba, kai šie tekstai turi būti aptariami gimtąja kalba. Mirusių kalbų mokymuisi nereikėjo kalbėjimo, tuo tarpu modernių kalbų mokėjimas apėmė ir kalbėjimą. Mokomi senuoju metodu, mokiniai įgydavo pasirinktos kalbos sintaksės ir retorikos žinių ir iki XX a. beveik nekalbėjo ja. Tuo metu svarbiausias dėmesys buvo skiriamas skaitymui ir rašymui, tuo tarpu klausymas ir kalbėjimas buvo beveik propaguojami. Šio

metodo kritikai teigia, jog taip mokomi mokiniai įgydavo žinių *apie* kalbą, tačiau pačios kalbos neišmokdavo. Kitaip tariant, čia mes vėl susiduriame su teorijos ir praktikos problema.

Tiesioginis metodas

Šis metodas buvo padėtas taikyti maždaug XIX a. pabaigoje–XX a. pradžioje. Pagrindinė jo teorija susiformavo kaip prancūzų ir vokiečių lingvistų Reformatorių judėjimo XVIII a. viduryje rezultatas. Metodas taip pat yra žinomas „Natūralaus metodo“ pavadinimu. Jo esmė yra ta, jog turi būti naudojama tik ta kalba, kurios yra mokomasi, mokytojas turi kalbėti lėtai ir aiškiai, mokymas buvo suprantamas kaip keturių aspektų – klausymo, kalbėjimo, skaitymo ir rašymo derinys, kalbą pirmiausia reikėjo išgirsti, tik vėliau pamatyti ją užrašomus žodžius, mokiniai buvo supažindinami su gramatikos taisyklėmis tik po to, kai atlikdavo pratimus, kuriuose jos būdavo taikomos, buvo vengiama vertimo.

Šis metodas taip pat yra plačiai naudojamas ir dabar. Žymiausia jį naudojanti mokykla yra pasaulinė Berlitz mokykla. Šio metodo kritikai teigia, jog jis yra per daug varžantis, nuobodus ir mokytojams ir mokiniams, ir yra tinkamas tik tiems mokiniams, kurių mokymosi stilius tiksliai atitinka jį. Šiuo metodu nepropaguojama kaita, variacijos, kas yra natūralus kalbinis reiškinys.

Situacinis metodas

Šiame metode iš dalis naudojami tiesioginio metodo principai. Iš tiesų, situacinis metodas išaugo kaip tiesioginio metodo atšaka. Remiantis šiuo metodu, kalbos yra mokoma tam tikrose situacijose, t. y. *stotyje, restorane* ir t. t. Naujų žodžių yra išmokstama kartojant sakinius žodžiu. Tam tikroje situacijoje naudojami žodžiai yra mokomi, o vėliau jų ieškojimas – tikrinamas. Šiuo metu kai kuriose vidurinių mokyklų vadovėliuose vis dar galėtume surasti užuominų į šį metodą. Pagrindinis šio metodo elementas – tai PPP metodologija (angl. „*Presentation, Practice, Production*“ – prezentacija, praktika, gamyba). Mokytojas pristato naujus kalbos dalykus, mokiniai juos išbando, mokytojas įvertina, pavyzdžiui, mechanškai kartodami, o vėliau seka taip vadinama „laisvoji gamyba“, kai mokiniai patys konstruoja savo sakinius pagal jų ką tik išmoktą modelį. Šį metodą dažniausiai taiko modernių kalbų mokytojai ir mokiniai.

Audiolingvistinis metodas

Šis metodas kariniais tikslais buvo sukurtas JAV Antrojo pasaulinio karo metais. Metodo esmė yra ta, jog mokinys išklauso įrašyto dialogo ir atsakinėja į jam užduodamus klausimus. Pradinis šio metodo tikslas buvo išmokyti žvalgybininkus apsimesti, kad ta kalba, kuria jie kalba, jiems yra gimtoji. Jie privalėjo apsimesti prieš karininkais, ir išsiskverbti į jų tarpą. To meto karininkams padėdavo „informatoriai“, kuriems jų mokoma kalba buvo gimtoji, bei kalbos *treneriai*, kurie mokydavo, kaip taisyklingai ištarti žodžius. Šis metodas labiausiai tiko turintiems kalbos mokymosi įgūdžių bei motyvuotiems karininkams, kurie vėliau tapdavo elitiniais žvalgybininkais ir šnipais. Tad galima drąsiai teigti, kad, jei Jūsų gyvybei grėstų pavojus, Jūs taip pat galėtumėte gana greitai išmokyti rusų, prancūzų ar netgi marsiečių kalbas!

Šis metodas buvo propaguojamas kalbos laboratorijose, kur mokiniai sėdėdavo su ausinėmis „klausydami ir sau pakartodami“ kiekvieną frazę, o iš tiesų, dažniausiai tiesiog laukdami, kada pagaliau nuskambės skambutis pertraukai!

Komunikacinis metodas

Šis metodas realizuoja Europos tarybos valstybių narių poreikius mokytis ir mokytis pagrindinių Europos kalbų tam, kad suaugę mokiniai galėtų pasinaudoti dauguma galimybių, kurios joms atsiveria naujosiose Europos Sąjungos ir Europos tarybos valstybėse narėse. Kaip galima nuspėti iš metodo pavadinimo, juo esmė yra ta, kad kalbos mokomasi bendraujant. Komunikaciniame kalbos mokymosi metode perspina jau anksčiau minėti metodai, tačiau pagrindinė jo savybė yra ta, jog mokiniai yra mokomi kalbėjimo, daug dėmesio neskiriama gramatikos, taisyklių bei žodyno mokymui. Šio metodo propaguotojų teigimu, dauguma šių dalykų yra išmokstama dažnai girdint ir kartojant, panašiai kaip vaikai išmoksta savo gimtąją kalbą. Naom'as Chomsky's buvo įsitikinęs, kad jam pavyko atrasti smegenų sritį, kurioje slėpėjo „Kalbos išmokimo aparatas“ (*Language Acquisition Device (LAD)*). Jo Universalios gramatikos teorija suteikė vilties kiekvienam, kuris norėjo išmokyti dar vieną kalbą, tai įgyvendinti.

Viena iš šios sunkiai apibūdinamos teorijos atšakų yra Wilkins'o *Hipotetinio plano (Notional Syllabus)* teorija, kuri buvo pagrindas sudarant Europos moderniujų kalbų moky-

mo planą. Šis planas šiandien apima šešis skirtingus kalbų mokėjimo lygius nuo „Kelio etapo“. Aštuntajame–devintajame praėjusio šimtmečio dešimtmečiuose dauguma kalbų mokytojų buvo susižavėję šiuo metodu. Dažnai buvo kartojama, kad remiantis šiuo metodu, „*prancūzų kalbą galima išmokyti be ašarų*“. Mokymosi šiuo metodu tikslas buvo mokinio komunikatyvinė kompetencija. Mažiau dėmesio buvo skiriama akademinėms žinioms ar egzamino rezultatams. Klasė tapdavo repetičių kabinetu, kuriame būdavo atkartojamos kasdieniškos situacijos. Šis metodas neabejotinai apima kai kurias labai įdomias mokymo priemones bei pratimus klasėje.

Tačiau ir šis metodas neišspendė visų su kalbos mokymosi susijusių problemų. Daug mokinių ir mokytojų jaučia formalių struktūrizuotų nuosekliai pateikiamų žinių trūkumą. Šis metodas labiausiai tinka tokiems mokiniams, kurių mokymosi stilius tiksliai atitinka šį metodą.

Visiškas fizinis atsakymas (VFS)

Šį metodą sukūrė James'as Asher'is iš Kalifornijos. Metodo esmė yra ta, jog mokiniams yra pateikiamos komandos, taigi tuo pačiu metu jie yra klausytojai ir atlikėjai. Asher'is savo teoriją pagrindė stebėjimais, kaip vaikas mokosi kalbos. Jis atkreipė dėmesį, kad suaugusieji liepia vaikams, o šie atitinkamai reaguoja į jų komandas. Be abejo, gali pasigirsti kritikų nuomonės, kad šis metodas – tai tarsi šuns treniravimas. Mokytojas liepia mokiniams, pavyzdžiui, „Atsistokite!“, „Prieikite prie durų!“, „Paduok knygą Jonui!“ ir pan., o mokiniai įvykdo jo paliepiamus

Tylusis metodas

Tai – dar vienas humanistinis metodas, kurį aštuntajame dešimtmetyje Niujorke sukūrė Gattegno. Kaip ir VFS šalininkai, šio metodo pasekėjai teigia, jog mokiniai, mokydami pagal šį metodą, nėra bauginami, nejaučia streso, yra pasitikintys savimi nuo pat mokymosi pradžios. Mokiniai paprasčiausiai klausosi, kaip kalba tie, kuriems jų besimokoma kalba yra gimtoji. Kalbėti mokiniai pradeda tik tuomet, kai jaučiasi tvirtai ir to pageidauja. JAV Taikos palaikymo korpusas, kurio karininkai nuo 1970 m. dažnai pasisiūlydavo dalyvauti tokiose programose dažniausiai rytų Europoje ir pietryčių Azijoje, itin naudojo šį metodą. Deja, neturime išsamių žinių apie šio metodo taikymo rezultatus.

Mokymasis atliekant užduotis

Šio metodo esmė yra ta, jog mokymosi sesijos tikslas yra atlikti tam tikrą užduotį. Mokiniai privalo jų pasirinkta kalba išspręsti problemą ar atlikti užduotį. Darbas vyksta individualiai arba grupėse. Mokiniai gali kreiptis į mokytoją, jei jiems trūksta žodžių, mokytojas pasako tuos žodžius, kurių jie nežino, padeda mokiniams, kad šie sėkmingai pasiektų tikslą. Šis metodas yra tinkamiausias savimi pasitikintiems, drąsiems mokiniams, kurie nebijo rizikuoti ir prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi. Remiantis šiuo metodu, mokytojas nėra pagrindinis asmuo mokymosi procese, jis nekontroliuoja viso mokymosi proceso. Tai nebuvo būdinga tradiciniams mokymosi būdams. Skatinamas mokinių savarankiškumas. Vienintelis rezultato įvertinimas – tai sėkmingas tikslų pasiekimas.

Mokymasis pagal temas

Svarbiausia šiame metode – tema. Mokiniai pasirenka arba mokytojas pasiūlo keletą temų, kurios yra įdomios arba naudingos mokiniams. Mokytojas taip pat paruošia su šia meta susijusias sakinių struktūras, žodžius ir jų reikšmes, tinkamą funkcinį stilų. Šio metodo esmė yra ta, jog mokiniai kalbos dalykų mokosi tam tikrame kontekste. Be to, jei mokiniai turi galimybę pasirinkti jiems rūpimas temas, mokymas suteikia jiems motyvacijos.

Tarpkultūrinis kalbos mokymasis (TKM)

Šio metodo pasėkėjai teigia, jog kalbos mokymasis ir tarpkultūrinis mokymasis yra dvi vieno medalio pusės. Jų teigimu, neįmanoma gerai išmokyti kalbos nežinant tarpkultūrinio konteksto. Lygiai taip pat galima teigti, jog neįmanoma nusimanyti apie tarpkultūrinius reiškinius nežinant užsienio kalbos. Ši situacija primena *kiaušinio ir vištos dilemą*. Kas atsiranda anksčiau – kalbos žinojimas ar tarpkultūrinių reiškinių suvokimas? Abejone nesukelia tas faktas, jog kalba yra visiems žmonėms įgimtas reiškinys. Atitinkamai, pagrindinės koncepcijos taip pat yra universalios. Taigi, kai vienas žmogus pavartoja *žodį*, kitas žmogus tą patį *žodį* gali pavartoti turėdamas omenyje visai kitą jo reikšmę!

Tarpkultūrinis kalbos mokėjimas remiasi kalbos mokymusi tarpkultūriniame kontekste. Mokydamiesi pagal šį metodą, mokiniai nagrinėja kultūrinės koncepcijas, stereotipus, bendras teorijas, bei esminius kalbos princi-

pus. Šis mokymosi būdas remiasi prieštaravimais. Jo tikslas – stuktūrizuoti aplinką. Tik tokioje aplinkoje mes galėsime efektyviai gyventi tolerancijoje, pripažindami skirtumus visoje Europoje „*vive la difference*“!

Šiame T-kit'e daugiausia dėmesio skirsime pastarosioms trimis teorijoms, kadangi būtent jos yra tinkamiausios mokantis neformalioje aplinkoje. Tačiau kaip ir visi likusieji metodai, šios teorijos natūraliai išsivystė anksčiau aprašytųjų pagrindu. Didžiausias dėmesys skiriamas mokiniui ir jo mokymuisi, o ne mokytojui ir mokymo procesui. XXI a. mes galėsime geriau panaudoti mūsų turimus išgūdžius ir praėjusių šimtmečių žinias eklektiškai pasirinkdami mūsų situacijai geriausiai tinkantį mokymosi ir mokymo metodą.

1.2. Mokinių ir mokytojų vaidmenys

Šiame skyrelyje nagrinėsime mokinių ir mokytojų vaidmenis, kaip šios abi susijusios šalys gali įvertinti ir apspręsti savo vaidmenis ir elgesį, tam kad pasiektų kuo geresnių rezultatų. Ši problema yra itin aktuali neformalaus mokymosi aplinkoje.

1998 m. lapkričio mėn. tarpkultūrinio mokymosi seminaro metu Briuselyje buvo detalai išnagrinėtas šis mokymo aspektas. Seminaro dalyviai priėjo prie išvados, kad egzistuoja keturios klasių kultūros: ultradidaktinė, didaktinė, mokinio svarbos ir neformali. Seminaro ataskaitoje (47–49 psl.) pateikiamos išvados apie šias kultūras. Mūsų lentelėje taip pat pateikiame pagrindinius šių kultūrų bruožus.

Klasė Nr. 1. Ultradidaktinė

Formali klasės aplinka; autoritetingas mokytojas, griežta hierarchinė struktūra, neskatinama mokinių iniciatyva; mokiniai prilyginami tuštiesiems indams; mokytojas yra žinių skleidėjas; neskatinamas aktyvus mokymasis; mokytojui suteikiama visokeriopa valdžia.

Klasė Nr. 2. Didaktinė

Didžiausias dėmesys skiriamas mokytojui; mokytojas kontroliuoja mokinius; neskatinamas mokinių dalyvavimas.

Pakankamai griežta hierarchinė struktūra; mokytojui suteikiama teisė kontroliuoti; geri mokiniai – pasyvūs mokiniai.

Klasė Nr. 3. Mokinio svarbos

Mokymas atliekant užduotis; klasės aplinka lanksti – mokytojas pritaiko ją pagal atliekamas užduotis; skatinamas bendras mokinių darbas; mokiniai skatinami patys rasti atsakymą, mokytojas – tik galutinis patarėjas; įvairi veikla pritaikoma prie įvairių mokymosi stilių; geri mokiniai – aktyvūs mokiniai; lanksti hierarchinė sistema.

Klasė Nr. 4. Neformali

Atsitiktinomis besiremianti aplinka; „kaip bus, taip gerai“ požiūris; mokytojas-draugas, gyvenimo kankinys; mokiniai diktuoja mokymosi eigą; mokiniai reikalingi tam, kad mokytojas galėtų didžiuotis aukštomis savo moralės normomis; draugystė; neegzistuoja jokia hierarchinė sistema; valio anarchijai?!

Mokantis ir mokant neformalioje aplinkoje klasės kultūra turi remtis bendradarbiavimo principais. Mokytojas turi būti pagalbininkas, padedantis ir skatinantis mokinių mokymąsi. Jis nemano, kad mokiniai mokosi tik tuomet, kai yra mokomi specifinių dalykų.

Mokiniai savo ruožtu pripažįsta, kad jų vaidmuo yra aktyvesnis. Jie privalo mokytis! Svarbu, kad mokiniai suvoktų savo mokymosi stilių, tačiau tuo pačiu būtų pasiruošę adaptuotis ir lavinti savo mokymosi strategijas.

Kiek yra skirtingų mokytojų, tiek yra ir skirtingų mokymosi stilių! Patys svarbiausi ištekliai, kuriais naudojasi mokiniai ir mokytojai mokydami kalbą yra jie patys. Todėl nuo šiol mes naudosime terminus „padėjėjas“ (mokytojas) ir mokinys, kadangi jie geriausiai atspindi šių dviejų pusių vaidmenis šiame kontekste.

Padėjėjų ir mokinių vaidmenys:

Padėjėjo vaidmuo	Mokinio vaidmuo
<ul style="list-style-type: none"> • skleisti informaciją apie įvairius mokymosi stilius; • pateikti tikslus ir tinkamus kalbos modelius, kurie yra būtini veiklai ir čia pat atliekamoms užduotims; • skatinti mokinius taikyti įvairias mokymosi strategijas; • padėti sukurti tinkamą mokymuisi aplinką, kurioje nebūtų baimės ar suvaržymų; • prižiūrėti, kaip mokiniai vartoja kalbą ir taisyti pastebėtas klaidas; • propaguoti teigiamą požiūrį ir skatinti rezultato siekimą, bet kokį rezultatą suvokti kaip teigiamą; • suvokti mokymąsi kaip bendradarbiavimo procesą, kurio metu tarp padėjėjų ir mokinių nuolat vyksta derybos dėl mokymosi tikslų ir darbo metodų. 	<ul style="list-style-type: none"> • domėtis įvairiais mokymosi stiliais, išbandyti naujas mokymosi strategijas; • <i>drąsiai</i> mokytis kalbos, nebijoti rizikuoti, spėlioti, naudotis kiekviena galimybe ką nors naujo išmokti, naudotis padėjėjo pagalba ir visais galimais ištekliais; • dirbti individualiai ir grupėje, siekti gerų mokymosi ir užduočių atlikimo rezultatų; • stebėti, kaip tobulėja paties bei kitų kalba, analizuoti bendras klaidas; • konspektuoti mokymosi proceso metu, nuolat peržvelgti užrašus; • pripažinti savo, kaip mokinio, vaidmenį, su padėjėju aptarti tikslus ir darbo metodus.

Taigi galime sudaryti sąrašą rekomendacijų, ką vertėtų daryti ir ko derėtų vengti, mokiniams ir padėjėjams neformalaus mokymosi

metu. Pateikiame mūsų sąrašą, kuriame „P“ reiškia padėjėja, „M“ – mokinį. Dauguma jų tinka tiek mokiniams, tiek mokytojams.

Rekomenduojame:

- pripažinkite savo vaidmenį mokymosi procese (M ir P);
- pripažinkite savo kaip *ekspedicijos vadovo* ir *lyderio*, kuris moka naudotis *kalbos žemėlapiu*, vaidmenį (P);
- nebijokite eksperimentuoti, išbandykite naujas mokymosi strategijas (M ir P);
- dirbkite komandinį darbą, išnaudokite visų stipriąsias puses, padėkite pagerinti silpnąsias (M ir P);
- skatinkite savo lyderį atsiskleisti (M);
- suvokite, kad kiekvieno mokymosi stilius yra individualus (M ir P);
- būkite kantrūs, neskubinkite mokymosi proceso (M ir P)!
- mėgautis nuotykiu (M ir P)!

Nerekomenduojame:

- prisiminti ankstesnes neigiamas mokymosi patirtis, kai ruošėtės šiai kelionei (M)!
- pasidalinti į „mokytojus“ ir „mokinį“ (M ir P);
- kaltinti padėjėjo, jei nesiseka mokytis (M)!
- kaltinti savęs, jei nesiseka mokytis (M ir P)!
- varžytis, kas geriau pasirodys (M ir P);
- pernelyg daug ar mažai pasitikėti savimi (M ir P)!
- panikuoti ir pasiduoti (M ir P)!

1.3. Mokymosi stiliai

Kiekvieno individo mokymosi stilius yra iš dalies įgimtas ir iš dalies įgytas. Mes visi gimstame su skirtingais talentais ir gabumais, namie, mokykloje, formalaus švietimo įstaigoje ar neformalaus mokymosi metu mes laviname šias savybes. Bemaž didžiausią įtaką mums daro namai ir formalaus švietimo įstaigos. Šeimoje nuo pat mažumės mes susipažįstame su tokiomis socialinėmis kategorijomis kaip „vyriausias“, „jauniausias“, „tik“, „vėlai“, „sudėtingas“, „valingas“, „gražus“, „negrąžus“, „sportiškas“, „talentingas“, „tinginys“ ir t. t. Mokykloje mes visi paklustame mūsų kultūriniame kontekste priimtiniams principams ir normoms. Mes išmokstame pagarbos, paklusnumo, baimės, neapkantos, abejonių ir nepaklusnumo. Valdžia mums asocijuojasi su mokytojais ir mokyklos vadovybe. Tuo metu, kai formuojasi mūsų individualybė, mes išmokstame būti daugiau ar mažiau kompetentingi, mąstydami naudojame sąvokas „pasisėkė“ ar „nepasisėkė“, klasėje jaučiame baimę, sužinome kas mums leistina ir kas draudžiama, sužinome savo ribas, išbandome savo galimybes, mėgstame ir neapkenčiame egzaminų ir iškaitų (tai priklauso

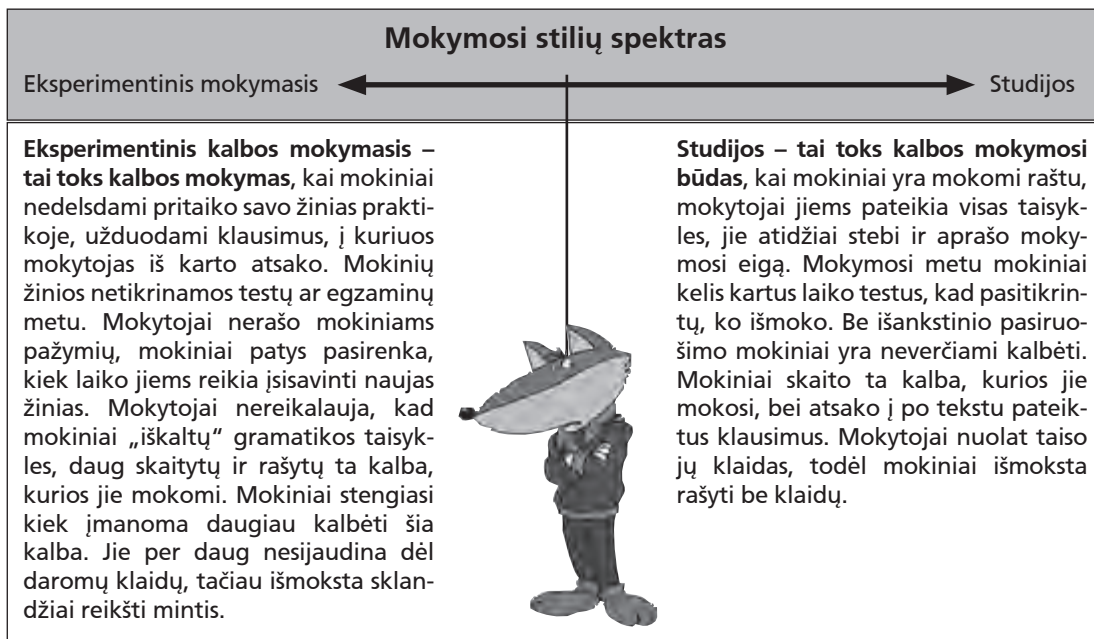
nuo to, kaip mums sekasi konkrečiuose dalykuose), sužinome, kaip apeiti sistemą, išmoks-tame išvengti ir išsisukti nuo dalykų, kurie mums nepatinka ar kurių mes nemėgstame, tampame lyderiais ar žvaigždėmis, dirbame kartu arba prieš mūsų bendramokslis – tokie yra įprastiniai formalaus mokymosi proceso elementai. Žodžio „švietimas“ esmė dažnai yra pamirštama. Lotyniškai „ex“ + „ducare“ reiškia „būti lyderiu, išsiskirti iš minios“ – tai toli gražu nereiškia – „kalti“!

Kai baigiasi šis mūsų gyvenimo etapas, mes tampame oficialiai suaugusiais, galime patys rūpintis, ką ir kaip turėtume mokytis. Neformalus mokymasis gali trukti visą mūsų gyvenimą. Prieš daug metų Freire knygoje „Pripaustųjų pedagogikos“ (*The Pedagogy of the Oppressed*), 1972 m. prakalbo apie „grįžimą nuo mokyklinės sistemos“. Itin vertinga yra jo seminarų medžiaga. Pastaruoju metu šios temos buvo analizuotos straipsnių rinkinyje „Galia, pedagogika ir praktika“, red.: Hodge'as ir Whiting'as 1996 m. Jų teigimu, mes galime lavinti savo kaip mokinių gabumus, būti atsakingais, liautis kaltinę kitus žmones, sistema, aplinkybes ir t. t., jei mums nesiseka.

Pateikiame schema, kuri parodo, koks yra mokymosi stilių spektras. Joje taip pat rasite šių stilių aprašymą. Galime lengvai nustatyti, kuris jų jums yra tinkamiausias šiuo metu. Nepamirškite, kad geriausiai mokosi tas, kas

siekia aukso vidurio, vienu metu kombinuodamas galimybes mokytis akademiškai ir eksperimentuodamas. Lankstumas ir prisitaikymas prie situacijų taip pat lemia geresnius rezultatus.

Be abejo, tai yra tik du mokymosi stilių poliai, tačiau kalbos ar bet kurio kito dalyko besimokantis žmogus geriausių rezultatų gali pasiekti eksperimentuodamas su abiem kraštinumais ir bandydamas atrasti sau tinkantį stilių.

1.4. Klaidų taisymas

Šnekamosios kalbos tikslumas ir sklandumas

Daugeliu atveju, kai padėjėjas užsiima mokinio mokymu, susiduriame su klaidomis ir klaidų taisymo koncepcijomis. Apskritai nusikaltimus galime vadinti pačiomis ekstremaliausiomis klaidomis, o bausmes už juos – taisymu!

Mokytojai yra ruošiami stebėti mokymo procesą ir koreguoti klaidas. Mokytojų žinios yra gilesnės nei mokinių, todėl, kai šie daro klaidas, mokytojai taiso jas! Mokydami kalbos mokytojai taip pat taiso klaidas. Šis koregavimas yra pagrįstas pedagoginiais vieną ar kitą metodologiją propaguojančiais argumentais. Tačiau šiame leidinyje išnagrinėkime ir susidarykime savo nuomonę apie klaidas ir jų taisymą (žr.: Bartram & Walton 1991, kuriame aprašomi minėti procesai).

Viena yra aišku – mokantis kalbos visi mokiniai neišvengiamai daro klaidas. Mes visi mokomės klaidų ir bandymų būdu. Jūs bandote pasiekti tikslą vienokiu ar kitokiu būdu, ir, jei tikslas yra pasiekiamas Jūsų pasirinktais metodais – jis yra laikomas teisingu. Lygiai taip pat – jei Jūs nepasiekėte tikslo, vadinasi, Jūsų metodai yra klaidingi! Jei norėdami išigyti bilietą paprašysite laikraščio, Jums paduos laikraštį. Suvokę savo klaidą, Jūs stengsitės ją ištaisyti. Jei Jums pasiseks, netoliese pasitaikys žmogus, kuris pasakys, kaip paprašyti bilieto. Be to, tokioje situacijoje Jūs taip pat sužinosite, kaip reikia paprašyti laikraščio. Mokydamiesi klaidų ir bandymų būdu, Jūs būtinai susidursite su nenumatytais situacijomis, išmoksitės nebijoti rizikuoti ir pasirodyti kvailais. Šie dalykai yra neišvengiami, jei mokotės kalbos neformaliame kontekste. Mokinys turi mokytis iš savo bei kitų klaidų ir mėgautis šiuo procesu ir įgyjama patirtimi. Padėjėjas savo ruožtu privalo iš karto pastebėti klaidas bei atitinkamu metu ir tinkamu būdu jas ištaisyti. Įdomu, ar ne? Jeigu laikytume, kad mokymosi tikslas yra bendravimas, tuomet klaidų taisymas – tai taip pat bendravimas, tačiau neintensyvus, kadangi abi pusės jį suvokia tik kaip esmės išsiaiškinimo būdą.

Perskaitykite dialogą ir aptarkite, kaip jame padėjėjas taiso mokinio klaidas.

M – mokinys, P – padėjėjas

- M.: Norėčiau vieno popieriaus.
P.: Vieno lapo popieriaus? (Ištisia viena lapą popieriaus užrašams)
M.: Ne, vieno Londono popieriaus.
P.: „The Times“ laikraščio? (Ištisia laikraštį)
M.: Ne, ne, ne. Man reikia vieno popieriaus į Londoną.
P.: Aaa! Tau reikia paraiškos vizai, kad galėtum nuvykti į Londoną.
M.: Taip! Ačiū.

Kaip matome iš pateiktos situacijos, padėjėjas padėjo mokiniui pasiekti tikslo. Mokinys bandė tol, kol įvykdė užsibrėžtą tikslą. Abi pusės ne iš karto *suprato* viena kitą. Mokant mokinius kalbos, rekomenduojame *atskirai* aptarti mokinio padarytas klaidas. Padėjėjas turi skirti laiko, kad mokinys galėtų suplanuoti ir pasiruošti dialogui. Mokinys su padėjėju gali vėliau pakartoti jų dialogą. Tokią praktiką galime laikyti klaidų taisymo prevencija.

Jei su kitais mokytojais aptartumėte, kaip paprastai vyksta kalbų mokymas, mokytojai tikriausiai prisipažintų, kad daugiausia klaidų jie pastebi per testus, t. y. tuo metu mes pastebime, kiek daug mes neišmokome pamokų metu. O tai savo ruožtu parodo, kokie neprotingi esame.

Neformaliame mokymosi kontekste mokiniai patys stebi ir taiso savo bei bendramokslų klaidas. Mokiniai geriausiai išmoka nedaryti klaidų, kai suvokia, *kokioje situacijoje* jas daro.

Jeigu paklaustumėte kalbos besimokančių mokinių, kas yra geras mokytojas, didžioji dauguma pasakytų, kad geras mokytojas yra tas, kuris ištaiso „mano klaidas“. Tačiau, jei

tik taisytumė klaidas, nebeliktų laiko užsiimti niekuo kitu!

Tačiau, jei mūsų tikslas yra išmokti šnekamosios kalbos, o mus nuolat pertraukinės, įsiterps į mūsų pasakojimą, taisyti didesnes ir mažesnes klaidas, mes paprasčiausiai nebe norėsime daugiau mokytis. Tarp mokinio ir padėjėjo iškils bendravimo barjeras. Mokytojas ne padės mokiniui mokytis, o tiesiog apsunks šį procesą. Daugelio užsienio valstybių politikai ir valstybės pareigūnai dažnai kalba angliškai, kai iš jų imami interviu radijui ar televizijai. Tuomet aš visada žaviuosi, kaip sklandžiai jie perteikia savo mintis. Tačiau, jei norėčiau būti priekabus, visuomet rasčiau klaidų ar klaidelių beveik kiekviename ištartame žodyje. Tie, kuriems anglų kalba nėra gimtoji, paprasčiausiai neišvengiamai daro kirčiavimo ir teisingų žodžių vartojimo klaidas. Tačiau vienintelės klaidos, kurias verta aptarti, tai yra tokios klaidos, dėl kurių sunku ar neįmanoma susikalbėti, suprasti vienas kitą. O tokių klaidų dažniausiai pasitaiko labai nedaug. Bendravimas, informacijos ir minčių perdavimas – tai dvipusis procesas. Jei norėsite suprasti, ką turi omenyje Jūsų pašnekovas, Jūs vienaip ar kitaip stengsitės išsiaiškinti ir būtinai suprasite, o jei tas Jūsų nedomins, Jūs nesistengsite suprasti. Yra toks angliškas posakis: „Pats kurčiausias yra tas, kuris nenori nieko girdėti“ (angl. „*There's none so deaf as he who doesn't wish to hear*“). Manau, jis geriausiai atspindi tokią situaciją. Ar ir Jūsų kalboje irgi yra panašių posakių?

Mokantis neformaliu būdu padėjėjas privalo klaidas taisyti protingai, išsiaiškinti žodžių reikšmę, esant reikalui pateikti pavyzdžių, apžvelgti ir analizuoti bendras klaidas, vėliau jas aptarti su mokiniais, apžvelgti ir analizuoti individualias klaidas, vėliau su grupe padėti jas darančiajam suvokti prasme ir naudoti teisingas reikšmes. Svarbiausia šiuo atveju – sklandumas, tačiau nereikėtų pamiršti ir tikslumo.

Tikslumas rašytinėje kalboje

Klaidos rašytinėje ir šnekamojoje anglų kalboje taisomos skirtingai. Rašytinė anglų kalba laikoma sudėtingesne, kadangi dauguma žmonių sugeba kalbėti, tačiau tik nedaugeliui pavyksta išmokti tikrojo raštingumo, t. y. sugebėjimo rašyti ir skaityti. Rašytinė anglų kalba reikalauja žymiai daugiau tikslumo. Rašydami tekstą anglų kalba, turime nepamiršti kam ir kokių tikslu rašome. Apskritai, rašyti galime dėl šių priežasčių:

- darbo reikalais;
- mokslo reikalais;
- dėl malonumo.

Rašantys dėl malonumo paprastai yra rašytojai, dramaturgai ar poetai. Kartais jų atveju darbas sutampa su malonumu!

Tačiau dažniausiai rašome tvarkydami darbo ar mokslo reikalus. Žmonės visame pasaulyje naudoja rašytinę kalbą pildydami klausimynus, rašydami darbo aprašymus, susirašinėdami, ruošdami ataskaitas, pasiūlymus ir pan. Šiuo metu vis labiau populiarėja susirašinėjimas elektroniniu paštu. Mokydamiesi, studentai ir mokiniai naudoja rašytinę kalbą pildydami klausimynus, konspektuodami, rašydami reziumė, rašinius, mokslo darbus.

Pagrindinis skirtumas tarp rašytinės ir šne-

kamosios kalbos yra tas, kad rašytinė kalba yra žymiai tikslesnė. Šnekamoji kalba pasižymi tuo, kad ji nėra „išliekamoji“, t. y. išskyrus tuos atvejus, kai šnekančiojo kalba yra įrašoma, o vėliau analizuojama, nelieta jokių šnekamoje kalboje padarytų klaidų įrodymų. Užrašyti žodžiai išlieka popieriuje, juos galima analizuoti, nagrinėti, daryti išvadas. Niekada negalėtumėte išsiginti užrašytų žodžių, tačiau jei šie žodžiai buvo tik ištarti, įrodyti, kad Jūs juos pasakėte yra sudėtinga.

Bendraudant žodžiu, visuomet išlieka tikimybė, kad klausantysis tam tikrus žodžius supras neteisingai arba paprasčiausiai nesuvoks esmės. Ir nieko čia nepadarysi! Būtent todėl, kai kreipiatės pavyzdžiui į teisėsaugos įstaigas, vardan aiškumo Jūsų visada prašo išdėstyti savo mintis raštu.

Rašytinės ir šnekamosios kalbos skirtumai

Šnekamoji kalba	Rašytinė kalba
<ul style="list-style-type: none"> • Spontaniška. Kalbantysis ją naudoja be išankstinio pasiruošimo (išskyrus tuos atvejus, kai sakoma iš anksto pasirašyta kalba arba mokytojas ar dėstytojas veda pamoką paskaitą. Šiais atvejais šnekamoji kalba iš tiesų yra skaitoma rašytinė kalba). • Neišliekamoji (išskyrus tuos atvejus, kai kalbančiojo šneka yra įrašoma!). • Gausi nebaigtų sakinių, aliuzijų, intarpų, ir t. t. Dažniausiai nesilaikoma sintaksės taisyklių. • Kalbant neiškyla problemų dėl taisyklingos rašybos ar rašto įskaitomumo! • Esmę perteikia ir balsas (tono aukštumas, intonacija, garsumas ir t. t.). • Jei du pašnekovai bendrauja „akis į akį“, bendravime svarbų vaidmenį vaidina kūno kalba, akių kontaktas ir kitos nekalbinės raiškos priemonės (būtent todėl bendrauti telefonu yra sudėtingiau nei bendrauti „akis į akį“). • Nereikia papildomų priemonių. • Laisvai reiškiamos emocijos. • Kalbėtojas privalo gerai išmanyti tarimo subtilybes ir kitus šnekamosios kalbos niansus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suplanuota. Rašantysis turi galimybę perskaityti ir ištaisyti klaidas. • Užrašytas žodis išlieka amžiams (išskyrus tuos atvejus, kai popierius, kuriame yra užrašytas tekstas, sunaikinamas!). • Rašantysis privalo išmanyti stiliaus, funkcinio stiliaus ir retorines rašytinės kalbos subtilybes. • Gali atsirasti rašybos klaidų. • Jei tekstas yra užrašytas ranka, gali atsirasti įskaitomumo problema. • Rašantysis privalo išmanyti sintaksę ir kalbos tikslumą. • Reikalauja daugiau laiko ir pastangų. • Reikia papildomų priemonių (rašiklių, popieriaus ar kompiuterio, spausdintuvo). • Rašantysis turi būti raštingas. • Neatskleidžia emocijų.

Išnagrinėję šią lentelę galime daryti išvadą, kad sklandumas yra svarbesnis šnekamojoje kalboje, o tikslumas – rašytinėje. Todėl peršasi išvada, jog daug svarbiau klaidas taisyti rašytinėje kalboje. Tačiau neformaliuose kontekstuose nėra būtina taisyti kiekvienos klaidelės.

Bendravimas raštu paprastai yra ganėtinai šabloniškas, t. y. šabloninės frazės yra pritaikomos konkrečioms situacijoms. Pildydami klausimynus dažniausiai laikomės tam tikrų standartų. Rašydami laiškus taip pat paklūstame tam tikriems standartams – adresu rašymo, įžangos, atsisveikinimo ir t. t. Mokydamiesi rašyti laiškus išmokstame šių nusišvėjusių frazių ir sakinių, o vėliau juos naudojame. Analogiškai galime išmokyti rašyti ataskaitas, tekstus, kuriuos galime suskirstyti į kelias pastraipas. Lygiai tokiu pačiu principu rašomi susirinkimų protokolai.

Šiuo atveju padėjėjas turi mokiniams pateikti šiuos standartinio bendravimo raštu pavyzdžius ir padėti išmokyti juos panaudoti konkrečiuose kontekstuose.

Bendraudant žodžiu svarbiausią vaidmenį vaidina planavimas. Padėjėjas privalo padėti mokiniui išreikšti savo mintis tinkama kalba, sukurti logišką minčių seką, padėti „įvilkti“ tekstą į įprastą rašytinę formą – su įžanga, pagrindinių minčių išdėstymu, reziუმė, išvadomis, rekomendacijomis, patikrinti taisyklingą rašybą, esant reikalui skatinti naudojimąsi žodynais.

Padėjėjas visuomet turi būti netoliese, kad galėtų iš karto atsakyti į mokinių klausimus.

Padėjėjas turi patikrinti pirmąjį (juodraštini) variantą, patarti, kaip būtų galima patobulinti rašinį, kad galutinis variantas būtų be klaidų, glaustas ir išbaigtas.

Vienas iš patarimų mokytojams galėtų būti paruošti atitinkamų dažniausiai naudojamų frazių/šablonų rinkinį, kuriame būtų tie posakiai/frazės/sakiniai, kuriuos mokiniai galėtų panaudoti savo rašiniuose. Šis „rinkinys“ turi paruošti padėjėjas, kuris remdamasis savo, kaip to, kuriam dėstoma kalba yra gimtoji, praktika ir patirtimi, gali atrinkti dažniausiai naudojamus variantus. Laikui bėgant, šis rinkinys pilnės, juo galės naudotis ir kiti mokiniai bei padėjėjai.

Bendraudant raštu neformalioje aplinkoje, dažniausiai nekyla ypatingų sunkumų. Rašydami laiškus ar atvirutes draugams nesilaikome formalių rašymo taisyklių, kadangi šiuo atveju „rašome taip, kaip kalbame“. Adresatas arba skaitytojas mums atleis menkas klaidėles, kadangi net ir esant tokioms klaidoms, mūsų tekstas yra suprantamas. Laiškų ir atviručių rašymas visuomet teikia džiaugsmo rašytojui!

Norėtume tarti keletą žodžių apie bendravimą elektroniniu paštu. Šis bendravimas, berods, išvaduoja mus nuo raštinės kalbos konvencijų ir atleidžia tam tikrus netikslumus. Bendraudant elektroniniu paštu net dėl formalių dalykų, galime naudoti šiek tiek neformalią kalbą. Tai nebus palaidyta išūlumu! Be abejonės, toks bendravimo būdas yra tik teigiamas, jis turėtų paskatinti žmones daug laisviau bendrauti tarpusavyje. Tačiau būtų graudu, jei iš rašytinės kalbos išnyktų tradiciniai formalūs šablonai, kurie naudojami norint įtikinti, paveikti ar nustebinti skaitytoją.

2. Mokymasis atliekant užduotis

2.1. Įžanga ir pagrindiniai apibrėžimai

Šiame skyrelyje pateikiame teorinį mokymosi atliekant užduotis (MAU) pagrindą, MAU aiškinimus, faktorius, į kuriuos vertėtų atsižvelgti prieš pradėdant diegti MAU sistemą, bei konkrečių užduočių pavyzdžius.

Perskaitytę sužinosite, kodėl adaptuotas mokymasis atliekant užduotis ypač tinka neformaliai kalbų, o ypač anglų kalbos, mokymui. Reikia nepamiršti, kad šiame metode itin svarbų vaidmenį vaidina besimokančiojo siekis išmokyti kalbą bei tai, kaip jis suvokia pasaulį. Taip pat labai svarbi yra kiekvieno mokinio patirtis bei sukaupta informacija, su kuria jis ateina į kalbos pamoką. Pamokų metu mokiniai dalinasi savo žiniomis, patirtimi ir nuomonėmis. Kartais jie neišvengiamai yra priversti naudoti savo gimtąją kalbą, tačiau ilgainiui jie ima sugebėti reikšti savo nuomonės bei dalintis savo patirtimi ta kalba, kurios jie mokosi. Tuomet jie mokosi įvairių kalbos įgūdžių tobulinimo strategijų.

Naudodami MAU sistemą, padėjėjai gali taip pat naudoti unikalią mokiniams naudingą medžiagą bei skatinti kasdienėse situacijose reikalingų įgūdžių formavimą.

Apibrėžimai

Visi žinome, kad lingvistikos terminai yra ganėtinai dviprasmiški. Vienas ir tas pats žodis skirtingose situacijose įgyja skirtingas reikšmes. Taigi dabar paaiškinsime kai kuriuos terminus, kuriuos naudosime ir vėliau:

- **Veikla** – tai pastangos siekiant tikslo, rezultato, ar tam tikros jo dalies, nuolatinis procesas.
- **Mokymasis bendradarbiaujant** – bendra veikla, abipusis siekis išmokyti kuo daugiau ir pasiekti užsibrėžtus tikslus. Šis terminas yra visiškai priešingas „konkurenciniam mokymuisi“, kurio esmė yra ta, jog mokiniai tarpusavyje konkuruoja, kas išmoks daugiau ir geriau nei jo kolegos.
- **Kalbos mokymosi padėjėjas** – tai žmogus, kuris moko savo gimtosios kalbos bei sugeba visokeriopaipai padėti mokiniams vykdant užduotis, susijusias su kalbos mokymusi.
- **„Visas dėmesys mokiniui“** – tai tokia mokymo metodologija, kai didžiausias dėme-

sys yra skiriamas mokinio poreikiams ir interesams.

- **Mokymosi stiliai/strategijos** – tai visi mokymosi ir studijavimo būdai (nuo eksperimentinio iki studijų), žr.: „1.2. Mokytojų ir mokinių vaidmenys“.
- **Medžiaga/priemonės** – tai visi papildomi dalykai, reikmenys, būtini mokymosi procese užsibrėžtiems tikslams pasiekti ar užduotims atlikti.
- **Rezultatas** – tai galutinis suplanuoto proceso produktas, pabaigtas darbas.
- **Tema** – tai objektas, kurį galima nagrinėti kontekste. Šios žinios yra vertingos besimokantiems.

2.2. Kalbos mokymasis atliekant užduotis (MAU)

2.2.1. Kalbos mokymasis atliekant užduotis. Pradinė informacija

To, kaip mes išmokstame savo gimtosios kalbos, negalime pavadinti šablonu ar modeliu. Mokslininkai nustatė, kad visi žmonės gimsta turėdami gebėjimus suvokti savo gimtosios kalbos taisykles ir jas taikyti įvairiose skirtingose situacijose, t. y. išmokyti kalbą (*LAD: language acquisition device and Universal Grammar*, Chomsky 1965). Tačiau kaip rodo moksliniai tyrimai, netgi negirdėdami kalbos, kurti vaikai taip pat suvokia kalbines struktūras ir išmoksta kalbą (Goldin-Meadow 1990). Panašūs rezultatai buvo gauti ištyrus „maišytas“ kalbas, kurias sukūrė žmonės, nekalbantys viena gimtąja kalba, tačiau kuriems reikėjo bendros kalbos, kad galėtų tarpusavyje susikalbėti. Pirmieji tyrinėtojai ir prekeiviai bendravo „maišyta“ kalba. Kai ši kalba perduodama iš kartos į kartą, atsiranda nauja kalba. Taip gimė kreolų kalba (Bickerton 1984), kurią suformavo žmonės, nemokėdami visų kalbinių struktūrų. Šis fenomenas yra žinomas *stimulo trūkumo* pavadinimu (Gleason ir Ratner 1998). Kai kurie mokslininkai teigia, jog egzistuoja ryšys tarp pažintinio vaikų vystymosi ir to, kaip jie išmoksta kalbą. Šiuo atveju, egzistuoja skirtumai tarp gimtosios ir antrosios kalbos mokymosi, kadangi paprastai vaikai pradeda mokytis

antrosios kalbos po to, kai baigiasi jų pažintinis vystymosi etapas (Bates 1979, Piaget 1926). Šioje vietoje turime akcentuoti, kad, kaip pastebėjote, kalbos mokymasis ir pratimas nesibaigia tam tikrame žmogaus vystymosi etape. Todėl svarbu atminti, kad žmogus skirtingai mokosi savo gimtosios ir antrosios kalbų. Kaip jau minėjome skyrelyje 1.1. „Kalbos mokymasis ir mokymas“, daug kalbos mokymo teorijų ir metodologijų remiasi skirtingais požiūriais į kalbos mokymąsi.

„Visas dėmesys mokiniui“

Mokslininkai, kurie remiasi požiūriu, kad „Visas dėmesys turi būti skirtas mokiniui“, teigia, jog to, ko reikia mokiniui, jis pats turi pasakyti jį kalbos mokačiam specialistui. Padėjėjas turi žinoti mokinio poreikius ir interesus bei atitinkamai parinkti mokymo medžiagą, užduotis ir pratimus. Remiantis šiuo požiūriu, visų procesų metu skatinamas dialogas tarp mokinio ir padėjėjo. Šio požiūrio šalininkai teigia, jog mokymasis – tai tarsi bendros įmonės valdymas. Mokytojas, mokydamas kalbos pasirinktu metodu turi atsižvelgti į tai, kokiame kontekste mokinys vartos kalbą bei į tai, ką mokinys mano apie jo naudojamą metodologiją. Nereikia pamiršti iškelti klausimą, ar mokiniai visiškai pritaria naudojamiems kalbos mokymo metodams. Jei mokiniai nėra susipažinę su naudojamais mokymo metodais ar jiems jie nepatinka, padėjėjai privalo tai aptarti ir kartu su mokiniais nuspręsti, kokie mokymo metodai yra patys veiksmingiausi ir labiausiai motyvuojantys. Mokiniai privalo būti suinteresuoti kuo daugiau išmokti. Taip pat labai svarbu, kad padėjėjai prisimintų, jog svarbi ir pati aplinka, kurioje vyksta mokymas. Todėl nauji mokymo metodai turi būti diegiami iš anksto apgalvojus juos (žr. 1.2. Mokytojų ir mokinių vaidmenys).

2.2.2. Kalbos mokymasis atliekant užduotis

Kalbos mokymasis atliekant užduotis (MAU) apima tuos atvejus, kai mokiniai turi įvykdyti tam tikrą užduotį, atlikti tam tikrą veiklą, pasiekti užsibrėžtą tikslą. Šiuo atveju daugiau dėmesio skiriama kalbos mokymuisi

kontekste, klaba yra suvokiama kaip įrankis įgyvendinti gyvenimiškus tikslus.

Mokantis kalbos pagal mokymosi atliekant užduotis metodiką, mokiniai vartoja šnekamąją kalbą vykdydami užduotis. Padėjėjas padeda jiems pasiekti užsibrėžtus tikslus. Kalbėjimo tema šiuo atveju nėra iš anksto paskiriama.

Šio mokymosi metodo sėkmė priklauso nuo to, ar mokiniai ryžtasi eksperimentuoti su jų turimu žinių bagažu ir pasinaudodami dedukcija bei savarankiškai analizuodami kalbines situacijas, gilintis į pateikiamas situacijas. Skyriuje 2.4. „Konkreti užduotis. Pavyzdys: maisto gaminimas“ rasite išsamų tokios situacijos aprašymą. Čia pagrindinė užduotis – visiems kartu pagaminti maistą. Svarbi sąlyga – kiekvienas dalyvis privalo dalyvauti ir prisidėti prie gaminimo. Savaiame supranta, kad tokioje situacijoje pagrindinė kalbėjimo tema – maistas. Be to, tikėtina, jog bus kalbama apie meniu, nupirktus maisto produktus ir kiekvienam skiriamas užduotis. Situacijos dalyviai iš anksto žinos jų susitikimo tikslą, tad jie bus pasiruošę kalbėti apie su maistu susijusias temas

Šiuo atveju pagrindinis motyvas – tai noras bendrauti. Bendravimas turi vykti sklandžiai, kalbėtojai neturi dvejoti, bijoti netaisyklingai ištarti žodžius. Mokiniai kalbą vartos ne dirbtinėje aplinkoje, o natūraliai susiklostančiose aplinkybėmis. Kitaip tariant, jei mokiniai iš anksto ruošiasi situacijai, jie naudoja autentiškus tekstus ir ruošiasi ne tik pristatyti temą ar apie ją kalbėti, bet ir naudoti aktyvų žodyną įvairiose nuolat besikeičiančiose situacijose (daugiau informacijos rasite skyriuje „Medžiagos atranka ir naudojimas“).

Žemiau pateikiame MAU schema, kuri iš esmės yra adaptuotas Willis modelis (1996 m.). Kaip pamatysite, pagrindinis dėmesys skiriamas svarbiausiai užduočiai atlikti. Ši užduotis skirta unikalių mokinio poreikių patenkinimui.

Europos jaunimo programose šios užduotys atitinka dalyvių tikslus, jiems keliamus uždavinius ir juos dominančias situacijas. Taigi pažvelkime į schema.

2.2.3. Kalbos mokymasis atliekant užduotis. Metodologija

Kalbos mokymasis atliekant užduotis. Metodologija

(Adaptuotas Jane Willis modelis, 1996 m.

A Framework for Task-Based Learning, Oksfordas: Longman)

UŽDUOTIES SUFORMULAVIMAS

PASIRUOŠIMAS UŽDUOTIMAS

Willis rekomenduoja mokytojams (padėjėjams) „su mokinių grupe išanalizuoti pasirinktą temą ir akcentuoti naudingus žodžius bei frazes“. Svarbu, kad mokytojo pasirinkta medžiaga būtų susijusi su nagrinėjama tema. Kad mokiniai sugebėtų atlikti jiems pavestas užduotis, mokytojas turi sugalvoti, kaip išnagrinėti ir pateikti pasirinktą medžiagą. Mokytojas (padėjėjas) kartu su grupe gali žiūrėti nuotraukas (žr. 3.2. skyrelį), video klipus (žr. 4 skyrelį) ar skaityti tekstus (žr. 3.3. skyrelį). Naudingus žodžius ar frazes mokytojas gali užrašyti ant lentos ar pabraukti juos tekste. Mokytojas pats turi nuspręsti, kiek tokių žodžių jis turi atrinkti savo mokiniams, tačiau svarbu nepamiršti, kad medžiaga turi būti naudojama pasiruošti užduotims, pavyzdžiui:

- medžiagos analizė: apžiūrėkite nuotrauką ar perskaitykite tekstą, vėliau kalbėkite apie tai;
- smegenų šturmas: sudarykite idėjų sąrašą; palyginkite jas; pasidalykite patirtimi;
- aktyviai naudokite naujus žodžius: išsiaiškinkite reikšmę ir kalbėkite vartodami šiuo žodžius.

PASIRUOŠIMAS
UŽDUOTIMS

UŽDUOČIŲ
RENGIMAS

UŽDUOČIŲ
ATLIKIMAS

VEIKLA PO
UŽDUOČIŲ
ATLIKIMO

UŽDUOČIŲ RENGIMAS

Willis šį pasirengimo etapą atskira nuo „Pasiruošimo užduotims“. Taip ji siekia akcentuoti nuoseklaus mokinių parengimo svarbą. Esant reikalui, mokiniai turi pakartoti naujus žodžius bei dar kartą išnagrinėti jų vartojimo kontekstus. Ankstesniame etape mokiniai naudodami „smegenų šturmo“ metodus surašė žodžius, kurie susiję su nagrinėjama tema. Šiame etape mokiniai gali diskutuoti, išsakyti savo nuomonę, pateikti savo argumentus diskusijai ar pasiūlyti idėjas lankstukui, kuriame būtų pateikiamos įvairios žmonių nuomonės apie jų diskutuojamą temą.

Mokinių indėlis į užduočių rengimą gali būti, pavyzdžiui:

- ataskaitos rengimas;
- dialogai;
- klausimynų sudarymas;
- temų diskusijai paruošimas;
- smegenų šturmas: su tema susijusių žodžių ieškojimas;
- naujų žodžių aktyvus naudojimas: išsiaiškinkite reikšmę ir kalbėkite vartodami šiuos žodžius.

PASIRUOŠIMAS
UŽDUOTIMS

UŽDUOČIŲ
RENGIMAS

UŽDUOČIŲ
ATLIKIMAS

VEIKLA PO
UŽDUOČIŲ
ATLIKIMO

UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS

Dviejuose ankstesniuose etapuose mokiniai ruošėsi užduotims – jie nagrinėjo naujus žodžius ir mąstė apie pateiktas nagrinėjimui temas. Šiame etape Europos jaunimo programų dalyviai parodo savo žinias. Svarbiausia šiame etape – tikslus ir sėkmingas užduočių įvykdymas. Tai nepriklauso nuo grupės dydžio, to, ar grupė, vykdydama užduotį yra filmuojama ar įrašoma, ar ne. Mokiniai atlieka jiems paskirtas užduotis, pavyzdžiui:

- nupiešia plakata;
- suvaidina spektaklį;
- surengia diskusiją;
- pagamina lankstuką;
- pristato temą.

PASIRUOŠIMAS
UŽDUOTIMS

UŽDUOČIŲ
RENGIMAS

UŽDUOČIŲ
ATLIKIMAS

VEIKLA PO
UŽDUOČIŲ
ATLIKIMO

VEIKLA PO UŽDUOČIŲ ATLIKIMO

Veiklos po užduočių atlikimo pavyzdžiai

Kalba

Tuo metu, kai mokiniai atlieka užduotis, mokytojas gali stebėti ir pasižymėti kai kuriuos kalbinius aspektus:

- Ar mokiniams netrūksta papildomų žodžių?
- Ar mokiniai vartojo tokias sakinių struktūras, kurias kiti lengvai suprato?
- Ar nekilo nesusipratimų?
- Ar kai kuriuos sakinius galima būtų buvę suformuluoti kitaip?
- Ar kai kuriuos sakinius galima buvo suformuluoti aiškiau, įtikinamiau ir pan.?

Po to, kai mokiniai įvykdo užduotį, jie gali dar kartą peržvelgti savo užrašus ir įsigilinti į sakinių struktūras, sudėtingus ar neaiškius žodžius ir pan.

Grįžtamasis ryšys ir įvertinimas

Padėjėjas gali organizuoti užduočių aptarimą ir aptarti jų atlikimą bei pasiūlymus, kaip būtų galima pasiekti geresnių rezultatų. Dalyviai gali aptarti savo bendrą veiklą, temos parinkimą, naujus žodžius, jiems labiausiai patikusius ar nepatikusius dalykus ir pan. Užduočių aptarimuose sugeneruotas idėjas mokytojai gali sėkmingai įgyvendinti ateityje ruošdami tokias užduotis.

Užduoties įgyvendinimo aptarimas

- Ar užduotis buvo naudinga?
- Ar ji patiko visiems dalyviams?

Kalbinių aspektų aptarimas, tolesnis mokymasis

- Gilesnis temos nagrinėjimas.
- Klaidų taisymas.
- Mokinių nuomonė.

Pasiūlymai bendram mokymuisi: „Ar galėtum man paaiškinti...?“
„Gal galėtum pakartoti...?“

PASIRUOŠIMAS
UŽDUOTIMS

UŽDUOČIŲ
RENGIMAS

UŽDUOČIŲ
ATLIKIMAS

VEIKLA PO
UŽDUOČIŲ
ATLIKIMO

2.2.4. Gabumai kalboms ir mokymosi stiliai

Paprašyti naudotis „visomis kalbomis, kuriomis jie sugeba kalbėti“ (Willis, 1996), dalyviai, kurie nėra susipažinę su tokiu mokymosi kontekstu, šioje mokymosi aplinkoje gali jaustis nepatogiai arba neproduktyviai. Tai nereiškia, kad tokį mokymosi būdą reikia atmesti, jei situacija yra tokia, kaip minėta aukščiau, tačiau vadovai turi suprasti, kad jie turės skirti laiko prisitaikymui, padrašinimui bei pasitikėjimo ugdymui. Kai kurie dalyviai gali jaustis, tarsi įmesti į upę ir nemokantys plaukti, ypač, jei jie dirba kartu su žmonėmis, kurie yra kur kas labiau pasitikintys, nei jie patys. Psichologinė grupės dinamika šia prasme darys nemažą įtaką darbo grupių sėkmei. Jei abejojantis dalyvis dirba su palaikančia grupe, jis įgys pakankamai patirties, net jei nebus pasirengęs pasinaudoti visu savo potencialu. Kai minėjome įvade (1.2. skyrelis), šiems būdams reikalingi linke į nuotykius, pasirengę rizikuoti mokiniai, taigi vadovai turi puoselėti nuotykių dvasią.

Kai dalyvių kalbos lygis neleidžia jiems rengti užduočių, priklausomai nuo situacijos reikia įvesti pakeitimus, pateikiant daugiau su kalbos mokymu susijusių dalykų. Tačiau laikantis tokio požiūrio į kalbų mokymąsi etikos, reikia atminti, kad kalbos mokymas turi būti susijęs su užduotimi. Funkcinis požiūris į kalbos mokymąsi leistų mokiniams suprasti kontekstinį kalbos naudojimą ir tai, kad jie kalbą naudos realiose gyvenimo situacijose. Užduotimis pagrįstos sistemos medžiaga privalo turėti variantus, kurie atitiktų pradedančiųjų ir žemesnio lygio mokinių poreikius.

Galima užduotimis pagrįsto kalbų mokymosi būdą pritaikyti pradedančiųjų lygiui, bet vadovai turi suprasti mokinio poreikius ir

gebėti prisitaikyti. Kalbos mokymas PRIEŠ UŽDUOTĮ ir užduoties rengimo etapuose turės būti tinkamai pritaikytas. Šiame lygyje dalyviai dažniau gali prašyti „sustoti ir paaiškinti“, pateikiant papildomus naudojamų kalbos struktūrų pavyzdžius. Tačiau pagrindinis dalykas lieka tas pats: bendras tikslas yra atlikti realaus gyvenimo užduotį, vykdant realaus gyvenimo darbus.

2.3. Faktorai, į kuriuos reikia atsižvelgti

Naudojant užduotimis pagrįsto kalbų mokymosi būdus, reikia atsižvelgti į daug įvairių faktorių. Kai kurie iš jų nagrinėjami žemiau.

2.3.1. Mokinių profiliai

Jei rengiate medžiagą prieš atvykstant grupei, patartina susidaryti galimą grupės profilį. Net jei profilis nėra tikslus, tai bus sistema, nuo kurios galima pradėti. Naudinga skirti savo medžiagą konkrečiai grupei, o vėliau ją pako-reguoti, jei kyla toks poreikis. Jūs retai susidursite su homogeniška grupe, net jei dalyviai yra tos pačios tautybės.

Nors visi dalyviai ateityje dalyvaus Europos jaunimo darbe ir gali turėti panašių rūpesčių bei interesų, greičiausiai jų mokymosi kontekstas buvo labai skirtingas. Svarbu suprasti, kad mokymosi kontekstų gali būti tiek pat, kiek yra dalyvių. Kiekvienas asmuo ateina su savo patirtimi, jausmais ir požiūriais, kurie kurso metu gali išryškėti. Kai kurie dalyviai gali nenorėti arba būti nepratę diskutuoti. Žmonės gali būti iš labai didaktiškos mokymosi aplinkos, kurioje jų niekas neprašo pateikti informacijos, o tik priimti ją. Jie gali būti nepratę pateikti priešingą nuomonę arba reikšti savo nuomonę mišrioje grupėje. Jei norėsite, kad užduotis, kuriai būtinas tam tikras metodas, pasisektų, reikės sudaryti tinkamą veiksmų planą. Dalyviai gali nenorėti mokytis kalbos su kitais dalyviais, nes yra pripratę pateikti atsakymus tik mokytojui. Kai kurie mokiniai gali tikėtis, kad vadovas pateiks visus atsakymus, ir gali būti nepratę prie bendravimo su kitais dalyviais kalbų pamokų metu.

Esminis bet kurių kalbų kursų elementas yra mokymasis mokytis. Jis turi apimti diskusijas ir netgi įvairių mokymosi stilių demonstracijas bei metodų paaiškinimus. Tai yra svarbu ugdant dalyvių mokymosi strategijas

ir, jei naudojama kursui prasidedant, gali palengvinti naujų metodikų pristatymą, pavyzdžiui, mokymosi pagal užduotis.

Kai kurie faktoriai, į kuriuos turi atsižvelgti vadovai: dalyvių amžius ir bet kokie specialūs reikalavimai; jų vaidmenys Europos jaunimo darbe; priežastys, kodėl jie mokosi kalbos; įvairios socialinės realybės; kaip dalyviai yra įpratę mokytis; ankstesnė jų kalbų mokymosi patirtis; būdai, kaip skatinti dalyvius būti pasitikinčiais savimi ir linkusiais į nuotykius mokiniiais (žr. 1.2. „Mokinių ir vadovų vaidmenys“).

2.3.2. Kurso turinio suderinimas

Svarbiausias faktorius, darantis įtaką užduočių pasirinkimui, yra dalyvių norai. Nėra prasmės imtis veiksmų, jei dalyviai nenori jų atlikti. Kiekvienas iš jų gali turėti skirtingą tvarkaraštį: tai reikės valdyti ir suderinti kartu su grupe. Jei dalyvių paklausiama, kokie yra jų lūkesčiai, reikalavimai bei norai, galima sudaryti tokį kursą, kuris atsižvelgs į ištikimiausius dalyvių reikalavimus. Renkantis metodiką reikia atsiminti, kad nežinomos metodikos grupei primesti be derybų negalima. Vadovams gali tekti pritaikyti sprendimus ir metodikas prie grupės norų, taip pat atsižvelgiant į kursų metu vykstantį nuolatinį vertinimą. Tačiau jei vadovas jaučia, kad dalyviams būtina pasiūlyti naują metodiką, tai reikia su jais aptarti. Kartais dalyviai nustemba, kad jie gali šitaip mėgautis metodais, kurie anksčiau jiems buvo nežinomi.

2.3.3. Kursų vykdymo vieta ir turimi ištekliai

Kursų vykdymo vieta neišvengiamai paveikia užduočių ir medžiagų prieinamumą bei pasirinkimą. Reikia atsižvelgti į tokius dalykus: ar bus galima laisvai gauti medžiagą, reikalingą užduočių atlikimui? Jei ne, ką galima padaryti iš anksto, kad gautumėte tinkamą medžiagą? Ar šioje vietovėje jums teks pritaikyti ar pakeisti suplanuotas užduotis? Ar dalyviai atsineš medžiagos? Kaip galima išsiversti su minimalia medžiaga? Kaip jūs galite pasinaudoti kitais ištekliais, taip pat kalba pagrįstais ištekliais (žr. ketvirtą skyrių „Medžiagos atrinkimas ir naudojimas“)?

Gali susidaryti tokia situacija, kai vieninteliai turimi ištekliai busite jūs ir dalyviai: tai gali atrodyti bauginančiu iššūkiu, tačiau tai sti-

muliuoja jūsų išradingumą! Jūs patekote į tokią situaciją? Mes pateiksime jus įkvėpsiančią pavyzdį! Jei trūksta tradicinės mokomosios medžiagos, pažvelkite į save ir apsidairykite aplinkui, pasinaudokite dalyvių patirtimi, jausmais, stebėjimais ir pan. Kai apsisprendžiate dėl užduoties, medžiagas galima sukurti iš turimų dalykų: žmonių, geografijos, pastatų ir t. t. (žr. skyrelį 3.1. „Užduotys be medžiagų“).

2.3.4. Tarpkultūrinė dimensija

Svarstant pasiūlymus dėl kalbų kursų užduočių ir medžiagos, noras ugdyti dalyvių kultūrinį suvokimą turi būti pirmaeilis. Vietoj to, kad būtų smulkiai aiškinami aukštos kultūros privalumai, tikimasi, kad mokydamiesi kalbą dalyviai taip pat bus skatinami atsižvelgti į kasdienio gyvenimo aspektus, kurie gali skirtis nuo jų žinomų. Tokiu būdu tikimasi ugdyti dalyvių savivoką ir kitų suvokimą, o taip pat tyrinėti tam tikrus kultūrinius aspektus, kurie galėjo būti laikomi savaimis suprantamais. Užduotis ir veiksmus reikia mėginti panaudoti kovai su išankstiniais stereotipais bei skatinti klausimų kėlimą, kurie, tikimasi, atves prie geresnio abipusio supratimo.

Taip pat reiks atsižvelgti į kultūrinę bei lingvistinę grupės sudėtį. Jei tai vienos kultūros grupė, esanti šalyje, kurios kalbos mokomasi, ar tarpkultūrinė dimensija bus tik dvipusė tarp gimtosios šalies ir šalies, kurioje svečiuojamasi? Ar viena tautybė, kuri iš esmės yra homogeniška, pasižymi mikrotarpkultūrine dimensija? Tai gali būti labai naudingas pratimas, ugdantis dalyvių savivoką, ypač kovojant su stereotipais: netgi vienos tautybės grupėje žmonės galima paprašyti apsvarstyti įvairias patirtis, gyvenimo stilius ar socialines realybes bei įsitikinimus. Dalyviai bus skatinami pamatyti save ir aplink juos esančius kaip asmenis, turinčius savo vertybes ir įsitikinimus. Tarpkultūrinis suvokimas gali būti labai praturtinantis, kai suformuojamos sąsajos per įsitikinimus ir požiūrius, o ne tik tautinius skirtumus. Jei grupė yra multikultūrinė, viena tautybė gali pastebimai dominuoti; ar tai darys įtaką veiklai ir grupės dinamikai? Ar gali kai kurie dalyviai jaustis atskirti, jei jie nėra dominuojančio kalbinio pogrupio dalimi? (Gali tekti į tai atsižvelgti sudarinėjant mažas grupes.) Ar patys dalyviai nuspręš, su kuo jie sudarys pogrupius, ar vadovas sudarys grupes laikydamasis tarpkultūrinio balanso?

Vadovams taip pat gali tekti atsižvelgti į bet kokius įtemptus santykius, kurie gali jau egzistuoti arba kilti tarp tautybių, taip pat žinoti galimas jautrias vietas.

Surasta medžiaga gali atrodyti neturinti tarpkultūrinės perspektyvos savyje, tačiau iš jos gali pavykti sukurti tarpkultūrinės užduotis. Dažnai kas nors labai būdingo tam tikrai aplinkai gali puikiai paskatinti palyginimus ir pamastymus apie patirties skirtumus. Pavyzdžiui, netgi straipsnis apie tokį banalų dalyką kaip šuns vedžiojimas gali atvesti prie pamastymų apie gyvūnus: kaip žmonės su jais elgiasi, žmonių požiūriu į juos, vivisekcija, gyvūnų teisių grupes, darbinius gyvulius ir t. t. Neseniai buvo panaudotas straipsnis apie Bilo Klintono plaukų sruoga, kuri buvo parduota aukcione už beveik 500 svarų sterlingų! Kaip galite išsivaizduoti, pamastymai

apie tai gali turėti labai įvairias kryptis. Netgi nuo grindų pakelti pirkiniai čekiai gali atvesti prie užduočių apie pirkimo įpročius, maisto naudojimą, vartotojiškumą. Stebėjimas, kaip įvairios šalys skirtingai rašo adresus, taip pat gali paskatinti įdomius palyginimus, kaip žmonės žiūri į būstus ir civilinius reikalus.

Ši dalis baigiama konkrečiu įvykdytos užduoties pavyzdžiu. Užduoties tema – paruošti ir drauge suvalgyti patiekalą. Vienintelės medžiagos yra dalyviai, vadovas ir kursų vieta. Tai reiškia, kad ši užduotis yra be medžiagų. (žr. skyrelį 3.1. „Užduotys be medžiagų“). Kiekviename sistemos etape pateikiamos nuoseklios rekomendacijos, nurodančios ką daryti ir kaip tai padaryti. Sėkmingas šios užduoties realizavimas turi būti daug dėmesio keliančia patirtimi!

2.4. Konkrečios užduoties pavyzdys

Kontekstas: su daugiakultūrine grupe jūs nutariate paruošti patiekalą ir pasinaudoti šia veikla kalbos mokymuisi.

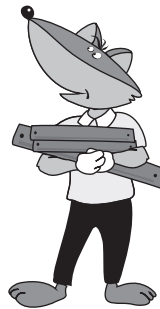
UŽDUOTIS: patiekalo ruošimas

PRIEŠ UŽDUOTĮ

Ką daryti

Aptarkite:

- galimą meniu ar patiekalus;
- mėgiamą ir nemėgiamą maistą;
- turimus pinigus;
- turimas sudedamąsias dalis;
- turimus indus;
- kita.

Kaip daryti

Papasakokite apie įvairių šalių firminius patiekalus; surinkite reklaminę medžiagą iš įvairių istorijų; išnagrinėkite specialius pasiūlymus; išnagrinėkite turimus finansus; patikrinkite, kokias sudedamąsias dalis, indus ir pan. turite; sudarykite meniu.

Svarbūs kalbiniai elementai: maisto gaminimo ir maisto žodynėlis, skaičiai ir pan.

UŽDUOTIES RENGIMAS

Ką daryti

- Pasirinkite meniu, kurį paruošėte.
- Suskirstykite etapais.
- Sužinokite, ką kiekvienas asmuo gali atlikti.
- Nutarkite, už ką kiekvienas asmuo yra atsakingas.
- Surinkite pinigus.
- Eikite į parduotuvę.

Kaip daryti

Išsakykite, ką mėgstate ir ko ne; nutarkite, kas ką turi padaryti; nutarkite, į kuria parduotuvę eisite; eikite į parduotuvę; sudarykite pirkinių sąrašą su kainomis; patikrinkite čekius ir t. t.

Svarbūs kalbiniai elementai: palyginimai, derybos, sprendimų priėmimas, komunikacinė veikla (pirkimas, informacijos prašymas, kainos ir pan.).

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

Ką daryti

- Pagaminkite patiekalą.
- Padenkite ir papuoškite stalą.
- Išspręskite kilsius ginčus.
- Valgykite ir plepėkite.
- Suplaukite indus.

Kaip daryti

Nutarkite, kur kiekvienas atsisės; išspręskite bet kokius kilsius ginčus; pakalbėkite apie individualias preferencijas, moterų ir vyrų vaidmenį, valgymo įpročius įvairiose šalyse ir pan.; užrašykite meniu.

Svarbūs kalbiniai elementai: derybos, iš anksto apgalvoti žingsniai bendravime, įsakinėjimas, reikalavimas, vietos prielinksniai ir pan.

PO UŽDUOTIES

Ką daryti

- Pakomentuokite ir aptarkite patiekalą ir jo parengimą, žmogiškuosius santykius, bet kokius kilsius ginčus.
- Pasikeiskite receptais ir pan.
- Parašykite laišką draugui, aprašydami vakarą ir pan.
- Išraskite naują (tarpkultūrinį?) receptą.
- Kita.

Kaip daryti

Pasidalinkite pažiūromis, jausmais ir pojūčiais; suorganizuokite debatus apie įvairius valgymo įpročius (vegetarų, ne vegetarų); sudarykite tarptautinį meniu; parašykite ataskaitą būtuojų laiku ir pan.

Svarbūs kalbiniai elementai: praeities reiškimas, subtilybių reiškimas, sutikimas bei prieštaravimas ir pan.

3. Užduotimis pagrįsto mokymosi pavyzdžiai

Kalbos mokymosi
metodologija
T-kit'as

3

Šiame skyriuje pateikiami nauji konkretūs užduotimis pagrįsto kalbų mokymosi pavyzdžiai. Pirmiausiai pateikiama užduotis be medžiagų. Po to pateikiamos šešios skirtingos užduotys sukurtos iš vieno elemento – nuotraukos. Ir galiausiai šešios įvairios užduotys pagal straipsnį laikraštyje (taip pat žr. 5.4. „101 būdas maksimaliai pasinaudoti turimais dalykais“). Kiekviena užduotis demonstruoja užduotimis pagrįsto kalbų mokymosi lakstumą. Kiekviename sistemos (proces) etape svarbiausia yra veikla, o kalba yra išaiškinama ir pateikiama reikiamu metu, kad palengvintų sėkmingą užduoties realizavimą (galutinį produktą). Taigi naudojama kalba turi atitikti mokinių poreikius ir padėti jiems realizuoti užduotį.

Užduoties pasirinkimas yra diktuojamas dalyvių profilių. Kai kurie lygių ir grupės dydžio požymiai yra pateikiami kaip rekomendacijos tam tikroms užduotims, tačiau vadovai išmoks modifikuoti ir priderinti veik-

lą bei užduotis, kad jos tiktų atskiriems asmenims ir grupėms. Užduotimis pagrįstas kalbų mokymasis nėra norminis, ir daugelį užduočių galima pritaikyti visiems lygiams, mišriems lygiams, vienakalbėms grupėms ir daugiakalbėms grupėms. Svarbiausia yra susikcentruoti į užduotį, užduoties realizavimui reikalingus veiksmus ir mokyti kalbos, kai to reikia. Tinkamai pasirinkta medžiaga pagelbės šiame procese, tačiau užduotys be medžiagos yra lygiai taip pat tinkamos. (žr. 4 skyrių „Medžiagų pasirinkimas ir naudojimas“).

Visi šiame skyriuje pateikti pavyzdžiai yra efektyvūs, jei jų laikomasi paraidžiui, tačiau mes tikimės, kad vadovai su jais eksperimentuos, surasdami įvairią veiklą, išimdami ne taip specifiniam kontekstui tinkamas dalis ir t. t. O svarbiausia, mes tikimės, kad jums patiks dėstyti naudojant užduotimis pagrįstą kalbų mokymąsi!

3.1. Užduotis be medžiagų

Ši užduotis demonstruoja, kad įmanoma sukurti prasmingą veiklą ir užduotis, turint tik kontekstą ir žmones.

Kontekstas: „Esu kalbų kursų vadovas, dirbantis su vienakalbe grupe Rumunijoje. Aš neturiu medžiagų! Ką aš galiu padaryti? Jūs ką tik atvykote, Jūs nieko nežinote apie Rumuniją, taigi paprašykite grupę sukurti skrajutę, kuri jums padės, kol esate čia!“

Medžiagos: Nėra (išskyrus raštinės reikmenis).

Grupės dydis: Bet koks (jei grupę sudaro labai daug žmonių, suskirstykite į mažesnes darbinės 4–6 žmonių grupes).

Lygis: Žemesnieji lygiai.

Užduotis: Sukurti plakata, kuriame pateikiama naudinga informacija asmeniui, kuris pirmą kartą lankosi Rumunijoje.

PRIŠ UŽDUOTĮ

- Ką sako jūsų pojūčiai? Ką mums reikia padaryti? Nustatykite dalykus, kurie gali būti keisti atvykėliui. Kaip mes tai darome? Naudokite savo pojūčius ir protą!
- Grupėje. Užmerkite akis ir klausykitės. Ką jūs girdite? Atmerkite akis ir palyginkite su kitais (nupieškite tai, ką girdite, o vadovas jums pasakys reikiamus žodžius).

- Pasivaikščiokite po vietovę ir pasinaudokite savo nosimi! Kokius kvapus galite identifikuoti? Sužinokite žodžius iš vadovo.
- Stovėkite ramiai ir apsidairykite aplinkui. Nustatykite penkis dalykus, kurie jums reiškia *namus* (o atvykėliui, penkis dalykus, kurie reiškia, kad tai *ne namai*).

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Ką mes užrašysime ir pavaizduosime plakate?
- Atrinkimas, dalijimasis, lyginimas, derėjimasis, sprendimas (galima vykdyti gimtąja kalba, jei to reikia).
- Ko mums reikės plakato sukūrimui?

Ši fazė turi generuoti kalbą apie sritis, pasirinktas plakatui, ir galbūt apims transporto rūšis, laiką ir kainas, parduotuvių ir paslaugų žodžius, plakato kūrimą – išdėstymą, erdvės kalbą ir t. t.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Surinkite medžiagą, kurios reikės plakato sukūrimui. (Tai turėtų būti kalba, susijusi su raštinės reikmenimis ir meistravimo medžiagomis.)

- Sukurkite plakatą ir skydą.
- Pakomentuokite plakatą.

PO UŽDUOTIES

Vadovas žiūri į plakatą ir kalba apie jo naudingumą. Vadovas šiame etape atlieka lankytojo vaidmenį, o taip pat padeda dalyviams kalbėti, pristatant užbaigtą užduotį. Tam tikra tikslinės kalbos praktika gali vykti mažų pokalbių apie plakatą pateiktą informaciją pavidalu.

Be to, gali įvykti abipusis kalbų mokymasis, pavyzdžiui, „mūsų kalboje mes sakome“, „o jūsų kalboje jūs sakote...“ Tokio pasikeitimo dėka galima nustatyti lingvistinius panašumus ar skirtumus, pavyzdžiui: būdvardžių derinimas, žodžių tvarka, artikelių naudojimas, didžiosios raidės ir t. t.

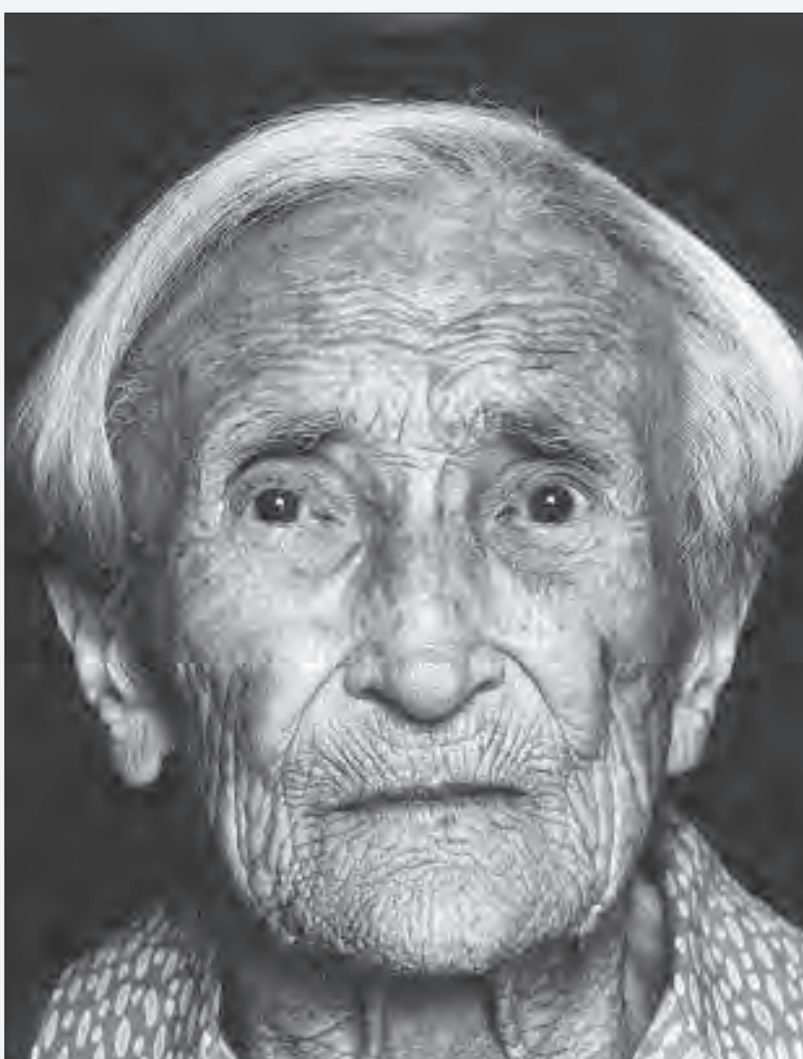
Komentarai

- Papildomą užduotį galėtų atlikti vadovas, t. y. sukurti plakatą į jo šalį atvykstantiems lankytojams. Tai būtų galima panaudoti kalbos užtvirtinimui ir tolesniam tarpkultūrinių žinių ugdymui.
- Tokia pati užduotis taip pat sėkmingai gali būti naudojama viduriniuose ir aukštesniuose lygiuose. Jai būtų naudojama aukštesnio lygio kalba, taip pat ji atvestų prie nuodugnesnio pasikeitimo tiksline kalba. Ji taip pat gali būti labai naudinga mišrių lygių grupėse.

NB: 2.4. skyrelyje pateikiama užduotis „Patiekalo rengimas“ yra papildomas užduoties, padarytos be medžiagos, pavyzdys.

3.2. Fotografijos panaudojimas

Pirma užduotis: Plakatų rengimas parodai tema „Jaunimas ir seni žmonės“

Medžiaga: pagyvenusio žmogaus fotografijos kopijos.

Kitos medžiagos: seni žurnalai ir laikraščiai; raštinės reikmenys.

Grupė: daugiau nei keturi žmonės.

Lygis: vidutinis ir aukštesnis.

PRIŠ UŽDUOTĮ

- Parodykite dalyviams nuotrauką ir paprašykite juos sugalvoti kaip įmanoma daugiau žodžių, kurie jiems šauna į galvą, kai jie žiūri į nuotrauką – kas nors užrašo visus žodžius viename stulpelyje.

- Tuomet grupė parenka kaip įmanoma daugiau priešingos reikšmės žodžių užrašytiems žodžiams – kas nors užrašo juos antrame stulpelyje.
- Įsitinkinkite, kad žodžiai „jaunas“ ir „senas“ yra aiškiai matomi.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Suskirstykite grupę į dvi mažesnes grupėles (ne pagal amžių!) ir pavadinkite vieną „jaunas“, o kitą „senas“.
- Įteikite grupėms po krūvelę laikraščių ir žurnalų.

- Paprašykite dalyvius pasirinkti nuotrauką, jų manymu susijusią su tema, t. y. jaunas arba senas.
- Paskatinkite juos aptarti tarpusavyje, kodėl jie pasirinko šias nuotraukas.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai sudeda savo atrinktas nuotraukas ant plakato ir pademonstruoja plakatus.
- Pusė dalyvių vaikšto po parodą, o kita pusė lieka šalia

plakatų ir aiškina, kodėl jie pasirinko šias nuotraukas.

- Po kiek laiko grupės apsikeičia vaidmenimis, kad kita dalis galėtų pasi-
vaikščioti po parodą.

PO UŽDUOTIES

- Grupė gali pamąstyti apie žodžius, kuriuos jie pasirenka pradžioje, ir aptarti, kas jų manymu yra prietarai,

susiję su jaunu ir senu: ar žmonės yra tiesiogiai susidūrę su tokiais prietarais?

Komentarai

Šią užduotį galima pritaikyti žemesniems lygiams. Tokiu atveju kalbos mokymas būtų susijęs su atskirais žodžiais ir paprastomis konstrukcijomis.

Antra užduotis: Medžiagos asmens bylai pateikimas socialiniams darbuotojams

Medžiaga: pagyvenusio žmogaus fotografijos kopijos.

Kitos medžiagos: raštinės reikmenys.

Grupė: aštuoni ar daugiau žmonių.

Lygis: visi lygiai, įskaitant mišrius.

PRIEŠ UŽDUOTĮ

- Arba visa grupė, arba mažesnėmis grupelėmis apibūdinkite nuotraukoje matomą asmenį: suteikite jam vardą, socialinę situaciją, profesiją, tipinę kasdieninę veiklą, mėgiamą maistą ir pan.

- Užrašykite pasiūlymus, kad kiekvienas galėtų jus paskaityti, arba po maždaug 5–10 minučių paprašykite ką nors iš grupės užrašyti apibūdinimą.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Pasakykite grupei, kad šis asmuo ką tik buvo nukreiptas pas socialinius darbuotojus. Jį reikia apgyvendinti senelių namuose. Bendruomenė, į kuria jis pateks, skiriasi nuo tos, kurią jis palieka.
- Savo pristatyme jie turi supažindinti socialines tarnybas su tuo, kas šiam asmeniui bus kitaip naujoje situacijoje, ir duoti patarimų dėl to, kaip jam būtų galima padėti adaptuotis.

- Kiekviena grupė parengs pristatymą socialinėms tarnyboms, apibūdinantį šio asmens situaciją (gyvenimo būdą, įskaitant bet kokius religinius įsitikinimus, dietą ir pan.).
- Mažose grupelėse dalyviai planuoja savo pristatymus paprasčiausiai pasižymėdami reikiamus dalykus.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Grupės pateikia savo pristatymus likusiems dalyviams.

- Tai galima organizuoti taip, lyg likę dalyviai yra socialinės tarnybos komitetas.

Komentaras

Tai galima atlikti su žemesnio lygio grupėmis, jei parengiamajame etape būtų pateikta daugiau kalbos: pavyzdžiui, jam patinka, jam nepatinka ir pan. Ji yra žydė, krikščionė, musulmonė ir pan.

Trečia užduotis: Vaidinimas: apgyvendinimo variantų siūlymas pagyvenusiam asmeniui

Medžiaga: pagyvenusio žmogaus fotografijos kopijos.

Kitos medžiagos: vaidmenų kortelės (žr. užduoties rengimas).

Grupė: bet kokia.

Lygis: vidutinis, aukštesnis.

PRIEŠ UŽDUOTĮ

- Pamąstykite apie galimus būsto variantus šiam asmeniui, tariant, kad jis nebegali gyventi vienas.
- Palyginkite įvairias šalis: kokios yra galimybės ar įprasti variantai pagyvenusiems žmonėms tokioje situacijoje?

- Pateikite alternatyvų sąrašą.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Suskirstykite dalyvius grupelėmis – viena grupė kiekvienai vaidmens kortelei (žemiau rasite vaidmenų kortelių pavyzdį).
- Išdalykite vaidmenų korteles taip, kad kiekvienos grupės nariai turėtų tuos pačius vaidmenis, pavyzdžiui, gydytojai, socialiniai darbuotojai ir pan.
- Pasakykite dalyviams, kad jie dalyvaus susirinkime su kitais žmonėmis, kurio metu turės nuspręsti, koks yra geriausias būsto variantas pagyvenusiam asmeniui.

- Grupės, kurios turi pateikti nuomonę, apsversto savo argumentus. Kiekviena grupė gali pasižymėti svarbiausius dalykus.
- Pirmininkaujančių grupės gali nutarti, kaip jie vadovaus susirinkimui ir kaip jie priims sprendimą. Ar jie turi kokį nors kriterijų, kuris gali padaryti įtaką jų sprendimui? Pavyzdžiui, kaip idėja bus finansuojama?
- Vadovas supažindina su kalba, naudojama įtikinamam argumentavimui.
- Po 10–15 minučių sustabdykite grupes ir suskirstykite dalyvius į naujas mišrias veikėjų grupes.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Kiekviena iš grupių dalyvauja savose diskusijose.

- Vadovas stebi, tačiau šiame etape nesikiša.

PO UŽDUOTIES

- Dalyviai susiburia į vieną grupę. Pirmininkaujantys išeina į grupės priekį ir aptaria savo sprendimus. Kiti gali norėti pakomentuoti, tačiau pirmininkaujantys galės

palyginti savo diskusijas, o grupė galės aptarti pagrindinius argumentus. Vadovas pakomentuos kalbą ir jos efektyvumą.

VAIDMENŲ KORTELĖS

A A

Jūs esate pirmininkaujantis susirinkime, kuriame žmonės sprendžia, koks yra geriausias būsto variantas pagyvenusiam žmogui.

A A

B B

Jūs esate pagyvenusio žmogaus giminaitis, kuris mano, kad šis giminaitis turi ateiti gyventi pas jus.

B B

C C

Jūs esate pagyvenusio žmogaus giminaitis, manantis, kad jis turi likti savo namuose, bet socialinė tarnyba turi jam parūpinti visą laiką jį besirūpinantį žmogų.

C C

D D

Jūs esate pagyvenusio žmogaus gydytojas. Jūs manote, kad jis turi būti apgyvendintas senelių namuose, o mokėti turi socialinė tarnyba ir šeima per pusę.

D D

E E

Jūs esate pagyvenusio žmogumi besirūpinantis socialinis darbuotojas. Jūs manote, kad jis norėtų gyventi vienas, ir kad kasdien pas jį lankytųsi nevisą darbo dieną dirbantis slaugytojas.

E E

F F

Kita?

F F

Ketvirta užduotis: Pokalbių su pagyvenusiais žmonėmis santraukos pateikimas

Medžiaga: pagyvenusio žmogaus fotografijos kopijos.

Kitos medžiagos: (pagyvenę žmonės, kuriuos reikia apklausti!); raštinės reikmenys.

Grupė: šeši ir daugiau žmonių.

Lygis: vidutinis, aukštesnis.

PRIEŠ UŽDUOTĮ

- Parodykite dalyviams nuotrauką ir paprašykite juos apibūdinti asmenį: kaip jie mano, koks to žmogaus charakteris?

Kaip jie mano, koks šio žmogaus gyvenimo būdas?

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Paklauskite dalyvių: jei jūs ketintumėte pasikalbėti su šiuo asmeniu, kokius klausimus jam norėtumėte užduoti?
- Dalyviai savarankiškai kalbasi su pagyvenusiais asmenimis.

Jei kursai nevyksta toje šalyje, kurios kalbos mokomasi, pokalbiai gali vykti vietine kalba, o pristatymai kalba, kurios mokomasi.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai pateikia savo pokalbių santrauką likusiems grupės dalyviams.

PO UŽDUOTIES

- Paklauskite dalyvių, ko jie išmoko atlikdami šią užduotį: kaip jie reagavo į pagyvenusių žmonių atsakymus?

Komentarai

- Žemesnio lygio dalyviai taip pat gali dalyvauti pokalbiuose su žmonėmis kartu su kitu asmeniu, kurio lygis yra šiek tiek aukštesnis: dėl klausimų galima susitarti tarpusavyje.
- Jei nėra pagyvenusių žmonių, su kuriais būtų galima pasikalbėti, kai kurie dalyviai gali suvaidinti pagyvenusius žmones: sugalvokite dalykus, kuriuos toks asmuo atliko; kokią gyvenimą jis gyveno ir pan.
- Tai gali būti visai linksmas užsiėmimas, nepriklausomai nuo to ar pokalbiai vyksta su realiais pagyvenusiais žmonėmis, ypač jei grupė yra kūrybinga: jie gali išgalvoti asmens patirtus nuotykius ir pan.
- Taigi užduotis būtų atlikti pokalbius, kuriuos galima įrašinėti vaizdo kamera.

Penkta užduotis: Asmens apibūdinimas policijai

- Medžiaga:** pagyvenusio žmogaus fotografijos kopijos.
Kitos medžiagos: policijos forma, kurią reikia užpildyti.
Grupė: keturi arba daugiau žmonių.
Lygis: visi.

PRIEŠ UŽDUOTĮ

- Paaiškinkite grupei, kaip apibūdinami žmonės.

Jei lygis yra aukštesnis, užtikrinkite apibūdinimų detalumą.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Paduokite dalyviams nuotrauką.
- Pasakykite dalyviams, kad šis asmuo dingo be žinios ir jiems reikės pateikti detalų jo apibūdinimą policijai.

Jie gali sukurti manieras, pavyzdžiui, kokia jo eisena.

- Dalyviai dirba poromis, pasižymi tam tikrus dalykus apie nuotrauką, apie tai, ką jie papasakos policijai.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai dirba atskirose porose.
- Policininkas apklausia apibūdinimą pateikiantį asmenį ir užpildo formą.
- Vienas asmuo turi nuotrauką, kitas turi policijos formą.
- Dalyviai pasikeičia vaidmenimis bei partneriais ir pakartoja apklausas.

PO UŽDUOTIES

- Policijos formos gali būti parodytos visiems ir palygintos; esant reikalui galima pateikti papildomų duomenų apie kalbą.

Komentarai

Tai galima išplėsti iki labiau literatūrinio kokio nors žinomo apibūdinimo, kai fizinis apibūdinimas veda prie detalesnės istorijos apie šio asmens gyvenimą pasakojimo forma.

Tai gali būti labai įdomu, kai dalyviai dalijasi informacija apie žmones, kurie jiems yra labai svarbūs.

POLICIJOS FORMA

Dingusio asmens apibūdinimas:

Dingusio asmens vardas ir pavardė:

.....
.....

Fizinis asmens apibūdinimas:

.....
.....

Bet kokie išskirtiniai požymiai.....

.....
.....

Komentarai:

.....
.....

Informaciją pateikiančio asmens vardas, pavardė ir kontaktiniai duomenys:

.....
.....
.....

Šešta užduotis: Vaidinimai: pagyvenęs asmuo, bendraujantis su kitais bendruomenės nariais

Medžiaga: pagyvenusio žmogaus fotografijos kopijos.

Kitos medžiagos: raštinės reikmenys; daug žurnalų su nuotraukomis.

Grupė: keturi ar daugiau žmonių.

Lygis: žemesnis, vidutinis.

PRIEŠ UŽDUOTĮ

- Pažiūrėkite į nuotrauką.
- Žurnaluose suraskite nuotraukas, kurios galėtų vaizduoti šiuos žmones.

- Pamažtykite apie visus žmones, su kuriais jis gali susitikti tipiškos dienos metu.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Suskirstykite dalyvius į grupes, susidedančias iš 4–5 žmonių.
- Dalyviai parengia ir surepetuoja etiudus.
- Kiekvienas grupės narys turi gauti vaidmenį, kurį jam reikia atlikti.

Etiudas gali turėti istorijos formą; tai gali būti vienas įvykis arba įvykių ar vaidmenų seka.

- Pasakykite jiems, kad jie turės pristatyti trumpą etiudą tema „Viena ... (pagyvenusio žmogaus) gyvenimo diena“.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai suvaidina savo etiudą kitiems grupės nariams.

PO UŽDUOTIES

- Dalyviai aptaria kiekvieną situaciją, surasdami panašumus ir skirtumus įvairiose visuomenėse: kas būtų taip pat ar kitaip pagyvenusio žmogaus gyvenime įvairiose šalyse?
- Susikoncentruokime į kalbą – įvairios vaidmenų atlikime naudojamos funkcijos: ar jų kalbą paveikė tas asmuo, su kuriuo jie kalbėjosi?

- Tai gali atvesti prie būdų, kuriais yra kalbama ar elgiama su pagyvenusiais žmonėmis visuomenėse: ar jūsų kalba turi pagarbą kreipimosi formą (*Vous* prancūzų kalboje ir *Lei* italų), kuri naudojama kreipiantis į pagyvenusius asmenis?

3.3. Laikraščio straipsnio naudojimas

„Aš gailiuosi dėl sekso, bet aš myliu savo Džordžiją“ iš 1999 rugsėjo 2 d. „The Mirror“.
(Panaudojama leidus Rosie Dunn ir „Mirror Syndication International“)

Tekstą pasirinko Tarpkultūrinio kalbos mokymosi kursų Europos jaunimo lyderiams, kurie vyko 1999 metų rugsėjį Edwards kalbų mokykloje, dalyviai. Dalyvius straipsnis labai nustebino, ir jie labai noriai diskutavo apie su tuo susijusius dalykus. Nuotraukoje vaizduojama 13 metų mergaitė (Ketlina), laikanti vaikelį, kuri ji pagimdė būdama 12 metų. Straipsnyje pristatoma Ketlinos situacija, taip pat pateikiamas atviras jos parašytas laiškas. Laiške ji duoda patarimą jaunoms mergaitėms, kurios gali atsidurti panašioje situacijoje. Straipsnio stilius yra neformalus ir jame rasite daug šnekamosios kalbos pavyzdžių.

I regret having sex but I love my Georgia

Ketlinos ir jos kūdikio nuotrauka

Photograph of Kaitleen and her baby

Kaitleen was taking in some birth

Katrina

I WASN'T supposed to be having babies so young as I was.

I'm laughing everything, but the only thing I can't get from it is that they will just have to get on with it. That's what every girl has to do because they can't have any other choice to cry over their life.

Having a baby at 12, believing what you're saying, because you have to have the responsibility of looking after a baby of your own.

Most of people said it would ruin my life, but I don't believe it has. (I'm not baby and) I will not after her for the rest of my life.

I honestly think two girls will have the support of their families. My family were behind me all the way and I couldn't have asked anything more being on.

They will help me out and I've gone back to school and take Georgia with me every day.

It's strange at first to introduce the new baby - it took a long time for it to sink in that Georgia was my child.

Because these girls will be old when about 13 or 14, but I promise it gets easier.

My family were always and I got a from everyone right up until they needed to be taken care of. I had really enjoyed to be having a baby, but I don't really remember it.

Second

When you're a kid you just try and take it however you can. Because you think you're going to be in a lot of trouble.

It's not the same as if you're an adult, because you know what you're doing. I had being called names in the beginning, but it wasn't long. That's all stopped now and I just go on as normal.

I think these girls should just stick with their families and they will be OK.

They shouldn't take any notice if people say they're not serious - because some things you can do that have a baby.

I can guarantee them that in time all the time will be done, you'll be 13 and with me I don't even think about it any more.

They'll also have to get used to getting up in the night when their baby cries.

I think some people say I don't have a normal life for a 12 year old, but it's normal to me. It's the only life I know. The two other girls had a 10 second idea what will happen next, but they'll soon get used to it a routine with their baby, especially if their parents are there to give them a hand. Georgia is lovely and she's all when I do the same again, but on the other hand I wouldn't want to be without Georgia for anything.

I regret having sex, but I don't regret doing her. I was nice things for her when I grew up. That's why I've gone back to school.

These girls will realise how important that has been because to give up if you're only having Georgia that's really terrible. I think it's good to think about the children of their own because they can get an education for their own lives.

I would say that going back to school is one of the most important things for them so they can get a job later on and look after their child.

I know you probably think you can't cope with all of this right now, but you can. I want to think for some when I first had Georgia.

If anything I think my life has improved. I used to run away from school and played tennis before I had Georgia.

Now I am open to study with GCSE when I go back to school. It's worth the every second of my life and my baby. I'm lucky to get it a mother - and being out, but even if that's not all after for them they should just try and get the best education they can.

Third

It's also important to still have time to have a laugh with your mates. Some of the girls I talk with have babies of their own so we have to be honest. To not be Georgia's father any more and maybe what everyone says I can't back after her properly with my family. I never thought about that because I was too young to know about that sort of stuff. I'm sure these girls already know the same as me. Maybe this should be thought about if you're in school, but it would have been nice to see me saying because I never used to go to school before I had Georgia.

Georgia will get started by the fact that I had a baby at 12, but it doesn't shock me. It just happens.

I was worried at my new feelings, but she has done by me all the way. There's no regret in wanting it hands happened - it's my life for that. Having a baby may not be what these girls expected at their age, but just because you're a young person it doesn't mean you're not young in your own mind.

It's not long on in them and you will get to know what you're doing and you will get to enjoy what you're doing for your life.

The girl that was saying she would be a kid in school, you put your baby first.

As for me in the end if you have a baby it's all the best in the end. Love and care can get the best things you can give your child, and the end will work better than love and care.

Pirma užduotis: Plakatų paruošimas parodai tema „Jaunystė ir senatvė“

Medžiaga: tik fotografijos kopijos (Ketlinos ir jos kūdikio).

Kitos medžiagos: raštinės reikmenys.

Grupė: bet koks dydis.

Lygis: visi.

PRIŠ UŽDUOTĮ

- Išdalinkite nuotrauką mažesnėms grupelėms, susidedančioms iš dviejų ar trijų asmenų.
- Paprašykite dalyvius atspėti, kokie tai žmonės; kokie yra santykiai tarp jų? (Žemiausiuose lygiuose gali tekti sudaryti šeimos medį).

- Paprašykite dalyvius atspėti amžių.
- Leiskite grupėms tarpusavyje palyginti savo mintis.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Pasakykite dalyviams, kad jie turės įsivaizduoti, jog jie yra Ketlina ir turi parašyti laišką savo draugei, kuria me pasakoja kaip ji jaučiasi.
- Supažindinkite su kalba, kuria galima naudotis išreiškiant Ketlinos jausmus, pavyzdžiui, laiminga, išsigandusi, prislėgta ir pan.

- Paprašykite dalyvius pakomentuoti, kaip, jų manymu, Ketlina gali jaustis: jums gali tekti supažindinti su bazine kalba, naudojama nuomonės išreiškimui.
- Užrašykite visus galimus jausmus, kurie yra pasiūlomi, ir pristatykite juos viešai.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai gali dirbti poromis arba individualiai.
- Jie rašo Ketlinos laišką, kuriame apibūdina jos jausmus nėštumo metu ir dabar.

- Tuomet laiškus galima pasiųsti kitiems grupės nariams, taip pat pateikti, lyg jie būtų gauti žurnalo skyrelių „Nuomonių skyrelis“ ar „Laiškai redakcijai“.

PO UŽDUOTIES

- Kai kalbos lygis yra tinkamas, dalyviams galima parodyti tekstą, ir jie gali palyginti savo mintis apie Ketlinos jausmus su tuo, ką ji realiai parašė.

- Kai kalbos lygis yra tinkamas, dalyviai gali aptarti vienas kito laiškus ir pasidalinti savo įspūdžiais.

Antra užduotis: Skrajutės su rekomendacijomis dėl „Seksualinio švietimo mokyklose“ parengimas

Medžiaga: straipsnio kopijos; atskiros nuotraukos kopijos; atskiros straipsnio pavadinimo kopijos.

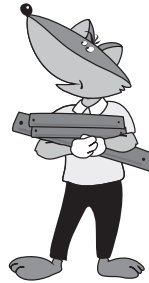
Kitos medžiagos: raštinės reikmenys.

Grupė: bet koks dydis.

Lygis: vidutinis ar didesnis.

PRIŠ UŽDUOTĮ

- Grupelėms, kurios susideda iš dviejų ar trijų dalyvių, išdalinkite nuotraukas ir paprašykite juos atspėti, koks yra santykis tarp mergaitės ir kūdikio.
- Paprašykite grupes viena kitai pakomentuoti ir palyginti kiekvienos grupės pasiūlymus.
- Duokite dalyviams tik straipsnio pavadinimą ir paklauskite, kokia jų reakcija. Ar šis teiginys jus nustebina? Ar jūs galite suprasti Ketlinos jausmus (jausti jai empatiją)?

- Paprašykite dalyvius atspėti, kas bus rašoma straipsnyje: ar jie mano, kad Ketlina bus išsigandusi, nusiminusi, susirūpinusi ir pan.?
- Dalyviai perskaito straipsnį, kad pamatytų ar jų spėjimai buvo tikslūs.
- Jie tarpusavyje palygina savo reakcijas.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Paprašykite dalyvius pasvarstyti, kokį patarimą būtų buvę galima duoti Ketlinai, kad tokios situacijos būtų išvengta.
- Pasakykite dalyviams, kad jie turės sukurti skrajutę, kurioje bus pateikiamos rekomendacijos dėl seksualinio švietimo mokyklose. Šios skrajutės tikslas yra susikoncentruoti į santykių vertę ir asmeninę raidą, o ne tik biologines žinias.

- Dalyviai iš teksto išsirenka sakinius, kurie jiems gali padėti, pavyzdžiui, kas, Ketlinos manymu, buvo ne taip su jos išsilavinimu, ir priežastis, dėl kurių, jos manymu, taip nutiko.
- Tuomet jie tarpusavyje palygina savo patirtį seksualiniame švietime mokykloje, pasižymėdami bet kokius skirtumus ir kiek efektyvus toks švietimas buvo.
- Po to dalyviai grupelėmis, kurias sudaro du ar trys žmonės, nutaria, kuriuos elementus jie norėtų įtraukti į savo skrajutę ir kaip jie nori ją sumaketuoti.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai grupelėmis po du ar tris žmones paruošia savo skrajutes.

- Tuomet skrajutes galima pademonstruoti kitiems, kad jie galėtų jas paskaityti ir pakomentuoti.

PO UŽDUOTIES

- Galima papildomai mokytis kalbos įvairiais aspektais pagal tekstą. Šiame konkrečiame tekste yra daugybė idiomų, šnekamosios kalbos frazių. Funkcinė kalba taip pat naudinga, pavyzdžiui, apgailėstavimo išreiškimas.

- Pamaštymai apie komentarus dėl skrajučių. Kiek pagrįsti yra pasiūlymai?
- Kaip šie komentarai galėtų būti panaudoti dalyvių jaunimo darbe? Pavyzdžiui, ar nors vienas iš dalyvių dirba šioje srityje ar susijusiose srityse?

Komentarai

– Tai gali būti labai skausminga tema, su kuria reikia dirbti atsargiai. Dalijimasis patirtimi turi būti kaip įmanoma labiau neformalus, dalyviai turi teikti informaciją tik tuomet, jei jie to nori, nes tai gali būti tema, kuri paprastai nėra atvira aptariama.

– Tai suteikia labai gerą galimybę pasidalyti įvairiausia su tema susijusia patirtimi, kuri dažniausiai pasirodo esanti tiek kultūriškai, tiek asmeniškai labai individuali. Diskusijos apie švietimo reikalus dažnai suteikia vertingų žinių apie įvairių visuomenių vertybes ir elgseną, nes žmonės gali susieti savo mokymosi patirtį su savo dabartinėmis vertybėmis ir požiūriais.

Trečia užduotis: Vaidinimas: patarimas Ketlinai

Medžiaga: straipsnio kopijos; vaidmenų kortelės; lentelės kopijos (žr. žemiau).

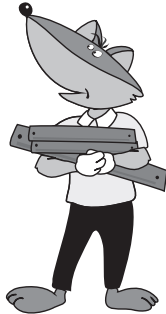
Kitos medžiagos: raštinės reikmenys.

Grupė: bet koks dydis.

Lygis: vidutinis ar didesnis.

PRIŠ UŽDUOTĮ

- Paklauskite dalyvius, ar jie pamena atvejus, kai jiems patardavo, kai jie buvo jaunesni, ir kaip jie dėl to jautėsi. Ar jie buvo auginami griežtai ar liberaliai?
- Grupės komentarai.
- Pasakykite dalyviams, kad jie turės perskaityti straipsnį ir pamąstyti, kokį patarimą jie galėtų duoti Ketlinai.
- Perskaitytą straipsnį jie poromis turėtų užpildyti lentelę.

Asmuo A	Asmuo B
– Kodėl Ketlina pastojo?	– Ką ji galvoja apie dabartinę savo situaciją?
– Dėl ko ji gailisi?	– Kokį patarimą ji duoda kitiems, esantiems jos situacijoje?

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Mažomis trijų ar keturių asmenų grupelėmis dalyviai aptaria, ką jie pasakytų Ketlinai.
- Po kelių minučių paprašykite dalyvius atsistoti prie ko nors iš kitos grupelės.
- Pamąstykite su visa grupe apie funkcinę kalbą, naudojamą patarinėjimui ir įtikinėjimui.
- Supažindinkite su kalba ir aptarkite galimas modifikacijas, naudojamas įvairiems nuomonės tvirtumo lygiams.
- Dalyviai sudaro poras. Kiekvienai porai išdalykite vaidmenų korteles ir duokite jiems kelias minutes perskaityti savo vaidmenį.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai apie penkias minutes kalbasi.
- Vadovas vaikšto po auditoriją ir stebi kalbą, užsirašydamas bet kokių pasiūlymus, kuriuos bus galima panaudoti etape „po užduoties“.

PO UŽDUOTIES

- Dalyviai su visa grupe aptaria savo patarimą: ar jie mano, kad jis yra naudingas?
- Galima pakomentuoti naudotą kalbą.

Komentarai

Vaidmenų kortelėmis galima keistis, kad žmonės išmėgintų įvairius vaidmenis.

Asmuo A	Asmuo B
<ul style="list-style-type: none">• Jūs esate Ketlinos teta ar dėdė.• Nutarkite, ar jūs norite įtikinti Ketliną gimdyti kūdikį ar nutraukti nėštumą. Pamažtykite apie argumentus ir kaip jūs juos pateiksite, tuomet pradėkite pokalbį.• Jūs esate Ketlinos Mos geras draugas ir jūs atėjote ją pralinksminėti. Nupieškite jos ateitį pozityviai.• Jūs esate Ketlina Mos. Jūs norite prisijungti prie vietinės jaunimo grupės, taigi jūs suorganizavote susitikimą su jaunimo lyderiu. Pamažtykite apie klausimus, kuriuos norėtumėte užduoti ir pasakykite, kodėl norite prisijungti.	<ul style="list-style-type: none">• Jūs esate Ketlina Mos.• Jūsų teta ar dėdė atėjo pasikalbėti su jumis apie tai, ar jums gimdyti kūdikį ar nutraukti nėštumą. Pagalvokite, kaip jūs galėtumėte reaguoti į įvairius pasiūlymus. Tuomet pradėkite pokalbį.• Jūs esate Ketlina Mos. Jūsų geriausias draugas atėjo jūsų aplankyti ir padėti jums planuoti ateitį.• Jūs esate vietinės jaunimo grupės lyderis. Ketlina atėjo pas jus kreiptis dėl įstojimo į jūsų grupę. Pagalvokite, kokius patarimus jūs jai galėtumėte duoti, tuomet atsakykite į jos klausimus.

Ketvirta užduotis: Paauglių reikalų tyrimo rezultatų pateikimas

Medžiaga: straipsnio kopijos.

Kitos medžiagos: paauglių žurnalų rinkinys.

Grupė: bet koks dydis.

Lygis: vidutinis ir aukštesnis.

PRIŠ UŽDUOTĮ

- Paprašykite dalyvius akimis permesti straipsnį ir surasti, kas jaudina Ketliną kaip paauglę.
- Dalyviai susiskirsto į grupes ir palygina savo pasiūlymus.
- Jei grupė nėra pakankamai didelė, kad ją būtų galima suskirstyti į smulkesnes grupes, jie gali likti viena grupe, o vienas iš dalyvių gali vadovauti diskusijai.
- Tuomet dalyviai pasidalija ir palygina informaciją apie paauglius įvairiose šalyse.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Padėkite paauglių žurnalus taip, kad kiekvienas galėtų juos matyti.
- Žiūrėdami tik į viršelius dalyviai diskutuoja apie tai, kas, jų manymu, labiausiai domina paauglius.
- Dalyviai susiskirsto į grupes, kurias sudaro trys ar keturi asmenys, ir pasidalija žurnalus.
- Pasakykite dalyviams, kad jie turi pasiimti po vieną ar du žurnalus grupei (jie kiekvienoje grupėje gali būti vienodi) ir parengti plakatą apie pagrindinius paauglius dominančius ir jiems rūpinčius dalykus.
- Jie peržvelgia žurnalus, permeta akimis kai kuriuos tinkamus straipsnius.
- Tuomet dalyviai parengia ir sumaketuoja plakatą, vaizduojantį paauglių interesus.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai pristato savo plakatus likusiems grupės nariams.

PO UŽDUOTIES

- Dalyviai gali tęsti savo ankstesnę diskusiją apie temas, susijusias su paaugliais įvairiose šalyse.
- Ar juos nustebino tai, ką jie sužinojo?
- Ką jie mano apie žurnalus?

Komentarai

Šia tema galima kalbėti labai plačiai; paiešką galima išplėsti pasinaudojant internetu. Dalyviai gali parengti klausimus ir pasikalbėti su paaugliais, jei jų galima rasti, o po to pristatyti pokalbius grupei.

Penkta užduotis: Pristatymo paruošimas finansavimo konkursui

Medžiaga: straipsnio kopijos.

Kitos medžiagos: raštinės reikmenys; (epidiaskopas, jei yra).

Grupė: bet koks dydis.

Lygis: vidutinis, aukštesnis.

PRIEŠ UŽDUOTĮ

- Dalyviai perskaito straipsnį, kad sužinotų, kodėl, Ketlinos nuomone, jai nutiko toks dalykas, ir kaip, jos manymu, tai ją pakeitė.
- Dalyviai pasidalija savo reakcijomis.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Paaškindite, kad dalyviai turės parengti pristatymus, kaip pasiūlymus seminaro apie paauglių reikalus organizavimo finansavimui gauti.
- Pamažtykite, ką būtų galima įtraukti į pristatymus, pavyzdžiui, tikslus, planą, reikiamą sumą pinigų, kiek jų jau paskirta ir pan.
- Dalyviai turi susiskirstyti grupelėmis ir aptarti seminaro idėjas.
- Tuomet jie parengia pristatymą kaip pasiūlymą seminaro organizavimo finansavimui gauti.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Mažesnės grupelės likusiems dalyviams pristato savo sukurtus pasiūlymus seminaro finansavimui gauti.

PO UŽDUOTIES

- Diskusija: kuris pasiūlymas buvo stipriausias?
- Tolesnis tekste pateiktos kalbos naudojimas.
- Vadovo komentarai apie pristatymuose naudotą kalbą.

Komentarai

Tai gera proga aukštesnio lygio dalyviams ugdyti savo pristatymų pateikimo įgūdžius. Pristatymus galima filmuoti, o po to pažiūrėti ir aptarti. Po tokio pristatymo galima sukurti raštišką paraišką dėl finansavimo (žr. 5. skyrių „DIY Workshop“ ir 3. priedą „komentarai“).

Šešta užduotis: Laiško rašymas „The Mirror“ redaktoriui

Medžiaga: straipsnio kopijos.

Kitos medžiagos: laikraščiai.

Grupė: bet koks dydis.

Lygis: vidutinis arba aukštesnis.

PRIEŠ UŽDUOTĮ

Dalyviai surenka „laiškų leidėjui“ pavyzdžius iš įvairių laikraščių.

Vadovas gali atrinkti tinkamus laikraščius ir išdalinti juos dalyviams, kad jie juose surastų laiškus redaktoriui.

Jei tokių nėra, galima pasinaudoti e. laiškais iš interneto pokalbių svetainės.

Šioje medžiagoje turi būti pavyzdžių, kaip pateikti nuomones ir į jas reaguoti.

- Dalyviai pasirenka vieną ar du pavyzdinius laiškus ir pasidalija informacija su kitomis grupelėmis. Jie aptaria, ar jie sutinka su nuomonėmis, pateiktomis laiškuose.
- Suburkite grupes kartu ir paklauskite, kokia kalba (laiškuose) naudojama nuomonių išreiškimui. Pateikite pavyzdžius.

UŽDUOTIES RENGIMAS

- Duokite po straipsnio kopiją kiekvienam dalyviui.
- Dalyviai perskaito straipsnį ir sugalvoja po tris supratimo klausimus.
- Poromis dalyviai užduoda vienas kitam klausimus ir į juos atsako.
- Vadovas gali stebėti klausimus ir atsakymus bei padėti, kai kyla problemos su kalba.
- Paaiškinkite grupei, kad jie turės parašyti laišką „The Mirror“ redaktoriui.
- Visa grupė ar mažesnėmis grupelėmis dalyviai aptaria savo reakciją į straipsnį.
- Paprašykite dalyvius iš teksto išrinkti kalbą, kuri naudojama nuomonės išreiškimui.
- Paaiškinkite bei pristatykite kalbą, kuri naudojama laiškų rašymui, o taip pat laiškų rašymo tradicijas.

UŽDUOTIES ĮGYVENDINIMAS

- Dalyviai rašo savo laiškus individualiai arba poromis.
- Dalyviams baigus, laiškais galima pasikeisti.
- Tuomet dalyviai gali parašyti atsakymą į pasirinktą laišką.

PO UŽDUOTIES

Laiškus galima išrūšiuoti pagal išreikštas nuomones.

Komentarai

Laiškus redaktoriui galima rašyti reaguojant į bet kokią straipsnį, kuris yra prieštaringas. Viename Britanijos laikraštyje yra reguliarus skyrelis, pagrįstas kontroversiškomis temomis. Šis formatas gali būti naudojamas kaip užduotimis pagrįstas būdas: dviejų žmonių paprašoma parašyti laiškus vienas kitam atsakant į kontroversišką teiginį, susijusį su tema, kuri buvo pateikta naujienose. Šie du žmonės laikosi kardinaliai priešingų nuomonių. Susirašinėjimas tęsiasi kol parašomi keturi ar penki laišukai, kurie po to visi kartu išspausdinami laikraštyje. Tai labai panašiai gali suveikti grupėje. Kai dalyviai parašo savo laiškus redaktoriui, jie gali suorganizuoti debatus, nes jų kalba, naudojama tokioje srityje, bus aktyvi.

Kontroversišką teiginį galima perskaityti. Dalyviai sudarytų dvi grupes, turinčias priešingas nuomones. Galima suorganizuoti debatus ir balsavimą pabaigoje dėl pradinio teiginio.

4. Medžiagos atrinkimas ir naudojimas

Šiame skyriuje pateikiama idėjų, kaip atrinkti medžiagą, kuri bus naudojama kaip kalbos mokymo priemonė. Remdamiesi visais siūlomais medžiagos šaltiniais gausite didelę užsiėmimų ir užduočių įvairovę.

4.1. Bendrieji principai

Medžiagos, kuri bus naudojama kaip kalbos mokymo priemonė, pasirinkimą paprastai lemia šios priežastys:

- Jūs randate tai, kas kelia susidomėjimą, smalsumą ar yra aktualu, ir norėtumėte tai panaudoti pamokoje. Medžiaga būtų aktuali besimokantiems ir juos įkvėptų bei būtų geras pagrindas surengti diskusiją.
- Jūs randate medžiagos, kuri, jūsų manymu, būtų geras pavyzdys to, ką patys dalyviai norėtų padaryti.
- Jūs turite idėją, ką norėtume nuveikti su grupe, ir ieškote ko nors, kas pasitarnautų kaip medžiaga jūsų idėjoms.

Ką daryti, suradus įdomios medžiagos? Kaip ir bet kokių kūrybinių pratimų atveju kuri laiką reikia tiesiog pamąstyti ir pageneruoti idėjas. Akimirksniu tobulo pamokos plano nesugalvosite. Visai nereikia būti kūrybos vunderkindu. Naudodami savo medžiagą, galėsite pasirinkti ir pritaikyti ją įvairiais būdais, atsizvelgdami į savo tikslus ir savo aplinką. Tačiau svarbu išsiginčinti priežastis ir idėjas, kodėl pasirinkta būtent ši medžiaga, ir žinoti, kokie žmonės ją naudos. Pavyzdžiui, kokie išmokti žodžiai susiję su šia medžiaga arba kokie nauji žodžiai gali būti išsiaiškinti šios medžiagos pagrindu? Jei tai būtų tikra situacija, ką pasakytumėte šiam asmeniui? Kokią kalbą reikia mokėti, kad tai padarytumėte? Kuo dar, be kalbos mokymosi, būtų naudinga ši medžiaga jaunimo mokymų kontekste? Kokios informacijos pateikiama šioje medžiagoje apie kultūros normas ir požiūrius? Tai gali būti įdomi medžiaga, tačiau ką besimokantieji su ja darys? Kokią užduotį ar užduotis inspiruos šios medžiagos panaudojimas?

Užduotys turi atitikti besimokančiųjų poreikius: ar tai, ką jie darys mokymosi metu, atkartos jų kasdinius veiksmus, gal darbinę veiklą? Jiems nėra pagrindo mokytis grynai

dėl pačios kalbos – tai turi būti prasminga užduotis. Užduotis suformuluojama medžiagos pagrindu, taigi, o kaip medžiaga palengvins užduoties vykdymą? Šiame etape mokymų vadovas gali turėti idėją, į kurią nori atkreipti dėmesį: temą diskusijai ar darbui. Ji nebūtinai turi būti aiškiai pasakyta – prie temos galima prieiti įvairiai. Mokymų vadovas ar dalyviai gali panaudoti medžiagą tam, kad iškeltų tam tikrus klausimus. Asmeninė istorija ar kokia nors informacija gali išsirutulioti į platesnę temą, susijusią su besimokančiais, tarkime, lyčių klausimai ar jų padėtis visuomenėje. Pavyzdžiui, filmuota medžiaga apie švedų požiūrį į sveikatą buvo panaudota tam, kad išsivystytų diskusija apie daugybę įvairių sveikatos klausimų ir svarstymų apie gyvenimo būdą, aktualių specifinėms besimokančiųjų grupėms.

Tokiu būdu priartėjant prie temos iš siauros, o ne iš plačios ar globalinės perspektyvos, besimokantieji gali geriau įsijausti į temą ir medžiagą. Užuot pasakę: „Aptarkime požiūrius į seksą“, mokymų vadovai gali prieiti prie šios temos per vaidmenų žaidimą ar imitavimą, kurių metu dalyviai gali geriau išreikšti savo nuomonę, negu diskutuodami ta tema abstrakčiai (žr. 3.3. skyrių „Laikraščio straipsnio panaudojimas“).

Nepriklausomai nuo pasirinkto metodo, turite atidžiai apgalvoti medžiagos panaudojimo tikslą: ką besimokantieji darys mokymosi užsiėmimo metu? Ar medžiaga pasitarnaus jiems kaip modelis ar pavyzdys? Ar norite, kad medžiaga būtų panaudota žodyno išplėtimui ar kad didžiausias dėmesys būtų skiriamas kalbiniam dalykams? Ar paveikslėlis bus naudojamas tam, kad išsauktų reakciją? Ar jis bus panaudotas kaip tramplinas vaidmenų žaidimui? Ar tiesiog tam, kad sužadintų susidomėjimą? Medžiaga gali būti naudojama dėl bet kurių ar visų šių priežasčių ir neabejotinai ji inspiruos tikslus, kurių nebuvo iš anksto suplanavę, bet jie turėtų būti užfiksuoti užduočių ciklo grįžtamojo ryšio ir vertinimo etape.

4.2. Įvairūs medžiagos šaltiniai

4.2.1. *Besimokančiųjų pateikta medžiaga*

Labiausiai į besimokančiuosius orientuota medžiaga bus ta, kurią pasirinks patys besimokantieji. Tai, ką pateiks dalyvis, bus savime aktualu, inėš naujos energijos ir parodys, kad mokymų vadovas neprivalo kontroliuoti situacijos (žr. 1.2. skyrių „Besimokančiųjų ir mokymų vadovų vaidmenys“). Besimokantieji turėtų būti raginami skaityti laikraščius ir atrinkti straipsnius, kurie juos domina. Tai galėtų sukelti diskusijas straipsnyje iškeltais klausimais. Dalyvių gali būti prašoma išrinkti trumpuosius žinių pranešimus, kurie jiems atrodo keisti ar neįprasti. Jei moksleiviai dar nepajėgūs skaityti laikraščių straipsnių, jie gali atsinešti medžiagos savo gimtąja kalba ar paveikslėlių. Taip pat gali surasti informacinių lapelių, kurie juos domina ar stebina. Jie galėtų atsinešti ir daiktą, apie kurį norėtų pakalbėti: neįprastą maisto produktą / neįprastą augalą; savo mėgstamą daiktą. Dalyvių atsineštos nuotraukos gali suteikti jiems labai įdomų būdą pasidalinti savo potyriais su kitais grupės nariais. Daugumai Europos jaunimo veiklos dalyvių patinka dalytis informacija apie savo organizacijas ar vaidmenis. Iš atsineštos medžiagos galima surengti parodą informacinės mugės forma.

Iš besimokančiųjų pateiktos medžiagos galima sugalvoti begales užduočių.

4.2.2. *Medžiaga iš televizijos*

Televizijoje yra daug laidų, kurias galima panaudoti kaip užduotimis pagrįsto mokymosi skatinimo priemonę. Ypač pradedantiems kalbos studentams čia pateikiama daug vizualinės medžiagos, padedančioms jiems suprasti.

Besimokančiųjų tarpe ypač populiaros laidos, kuriose žvelgiama į kasdienį gyvenimą, kuri sunku aiškiai perteikti kitais būdais. Viena televizijos laidų kategorija, aptinkama visose šalyse, yra **muilo opera**. Nors veikėjai ir situacijos dažnai perdėti ir pagrįsti stereotipais, vis dėlto jie vaizduoja kasdienį gyvenimą ir gali sukelti daug tarpkultūrinių diskusijų. Pažiūrėję tokias muilo operas, dalyviai galėtų suvaidinti trumpą ištrauką iš jų, atspindinčią tai, kas, jų nuomone, kelia bendrą susirūpi-

nimą. Didžiojoje Britanijoje interesų grupės dirba kartu su muilo operos kūrėjais, kad viskas būtų kuo tikroviškiau, kai siužeto linija paliečia aktualų, dažnai jautrų ar prieštarinčią klausimą. Muilo operas taip pat galima panaudoti dėl jų linksmumo, gausios įvykių eigos: kas vyks toliau? Ką jūs būtumėte darę toje situacijoje? Ką manote apie jį / ją? Kas būtų nutikę, jei..?

Įvairiuose mokymosi lygiuose gali būti naudojami reklaminiai filmukai su ar be dialogu. Jie būna smagūs, ir nors vaizdai gali būti stereotipiniai, jie gali labai informatyviai perteikti šalies kultūros normas. Reklamos kūrimas gali būti puiki užduotis, įtraukianti kiekvieną. Net pradedantysis gali pamėgdžioti ekstatą, kuri apima panaudojus tam tikrą šampūną ar dezodorantą, ar vairuojant tam tikro modelio automobilį! Labiau pažengę kalbos studentai gali improvizuoti vartodami kalbinės hiperboles, kurios tokios dažnos reklamos pasaulyje.

Trumpieji žinių pranešimai yra puikūs formalių modelių. Jie dažnai būna lakoniški ir paliečia vieną konkrečią temą. Tai gali būti trumpi vietinės reikšmės pranešimai ar pranešimai apie ką nors aktualaus. Dalyviai gali žiūrėti žinių pranešimus be garso ir atspėti, kokia informacija pateikiama, arba įgarsinti, spėliodami tekstą. Mokymų vadovai arba besimokantieji gali parašyti trumpas santraukas apie įvykius, kurios vėliau gali būti pristatytos kitiems dalyviams, kad šie surastų tą įvykį, žiūrėdami programą. Dėmesio sutelkimas į pagrindinius žodžius, padedančius besimokantiems suprasti žinių esmę – efektyvus būdas palengvinti bendrą kalbos supratimą. Be to, žinios išplečia pasaulėžiūrą – ypač įdomu, jei žiniose tuo metu aptariamasis tarptautinis įvykis. Jei turite filmavimo kamerą, užduotyse dalyviai gali būti skatinami sukurti savo televizijos žinių laidas, kuriose būtų tokie visuotinai priimti elementai, kaip orų prognozė, politiniai klausimai, sporto skiltis ir pan.

Filmų ištraukos – įdomus būdas aptarti dalykus kitų žmonių akimis: užsiėmimų dalyvių reakcijos į įvykius filmuose, jų nuomonės apie veikėjų elgesį ir vertinimai, ar jie patys yra patyrę ką nors panašaus ir taip toliau. Detektyviniai filmai irgi gali sužadinti jaudulį ir nusikaltėlio paieškas. Tačiau reikia atidžiai parinkti ištrauką, kad dalyviai nepersitemptų nuo ilgo susikaupimo arba kad nebūtų sunku suprasti pagrindinę mintį. Filmų ištraukas

taip pat galima žiūrėti be garso; filmų scenoms gali būti rašomi dialogai. Dalyviai gali spėlioti, kas įvyko, ir sukurti savo įvykių versiją.

4.2.3. *Paveikslėliai*

Egzistuoja tokia didelė paveikslėlių, kurie gali būti panaudoti kaip mokymo medžiaga, įvairovė, kad sunku juos siūlyti, nesuskirsčius į kategorijas. Pavyzdžiui, paveikslėliai, kuriuose vaizduojami žmonės, gali būti naudojami norint išvaizduoti įvairių gyvenimo būdą; ką žmonės galvoja / jaučia; ką jie apsirengę / kokį poveikį tai daro paveikslėlyje pavaizduoto žmogaus išvaizdai; ką jie galėtų sakyti tame paveikslėlyje ir pan. Gali būti sugalvota žmogaus gyvenimo istorija – tai ypač smagu daryti keliems žmonėms, jie gali suregzti visą santykių ir įvykių voratinklį! (Žr. 3.2. „Fotografijos panaudojimas“.)

Paveikslėliai gali būti naudojami įvairioms vietovėms apibūdinti, pateikti pasiūlymų ar pastebėjimų apie tas vietas – galima apsimesti turizmo darbuotoju ir pareklamuoti kokią nors vietą. Arba tai gali būti kam nors ideali vieta gyventi. Peizažo nuotrauka gali būti panaudota siekiant kitam žmogui apibūdinti tą vietą arba apsimesti, kad iš tos vietos rašomas atvirlaiškis. Paveikslėlyje gali būti pavaizduota problema; žemės naudojimas ar piktnaudžiavimas ja; koks nors pavojus; statybų leidimo objektas ir pan. Remiantis paveikslėliais gali būti surengtas vaidmenų žaidimas, paveikslėlis gali būti vienas iš priemonių. Žemesnio kalbos lygio moksleiviams gali būti rodomi visi paveikslėliai, ir kuris nors vienas jų apibūdinamas, kad moksleivis pasakytų, apie kurį paveikslėlį kalbama.

Galima apibūdinti paveikslėlį tam, kad kitas asmuo jį nupieštų, tada palyginti piešinį su originalu. Besimokantieji gali tiesiog nurodyti jiems labiausiai patikusį paveikslėlį, pasakyti, kodėl jis jiems patiko ar kokį poveikį jis jiems daro? Ar jie matę panašių vaizdų?

Paveikslėliai iš **katalogų** gali būti naudojami tam, kad būtų sudaryti parduodamų daiktų sąrašai, išskiriant būtiniausius ir prabangos dalykus. Grupėje gali būti žaidžiamos spėlionės apie kokius nors daiktus ir jų kainas. Prekių katalogai gali būti panaudoti tam, kad būtų išrinkta tinkama dovana išvaizduojamam asmeniui ar giminaičiui, kolegai, mylimajam, draugui ir pan., pagrindžiant, kodėl ji buvo pasirinkta. Paveikslėliai gali būti iš

dalies uždengti, ir žmonės gali bandyti perprasti, koks tai paveikslėlis. Paveikslėliai gali būti panaudoti tam, kad sukurtumėte išvaizduojamo žmogaus gyvenimo būdą. (Žr. 3.2. skyrių „Fotografijos panaudojimas“.)

Žurnalų reklama kuriama taip, kad patrauktų žvilgsnį, būtų intriguojanti ir dažniausiai linksmą; ji gali paskatinti nerūpestingą „pažiūrėkite į paveikslėlius“ išpūdį. Diskusijos apie reklamą, jos poveikį skaitytojui, žodžių žaismo ir šnekamosios kalbos vartojimą gali būti labai naudingos. Jos išsirutulios iki reklamos perteikiamos žinios išsiaiškinimo ir kaip efektyviai ji perteikta. Populiari užduotis dalyviams – sukurti savo reklamą. Žemesniųjų kalbos lygių moksleiviams reklama suteikia įdomaus užsiėmimo galimybę: kas tai? Kaip jie jaučiasi? Ką jie sako? Suvaidinkite dialogą tarp veikėjų paveikslėliuose. Reklama gali būti naudinga gilinantis ir tarpkultūrinius svarstymus: kokia reklamos reikšmė skirtingiems žmonėms? Ką reklama atskleidžia apie žmones, kuriems ji skirta? Ką ji pasako apie vartotojiškumą? Kokia yra skirtingų žmonių reakcija į reklamą? Ar ta pati reklama spausdinama įvairiose šalyse? Prekybos centrų ir kitų parduotuvių reklama gali būti sėkmingai naudojama žemesnio lygio kalbos užsiėmimuose, nes ji pateikia gerų kasdinių daiktų ir skaičiavimo praktikos pavyzdžių.

Iš aukščiau pateiktų idėjų aišku, kad paveikslėliai – svarbi priemonė mokymų vadovams ir besimokantiems. Visų mokymų vadovų ir besimokančiųjų tikslas turėtų būti paveikslėlių bibliotekos, kaip priemonės užduotimis pagrįstam kalbos mokymuisi, sukūrimas.

4.2.4. *Daiktai kaip medžiaga*

Daiktų rinkinys gali būti sudėtas į krepšį ar padėtas stalo viduryje ir naudojamas tam, kad paskatintų intensyvią ir produktyvią veiklą. Dalyviai išsirenka daiktą ir pateikia informaciją, iš kur jis, iš ko pagamintas, kokia jo vertė, kam jis naudojamas, kodėl jis brangus tam žmogui, kaip jie jaustųsi, jei jį prarastų, ir t. t. Pateikite argumentą, kodėl šis daiktas yra „geriausias 20 amžiaus išradimas“. Paašškinkite, kaip šitas daiktas buvo sukurtas. Ar jis jums neįprastas? Ar jūs tokius daiktų turite savo šalyje? Ar pavadinimas jums neįprastas? Ar galėtumėte be jo gyventi? Ar jums patinka juo naudotis? Ar, jūsų manymu, jis naudingas? Nenaudingas? Ką nešioja-

tės su savimi? Be ko negalėtumėte apsieiti? Ir daug daug daugiau!

4.2.5. Informaciniai lapeliai

Yra daugybė užduočių, kurios gali būti sugalvotos, naudojant kaip priemonę informacinius lapelius. Tačiau gali tekti atidžiai atrinkti informacinius lapelius, kad būtų išvengta perlenkimo. Informaciniai lapeliai, pateikiantys instrukcijas „kaip...“, atrodo visuomet padeda žmonėms ką nors padaryti. Besimokantieji gali apsvarstyti šių informacijos teikimo priemonių veiksmingumą – jie gali pabandyti įvykdyti aprašytą užduotį, gali sukurti savo informacinius lapelius apie bet ką, pradedant „Kaip išgyventi naujoje šalyje“ (žr. 3.1. skyrių „Užduotys nenaudojant jokios medžiagos“), baigiant „Kaip paruošti puodelį arbatos“. Tikri informaciniai lapeliai dalyviams naudingi kaip pavyzdžiai, kuriant savo informacinius lapelius. Juos taip pat galima aptarti apipavidalinimo prasme: kiek informacinis lapelis veiksmingas? Kokį poveikį jis jums daro? Ką norėtumėte pakeisti? Žemesnio kalbos lygio dalyviai gali rinkti informacinius lapelius ir skirstyti juos į kategorijas: maistas/drabužiai/informacija ir t. t. Jiems užduotis galėtų būti sukurti informacijos centrą, kur dalyviai vaikštinėtų po informacijos punktus, teiraudamiesi informacijos ir ją suteikdami informacinio lapelio, kurį jie sukūrė, forma. Informaciniuose lapeliuose turistams paprastai pateikiama informacija apie lankytinas vietas su nuorodomis, darbo laiku, kainomis ir pan. Dalyviai galėtų suplanuoti apsilankymą ir paskambinti, norėdami išsiaiškinti konkrečią informaciją, pavyzdžiui, apie nuolaidas grupėms ar studentams ir pan. Tai gali būti suvaidinta arba tikra užduotis.

4.2.6. Žaidimai

Žaidimai – puiki medžiaga užduotimis pagrįstam kalbos mokymui. Kaip užduotis gali būti sukurtas žaidimas, turintis savo taisykles; paaiškinkite jį kitiems ir žaiskite! Tai gali būti žaidimas kortomis, žaidimas ant lentos ar lauke. Kurti žaidimą galima bendrai, vienai grupei pradedant, vėliau perleidžiant kitai grupei, kol galiausiai bendru sutarimu sukuriamas galutinis produktas (gali kilti karštos derybos!). Kita užduotis gali būti aplankyti vietos sporto renginį ir parašyti ataskaitą apie tą įvykį ar atlikti apklausą apie požiūrį į sportą, žaidimus bei jų vaidmenį įvairiose visuo-

menėse. Žaisti smagu, ir galima sugalvoti begalę žaidimų!

4.2.7. Dainos ir garsai

Dainos visada buvo naudojamos kaip priemonė kalbos mokymui, bet čia mes pateikiame kelias idėjas, kaip panaudoti dainas užduotimis pagrįstame kalbos mokyme. Dalyviai gali atsinešti dainų bet kokiomis kalbomis ir jos gali būti panaudotos kaip užduočių grupei pagrindas. Jei dainuojama ta kalba, kurios mokomasi, dainos žodžiai gali būti naudojami kaip veikla, pereinanti į užduotį įvertinti žodžių galią visuomenėje, reklamoje, propagandoje ir pan. Dalis užduoties galėtų būti dalyvių pamastymai apie melodijų sukeltą emocijas, lyginant skirtingas socialines ir tautines grupes. Popdainos gali būti panaudotos siekiant pereiti prie užduoties palyginti skirtingų visuomenės atstovų pajamas ir santykinį uždarbį – popžvaigždėms daug mokama – ar jie to verti? Ir t. t. Bendru dalyvių sutarimu gali būti naudojama bet kokios rūšies muzika kaip mokymosi erdvės fonas, kai visi užsiėmę kokia nors veikla.

Mokymų vadovai gali išrašyti įvairius garsus ir triukšmą į audio kasetes. Besimokantieji gali nustatyti, kokie tai garsai, ir atspėti jų kilmę. Besimokantieji gali kurti garso efektus bet kokiais pasakojimo ar skečo formos užduočiai. Dalyviai galėtų patys išrašyti neįprastus ar patinkančius / nemalonus garsus, kuriais galėtų pasidalinti su kitais grupės nariais. Įrašai galėtų būti panaudoti siekiant pasvarstyti apie asmeninius jausmus ir ryšius tarp žmonių gyvenimo gimtojoje šalyje ir kitose šalyse – tai būtų dalis užduoties, skatinti tarpkultūrinį sąmoningumą. Paprastas gyvūnų garsų palyginimas daugiakultūroje grupėje – smagus būdas pradėti tarpkultūrinę veiklą.

4.2.8. Mokymų vieta

Pati vieta pateiks daugybę medžiagos, kuria galima panaudoti užduočių generavimui. Jei besimokantieji yra užsienyje, gali būti svarstoma apie skirtingas kultūras, lyginant vietovės, kurioje jie šiuo metu mokosi, ir jų gimtosios šalies kontekstus. (Žr. 3.1. skyrių „Užduotys nenaudojant jokios medžiagos“.)

Vietos žmonės galite panaudoti kaip autentiškos kalbos šaltinį – jų galima paklausinti ar tiesiog stebėti juos! Vietos žmonės gali panarėti ateiti pakalbėti su grupe ir suteikti žinių

apie vietovę. Dalyviai gali aplankyti savo kolegas toje šalyje. Jie gali apsilankyti pasirinktose įstaigose, pavyzdžiui, policijoje, rotušėje, vietos bažnyčiose ir pan.

4.2.9. Informacinės technologijos

Tiek internetas, tiek išleisti kompaktiniai diskai gali suteikti besimokantiems gausybę aktualios ir autentiškos informacijos. Internetas yra ypač svarbus tuo atveju, kai mokymai vyksta ne toje šalyje, kurios kalbos mokomasi, kadangi jis gali suteikti greitą prieigą prie autentiškos medžiagos. Tai taip pat priemonė, kurią dalyviai galės naudoti po kursų, tęsti mokymąsi.

Kadangi internetas prieinamas pasaulinei auditorijai, tai irgi iškelia įdomių klausimų apie globalizaciją ir nykstančius kultūrinius savitumus. Dalyviai gali naudoti jį, siekdami sutelkti dėmesį į skirtingas interesų grupes visame pasaulyje. Galima paskatinti mokslivius atlikti užduotis, naudojant informaciją iš interneto kaip pirminę medžiagą. Jie gali naudoti jį, kad pateiktų savo surinktą informaciją ir pasidalintų ja su kitais dalyviais. Jie galėtų dalyvauti tiesioginėse diskusijose pokalbių svetainėse. Jie gali naudoti el. laiškus – tokiu būdu pasipraktikuotų rašyti korespondenciją ir patobulintų savo bendravimo įgūdžius. Jei įmanoma, sukurti veikiančią tinklą – dalyviams naudinga ir toliau palaikyti ryšius su grupe ir dalytis idėjomis arba dirbti besitęsiančiuose projektuose.

5. „Pasidaryk pats“ skyrius

Kalbos mokymosi
metodologija
T-kit'as

5.1. Įvadas

„Pasidaryk pats“ plėtra pasiekė Didžiąją Britaniją dėl dviejų priežasčių. Pirma, 6-ajame dešimtmetyje žmonės ėmė turėti daugiau laisvo laiko ir panoro jį leisti gražindami savo namus ir sodus. Dėl šio „pasidaryk pats“ plitimo namų ūkyje imta tikėti gerai žinomu posakiu, kad „*anglo namai yra jo tvirtovė*“.

Antra „pasidaryk pats“ plitimo priežastis – vis sunkiau buvo galima rasti ir brangiau pasamdyti kvalifikuotų ar net nekvalifikuotų darbininkų, atliekančių būtinus namų priežiūros – dažymo, dekoravimo ir bendro remonto darbus.

Taigi atsirado „pasidaryk pats“ bumas, ir kiekvienas būsto savininkas tapo *specialistu*, o „pasidaryk pats“ centruose atsirado daugybė reikalingų įrankių ir medžiagų bet kokiems – dideliems ir mažiems – darbams. Be to, šiuose centruose nusimanantys pardavėjai bei informaciniai lapeliai suteikia reikiamos informacijos, kaip atlikti darbą, pateikia naudingų patarimų ir lengvai suprantamų schemų. Baldai parduodami komplektais ir viskas, ką reikia padaryti – juos surinkti ir nudažyti.

Šio leidinio „Pasidaryk pats“ koncepcija gimė būtent iš šios praktikos. Mes suteikėme jums įrankius ir medžiagas, pateikėme kelis pavyzdžius su nuosekliomis instrukcijomis, ir dabar jūs patys galite būti „kūrybingi specialistai“!

Mes siūlome jums „pasidaryk pats“ kalbos mokymo praktikumą. Suteikiame autentiškos medžiagos ir siūlome kelias užduotis, kurias galite sukurti, naudodami šią medžiagą. Jūs turėtumėte laikytis to paties standartinio formato, kuris naudojamas visame leidinyje. Antroje lapo pusėje rasite jums

padėsiantį tuščią lapą planui. Pagalvokite apie savo mokinius ir parenkite atitinkamą planą.

Pirmoji medžiaga, kurią atrinkome šiam „pasidaryk pats“ skyriui, paimta iš Europos jaunimo fondo paraiškos finansavimui gauti formos. Medžiaga yra autentiška ir, manome, naudojantis ja galima sugalvoti keletą labai autentiškų užduočių.

Kai pabaigsite darbą su paraiška, naudodami įvairius pratimus, padėsiančius sėkmingai atlikti pasirinktą užduotį, galite pereiti prie 3 priedo „Grįžtamasis ryšys“. Čia rasite informaciją, kaip mes naudojome medžiagą. Pamatysite mūsų pasirinktas užduotis ir veiklą, vedančias link užduoties.

Antra medžiaga – bendro pobūdžio laikraščio straipsnis su nuotrauka, kuris, mūsų nuomone, yra smagus ir gali būti plačiai naudojamas. Skyriuje „Grįžtamasis ryšys“ pateikiame „101 būdą, kaip maksimaliai išnaudoti tai, ką turite!“ Tikimės, kad galėsite panaudoti pasiūlymus ir pritaikyti juos bet kokiai medžiagai (tekstui, nuotraukai, daiktams, t. t.), kurią pasirinkote naudoti.

Abiem atvejais galite pamatyti, ar padarėte ką nors panašaus, ar visiškai skirtingo. Nesijaudinkite! Nesvarbu, ką padarėte – jei manote, kad tai tinka, vadinasi, viskas gerai. Šiuo atveju nėra sąvokų „teisinga“ ar „neteisinga“ – dabar jūs specialistas! Mūsų metodai padės jums įvertinti savo darbą. Jei norėtumėte asmeniškėsnio atsiliepimo, galite susisiekti su mumis tinklapyje nurodytu adresu, ir mes mielai pabendrausime.

Mėgaukitės „pasidaryk pats“ galimybėmis!

Kalbos mokymosi
metodologija
T-kit'as

5.2. Medžiaga

TURINYS

I. EUROPOS JAUNIMO FONDAS: JO TIKSLAI IR KAIP JIS VEIKIA	3
II. VEIKLOS RŪŠYS, KURIAS GALI FINANSUOTI EJF	3
A. Tarptautiniai jaunimo susitikimai	4
B. Jaunimo veikla, nesusijusi su susitikimais	4
C. Tarptautinių nevyriausybinių jaunimo organizacijų ir tinklų administravimas	4
D. Pilotiniai projektai	5
III. PARAIŠKOS TEIKIMAS	6
A. Paraiška paramai gauti dėl tarptautinio jaunų žmonių ar jaunimo lyderių susitikimo (A kategorija)	6
B. Paraiška paramai gauti dėl veiklos, nesusijusios su susitikimu (B kategorija)	10
bendrų administravimo išlaidų atžvilgiu jaunimo organizacijos ir tinklai	10

DJS/FEJ (99) 1

KAIP TEIKTI PARAIŠKĄ EJF PARAMAI GAUTI

EUROPOS JAUNIMO FONDAS
JAUNIMO IR SPORTO DIREKTORATAS

Strasbūras 1999

Europos jaunimo fondas Finansinė pagalba susitikimui

Organizacija (paraiškos teikėjas, kurie paraišką teikia pirmą kartą,
papildomai turi pateikti informaciją apie organizacijos tikslus, struktū-
rą ir narių skaičių):

Susitikimo tema:

Kur ir kada bus surengtas susitikimas:

Susitikimo trukmė:

Susitikimo kalbos:

Susitikimo tikslai:

Pagrindinės programos dalys, jų turinys / darbo metodai:

Pašome trumpai aprašyti susitikimo tikslą jūsų organizacijos trumpa-
laikėje ir ilgalaikėje programoje:

I. EUROPOS JAUNIMO FONDAS: TIKSLAI IR VEIKLA

1972 m. įkurtas Europos jaunimo fondas (EJF) yra Europos Tarybos institucija. Jo tikslas – skatinti bendradarbiavimą tarp jaunų žmonių Europoje, teikiant finansinę paramą Europos jaunimo veiklai, kuri propaguoja taiką, supratimą ir bendradarbiavimą pagarbos svarbiausioms Europos Tarybos vertybėms – žmogaus teisėms, demokratijai, tolerancijai ir solidarumui – dvasia.

Taigi EJF teikia finansinę paramą šioms veiklos rūšims, kurias vykdo nevyriausybines jaunimo organizacijos, tinklai ar kitos jaunimo reikalingose srityse dalyvaujantios nevyriausybines organizacijos, atitinkančios Europos Tarybos jaunimo politiką ir darba:

a) Europinio pobūdžio švietimo, socialinė, kultūrinė ir humanitarinė veikla; kuria siekiama stiprinti taiką ir bendradarbiavimą Europoje;

b) veikla, skirta skatinti glaudesnę bendradarbiavimą Europoje tarp jaunų žmonių Europoje, ypač plėtojant informacinius mainus;

c) veikla, skirta skatinti savitarpio pagalbą Europoje ir besivystančiose šalyse kultūriniais, mokymo ir socialiniais tikslais;

d) studijos, tyrimai ir dokumentų apie jaunimo reikalus rengimas.

2. VEIKLOS RŪŠYS, KURIAS GALI FINANSUOTI EJF

Europos jaunimo fondas gali paremti tokias veiklos rūšis:

A. Tarptautiniai jaunimo susitikimai

EJF gali suteikti finansinę paramą organizuojant tarptautinius jaunimo lyderių susitikimus, įskaitant seminarus, konferencijas, praktikumus, stovyklas, festivalius ir t. t.

EJF remia susitikimus, kuriuos siūlo ir organizuoja: a) tarptautinė nevyriausybinių jaunimo organizacija ar tinklas, skatantis savarankiškai ar kartu su viena ar daugiau tarptautinių ar nacionalinių jaunimo organizacijų ar tinklų;

b) nacionalinė ar vietos nevyriausybinių jaunimo organizacija ar tinklas; šiuo atveju susitikimas turi būti organizuojamas bendradarbiaujant mažiausiai su trimis kitomis organizacijomis ar tinklais ar skirtingų šalių ar su tarptautine organizacija ar tinklais iš kitos jaunimo veiklos srityje dalyvaujanti organizacija ar tinklais iš ja, atitinkanti Europos Tarybos jaunimo politiką ir veikia; šiuo atveju susitikimą turi organizuoti ir jame dalyvauti mažiausiai keturių šalių.

Tam, kad susitikimą paremtų EJF, jis turi atitikti Europos Tarybos veiklos prioritetus, ypač jaunimo sektoriuje;

- jis turi prisidėti prie Europos Tarybos tikslų ir veiklos jaunimo sektoriuje;

- jame atitinkamomis proporcijomis turi dalyvauti mažiausiai keturių šalių, nesąncių fondo narėmis;

- jis turi daryti daugialypį poveikį; jis turi būti prarastas vadovaujantis Europos Tarybos jaunimo sektoriaus švietimo principais ir turi ypač skatinti jaunimo švietimą bei tarpkultūrinį mokymąsi;

- mažiausiai trečdalis visu jo išlaidų turi būti finansuojama ne fondo, o iš kitų šaltinių; pavyzdžiui, dalyvio mokestis, pačios paraišką teikiančios organizacijos lėšos ar kitos dotacijos;

- jame turi dalyvauti asmenys, iš kurių mažiausiai 75 proc. yra jauniesni nei 30 metų;

- (kaip bendra taisyklė) turi būti surengtas vienoje iš fondo valstybių narių; paraiškas teikiančios organizacijos privalo pagrįsti, kodėl susitikimo šalimi pasirinko ne valstybę narę.

B. Jaunimo veikla, nesusijusi su susitikimais

Be susitikimu, EJF gali finansškai paremti tokias jaunimo veiklos rūšis kaip studijos, mokslinių tyrimų projektai ir informacijos bei dokumentų jaunimo klausimais rengimas. Šioje kategorijoje fondas gali paremti pavyzdžiui:

- specializuotus leidinius (pavyzdžiui, mokymo žinytus);
- tarptautinių jaunimo organizacijų ar tinklų leidžiamus naujienlaidžius ar žurnalus;
- informacines kampanijas;
- parodas, audio-vizualinės medžiagos gamybą ir pan.;
- interneto svetainių ar kompaktinių diskų kūrimą;
- plakatu, ženklų ir lipduku gamybą;
- mokslinių tyrimų projektus, nagrinėjančius su jaunimu susijusius klausimus.

Toje pačioje kategorijoje EJF taip pat gali suteikti dotacija studijų išvymazginti naujus ryšius Europoje ir tokiu būdu plėsti partnerystę bei vystyti bendradarbiavimą.

Tam, kad projektai būtų paremti pagal B kategoriją, juos turi siūlyti ir organizuoti jaunimo organizacijos, tinklai ar juridiniai asmenys, atitinkantys A dalies a, b, ir c skirsniuose nustatytas sąlygas, ir turi vykti tarptautiniu lygiu.

EJF parama negali viršyti 75 proc. B kategorijoje finansuojamų projektų išlaidų.

5.3. Tuščias lapas planui

Užduotis

Medžiaga:
Kita medžiaga:
Grupė:
Lygis:

PRIEŠ UŽDUOTĮ

-
-
-
-
-
-

PASIRENGIMAS UŽDUOČIAI

-
-
-
-
-
-

UŽDUOTIES VYKDYMAS

-
-
-
-

-
-
-
-

PO UŽDUOTIES

-
-
-
-

-
-
-
-

Pastabos

5.4. Medžiagos panaudojimas

101 būdas, kaip maksimaliai išnaudoti tai, ką turite!

Medžiagą galima ir reiktų naudoti nuolat. Žemiau yra išvardyti keli būdai, kuriais mes naudojome, matėme naudojant, girdėjome ar svajojome apie tokį panaudojimą. Sąrašas nėra galutinis ar baigtinis! Nors šie pasiūlymai buvo pateikti naudojant straipsnį „Šokinėjanti salota“ (iš laikraščio „The Daily Mail“, 1998 m. spalio 1 d., ketvirtadienio numerio), dauguma jų gali būti panaudoti ir kitai medžiagai, pavyzdžiui, nuotraukoms, vaizdo įrašui ir pan. Būkite kūrybingi ir pažaiskite!

„Šokinėjanti salota“ (iš laikraščio „The Daily Mail“, 1998 m. spalio 1 d., ketvirtadienio numerio), dauguma jų gali būti panaudoti ir kitai medžiagai, pavyzdžiui, nuotraukoms, vaizdo įrašui ir pan. Būkite kūrybingi ir pažaiskite!

GLITI PRAŠALAITĖ ŽALUMYNUOSE PRIVERTĖ PREKYBOS CENTRĄ RAUDONUOTI

Šokinėjanti salota

Motina pakraupo, kai iš „Sainsbury's“ prekybos centro salatų maišelio iššoko milžiniška rupūžė

A. Bendras naudojimas

- Paveikslėliai pirmiausia gali būti naudojami siekiant atskleisti turinį / pateikti užuominą / apibūdinti būsimą veiklą.
- Atrenkamas žodynas teksto supratimui.
- Tekstas suskaidomas galvosūkių pratimams: detalus nedidelių ištraukų nagrinėjimas individualiai, porose ar grupėse, naudojantis mokymų vadovo pagalba, jei

būtina. Tuomet mokiniai „ekspertai“ paaikškina savo teksto dalį likusiai grupei (įskaitant tarimo ypatybes ir kultūrinę informaciją).

- Pabraukite žodžius, kuriuose yra garsas / (pasirinkite vieną!).
- Pažymėkite sakinių kirčius, kaip ruošdamiesi skaityti garsiai.
- Teksto stiliaus supratimas (kurie žodžiai

ar išsireiškimai parodo formalumą / neformalumą?).

- Tema, naudojama diskusijai / reakcijai.

B. Kalbos supratimas

- Klausimų formos – mokiniai sudaro klausimus iš dalies teksto ar viso teksto, tai naudojama kaip besimokančiųjų sugalvotas supratimo patikrinimas.
- Nurodykite laikų naudojimą. Atkreipkite dėmesį į formą ir funkciją.
- Pabraukite visus netaisyklingus veiksmažodžius.
- Nurodykite pasyvias formas – ar jos gali būti paverstos aktyviomis? Kaip geriau ir kodėl?
- Nurodykite tiesioginę kalbą ir pakeiskite ją netiesiogine kalba – sutelkite dėmesį į naudingus žodžius pasakojimui, glausta netiesioginę kalbą, t. t.
- Nurodykite netiesioginę kalbą ir perkelkite ją į tiesioginę kalbą (gali būti pagrindas vaidmenų žaidimui).
- Pakalbėkite apie artikių vartojimą.
- Pakalbėkite apie prielinksnių vartojimą / išsireiškimus su priklausančiais prielinksniais.
- Raskite frazinius veiksmažodžius ir idiomatinę kalbą.

C. Leksikos mokymas

- Nurodykite temai būdingus žodžius ir išsireiškimus.
- Žodžių grupės pagal atitinkamus kriterijus (priklausomai nuo besimokančiųjų lygio / tipo, t. t.).
- Įveikę pradinį lygį, besimokantieji gali pasirinkti savo klasifikacijas, pvz., žodžiai, susiję su emocijomis / maistu / santykiais ir t. t.
- Raskite žodžius, kurie rimuojasi (ir pagal tarimą).
- Raskite x skaičių žodžių, kurių nežinote (nustatykite ribą moksleiviui) ir išsiaiškinkite reikšmę.
- Sąrašai (žr. rašymą).

D. Įgūdžių tobulinimas

Skaitymas

- Pratimų peržvelgimas (pasakykite man per 20 sekundžių, apie ką šis tekstas) (Kiek kartų tekste randate žodį „salota“? – 30 sekundžių!).
- Raskite žodį
- Nedidelių teksto ištraukų *paruoštas* skaitymas garsiai (skaitymas nepasiruošus visada skausmingas!).

Rašymas

- Situacijos inspiruoti laišakai, rašinėliai, atvirlaiškiai, ataskaitos – neribotos galimybės ir smagumas!
- Dialogas ar skečas pagal teksto situaciją, kurią vėliau galima suvaidinti.
- Teksto santrauka vienu / dviem sakiniais.
- Pakeiskite stilių – iš formalaus į neformalų, iš bulvarinio į rimtą, iš laikraščio į radio suvestinę ir pan.
- Pažengę moksleiviai perdirba tekstą pradedantiesiems (geras iššūkis).
- Sudarykite teksto inspiruotus sąrašus (susijusius su leksikos naudojimu).
- Diktantas (mokymų vadovas arba studentas gali diktuoti!).
- Parašykite įvykio ataskaitą Sveikatos apsaugos pareigūnui.

E. Klausymas / kalbėjimas

- Vaidmenų žaidimas / situacijų skečiai.
- Telefono skambučiai.
- Kylančios diskusijos / reakcijos / ginčijami klausimai.
- Tarpkultūriniai palyginimai.
- Dėmesys į tarimą: atskirų garsų, žodžių kirčių, sakinių kirčių ir t. t.
- Įsivaizduojamas situacijų pratęsimas – kas vyksta toliau?

F. Kultūrinis ir tarpkultūrinis supratimas

- Išrinkite informaciją, būdingą tam tikrai kultūrai, pvz., „Sainsbury’s“ prekybos centras; gėlės kaip susitaikymo ženklas, t. t.
- Mitybos įpročiai, šviežias / fasuotas maistas; šalyje pagaminti / atvežti produktai; kas perka / planuoja / ruošia maistą, t. t.
- Kultūrinės konotacijos, pvz., varlė / rupūžė!
- Sukrėtimo / siaubo / pasibjaurėjimo įvairiais gyviais dydis.
- Fobijos.
- Kiti tarpkultūriniai klausimai, pvz., pasaka / folkloras / magiškos konotacijos (princas-varlė!).

G. Kita veikla

- Apžvalgos, pvz., prekybos centrų lentynų, vedančios prie parodymo pasaulio žemėlapyje, iš kur atvežamas maistas – gerai, jei moksleiviai renka etiketes / kitas pakuotes, kad pademonstruotų.
- Bet kokios rūšies paroda ant sienų.
- Tarptautinės prekybos moralės / patrauklumo / globalizacijos ar pan. projektas.
- T. t., t. t., t. t.

1 priedas

Kalbos mokymo metodologija. T-kit'o vertinimo forma

Tikimės, kad šis pirmasis „Kalbos mokymo metodologijos T-kit“ leidinys jums buvo naudingas. Toks leidinys Partnerystės programoje leidžiamas pirmą kartą. Mes lauktume jūsų atsiliepimų ir pasiūlymų dėl būsimų leidimų. Jūsų atsakymus taip pat panaudosime, siekdami išanalizuoti šio leidinio poveikį. Dėkojame, kad užpildėte šį klausimyną. Jūsų pastabas atidžiai perskaitysime.

Jūs esate...

(Galite pažymėti daugiau nei vieną variantą)

- Mokytojas
 - Dirbantis su daugiakultūrinėmis grupėmis
 - Dirbantis su monokultūrinėmis grupėmis
 - Tarptautinėse jaunimo programose
 - Kalbos mokykloje
- Dėstytojas / kalbos mokymų vadovas
 - Dirbantis su daugiakultūrinėmis grupėmis
 - Dirbantis su monokultūrinėmis grupėmis
 - Dirbantis individualiai
- Nė vienas iš aukščiau išvardintų – prašome patikslinti _____

1. Kiek šis T-kit padėjo jums suprasti kalbos mokymo metodikų teorinius pagrindus ir praktinį pritaikymą?

Nuo 0 proc. _____ iki 100 proc.

2. Ar naudojote T-kit kalbos mokymo veikloje? Taip Ne

Jei taip...

Kokiame kontekste ar situacijoje _____

Kokioje aplinkoje? (daugiakultūrinė grupė, monokultūrinė grupė, kalbos mokykloje...)

Kurias idėjas naudojote ar pritaikėte? _____

Kurios idėjos jums buvo mažiausiai naudingos? _____

Ko jums trūko? _____

3. Koks buvo pagrindinis sunkumas pritaikant metodologiją savo aplinkos ir kalbos atveju?

Kokioje situacijoje? _____

Kokioje aplinkoje? (daugiakultūrinė grupė, monokultūrinė grupė, kalbos mokykloje...)

4. Kaip vertinate šį T-kit?

Ką manote apie bendrą struktūrą? _____

Ką manote apie išdėstymą? _____

Kur išgijote „Kalbos mokymo metodologija T-kit“? _____

Ką rekomenduojate ar siūlote būsiamiems leidimams? _____

Vardas: _____

Laipsnis: _____

Organizacija / įstaiga (jei taikytina) _____

Jūsų adresas: _____

Telefono numeris: _____

El. paštas: _____

Prašome atsiųsti šį klausimą sausumos / jūrų paštu arba el. paštu iš interneto svetainės www.training-youth.net

Kalbos mokymo metodologija T-kit

Jaunimo ir sporto direktoratas

Europos Taryba – F-67075 Strasbūras Cedex

El. paštas info@training-youth.net

Šaltiniai ir papildoma medžiaga

Kalbos mokymo ir mokymosi teorija

- James J. Asher (1977)
„Kitos kalbos mokymas per veiksmus: visapusiškas mokytojų vadovas“, Los Gatos, Kalifornija: Sky Oaks Productions.
- D. A. Wilkins (1976)
„Teorinės programos: taksonomija ir jos svarba užsienio kalbos mokymo programos sudarymui“, Oksfordas: Oxford University Press.
- C. Gattegno (1972)
„Užsienio kalbų mokymas mokyklose: tylusis būdas“, 2-as leidimas, Niujorkas: Educational Solutions.
- C. Gattegno (1976)
„Bendra užsienio kalbų mokymo prasmė“, Niujorkas: Educational Solutions.
- E. Bates (1979)
„Simbolizmo iškilimas: pažinimas ir bendravimas ankstyvoje vaikystėje“, Niujorkas: Academic Press.
- D. Bickerton (1984)
„Kalbos bioprograma“, Elgsenos ir intelekto mokslai, 7, 173–221.
- Noam Chomsky (1965)
„Sintaksės teorijos aspektai“, Kembridžas, MA: MIT Press.
- J. B. Gleason ir N. B. Ratner (red.) (1998)
„Psicholingvistika“, Niujorkas: Harcourt Brace.
- S. Goldin-Meadow ir Mylander (1990)
„Be įdedamų pastangų: vaiko vaidmuo kalbos išmokime“, The Journal of Language, 66:323–355.
- J. Harmer (1996)
„Ar PPG mirė?“ (vert. past. „presentation, practice, production“ – „pristatymas, praktika, gamyba“) Modern English Teacher. T. 5 Nr. 2: 7–14.
- T. Hedge ir N. Whitney (red.) (1996)
„Galía, pedagogika ir praktika“, Oksfordas: Oxford University Press.
- Paulo Freire (1972)
„Engiamųjų pedagogika“, Harmondsworth, Anglija: Penguin Books.
- J. Piaget (1926)
„Vaiko kalba ir mąstymas“, Niujorkas: Harcourt Brace.
- Tony Wright (1987)
„Mokytojų ir mokinių vaidmenys“, Oksfordas: Oxford University Press.
- A. Wenden ir J. Rubin (1987)
„Besimokančiųjų strategijos mokantis kalbą“, Kembridžas: Prentice-Hall International English Language Teaching.
- J. Willis (1996)
„Užduotimis pagrįsto mokymosi sistema“, Harlow: Addison Wesley Longman.

Praktiniai pavyzdžiai ir pagalba mokymų vadovams

Anglų kaip užsienio kalbos mokymo sektorius gerai išvystytas, yra daugybė publikuotos medžiagos vadovėlių, papildomos medžiagos ir gramatikos knygų pavidalu – visa tai įvairiems lygiams. Tačiau geriausia medžiaga yra ta, kuri sukurta ir pritaikyta konkrečių grupių poreikiams ir interesams. Tikimės, kad būtent tai ir galės padaryti tie, kurie naudosis T-kit. Bet mums visiems reikia įkvėpimo, kad pradėtume ką nors daryti! Toliau nurodytos knygos suteiks įkvėpimo, nes jos pateikia daug praktinių idėjų, atitinkančių šio T-kit metodus. Daugumai mokymų vadovų turbūt reikės gero gramatikos vadovo dėl savo paties saugumo, taip pat gero žodyno besimokantiesiems, talpinančio gausybę informacijos. Visos stambios leidyklos leidžia gramatikos vadovėlius ir žodynus – žmogus pats gali išsirinkti, kurios knygos labiausiai atitinka jo tikslus ir pažinimo stilių.

- M. Bartram ir R. Walton (1991)
„Taisyimas – pozityvus požiūris į kalbos klaidas“, Hove: Language Teaching Publications.
- P. Davis ir M. Rinvoluceri (1990)
„Knyga apie pasitikėjimą – pasitikėjimo kūrimas kalbos pamokoje“, Harlow: Longman Group UK Limited.
- S. Deller (1990)
„Besimokančiojo pamokos – studentų sugalvota veikla kalbos pamokai“, Harlow: Longman Group UK Limited.

- Lewis ir J. Hill (1992)
„Praktiniai kalbos mokymo metodai“, Hove:
Language Teaching Publications.
- S. Lindstromberg (red.) (1990)
„Receptų knyga – praktinės idėjos kalbos
pamokai“, Harlow: Longman Group UK
Limited.
- B. Marsland (1998)
„Pamokos iš nieko“, Kembridžas:
Cambridge University Press.
- Kiti Jaunimo ir sporto direktorato
leidiniai**
- Heather Miletto ir Philip Curran (1996)
„Mokymasis mokytis“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 1). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. CEJ/Langue(96)3.
- John O'Regan ir Rose Clark (1996)
„Tekstai kaip kultūrinė kalbos mokymo priemonė“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 2).
Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. CEJ/Langue(96)4.
- Nick Andon ir Rose Clark (1996)
„Bendruomenės kaip kalbos mokymo priemonės naudojimas“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 3). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. CEJ/Langue(96)5.
- Geneviève Koechlin, Paolo Stratta, Marie Tikova (1996)
„Dramos naudojimas kalbos kursuose“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 4).
Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. CEJ/Langue(96)6Eng.
- Michael Berman (1996)
„Valdomos vizualizacijos anglų kalbos mokymui“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 5). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. CEJ/Langue(96)7.
- Günter Waldeck, Philip Curran, Dara Hogan (1996)
„Dainų naudojimas kalbų mokyme“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 6). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. CEJ/Langue(96)8.
- Muriel Moliné (1996)
„Rašymo ateljė“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 7). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. CEJ/Langue(96)9.
- Paola Stratta (1998)
„Specialių terminų žodynelis (jaunimo veikla) prancūzu, italu, vokiečių, anglų, ispanų, portugalų kalbomis“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 9). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. DJ/Langue(98)2.
- John Waterman ir John O'Regan (1999)
„Informacinės ir komunikacinės technologijos kalbos mokyme“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 10). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. DJ/Langue(99)1.
- John Waterman ir John O'Regan (1999)
„Užduotimis pagrįstas mokymas kalbos mokyme“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 11). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. DJ/Langue(99)2.
- Esther Hookway (1999)
„Kalbos kursų parengimas ir programos sudarymas“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 12). Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. DJ/Langue(99)3.
- Sandrine Deguent (1999)
„Kalbos mokymasis mažose grupėse“, (Kalbos kursų priemonių dėžutė, Nr. 13).
Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas. DJ/Langue(99)4.
- Philip Curran, Rainer Eberhardt, Yvonne Le Goïc, Esther Hookway, Heather Miletto, John O'Regan, Odile Raffner, Paolo Stratta, Carla Van der Straeten, (1997)
„Kitoks kalbos mokymas: 30 metų EJC patirties“. (vert. past. EJC – Europos jaunimo centras) Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas.
(vert. iš pranc. k.)
- Philip Curran, Rainer Eberhardt, Yvonne Le Goïc, Esther Hookway, Heather Miletto, John O'Regan, Odile Raffner, Paolo Stratta, Carla Van der Straeten, (1997)
„Kitoks kalbos mokymas: 30 metų EJC patirties“, Strasbūras: Europos Taryba, Jaunimo direktoratas.
CEJ/ TC ICLL (1998)
„Mokymo apie tarpkultūrinį kalbos mokymąsi ataskaita“ 1998. Strasbūras: Europos Taryba

3 priedas

„Pasidaryk pats“ skyriaus grįžtamasis ryšys

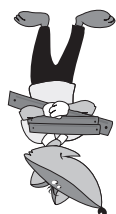
PASIRENGIMAS UZDUOČIAI

- Mokyamųjų vadovų vaidmuo – padėti pagrindiniams idėjų sąrašo aptarti-
me).
- Pogrupiuose studentai palygina
užrašus ir pasiūlymi pagrindines II
skyriaus idėjas. Spręsdami nesuta-
rimus jie turi vadovautis tekstu.

- Paprašykite, kad dalyviai dirbtų
individualiai ir perskaitytų doku-
mento „Kaip teikti paraišką para-
mai gauti“ II skyrių bei pasiūlymė-
tai, ką galima panaudoti rašant
santrauką (pagrindinius žodžius,
pagrindines mintis ir t. t.).
- Pogrupiai susijungia ir palygina
atitinkamus savo sąrašus, kur rei-
kia, juos suderindami.

PRIEŠ UZDUOTĮ

- Grįžkite prie pagrindinės grupės,
kurioje kiekvieno pogrupio atsto-
vas pristato pagrindinių diskusijos
elementų santrauką.
- Po to paklauskite jų, kokie šios
veiklos elementai atspindi Euro-
pos dimensiją.

- Jūsų, kaip kalbos mokymų vadovo,
vaidmuo – padėti besimokan-
tėms išreikšti save ir suprasti svar-
biausius teksto žodžius.

- Paprašykite dalyvių susiskirstyti į
pogrupius ir papasakoti vien-
kitiems apie savo veiklą jaunimo
reikalų srityje.
- Dalyviai perskaito dokumento
„Kaip teikti paraišką paramai
gauti“ I skyrių ir palygina tame
skyriuje aprašytos veiklos tikslus su
įžanginio idėjų svarstymo metu
išskeltais tikslais.

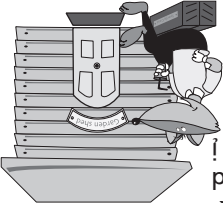
1 uždutis: dokumento supaprastinimas žemesniems lygiams
Medžiaga: dokumento „Kaip teikti paraišką E-JF dotacijai gauti“ I ir II-A skyriai
 ir paraiškų forma.
Kita medžiaga: rašymo reikmenys; definicijų žodynai; sinonimų žodynai.
Grupė: bet kokio dydžio.
Lygis: pažangus.

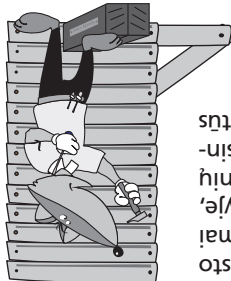
Svarbus kalbinių dalykai: skirtnumai tarp kalbos lygių (žodynas, sintaksės sudėtingumas), komunikacinė veikla: diskusija, derybės, sutikimas / nesutikimas, sąrašo sudarymas ir t. t.

Pastabos

PO UŽDUOTIES

- Kiekvienas pažengusio lygio pogrupis paraiškina pirmus du dokumento „Kaip teikti paraišką paramai gauti“ skyrius žemesnio lygio pogrupiui. Kiekvienas narys turi pakalbėti ir būti pasiruošęs patikslinti, jei bus tokių prašymų.
- Jei neturite daug laiko, žemesnio lygio moksliviams gali būti pateiktas tekstas raštu, paraiškiant, kad galima kreiptis paraiškinių į pažengusią grupę.
- Kitas būdas – kiekvienas pažengusios grupės narys padeda žemesnio lygio grupės (ar pogrupio) nariui užpildyti „Paraiškios dėl finansinės pagalbos formą“ Europos projektui. Reikiama žemesnio lygio grupės bus parengusios projektą ankstesnio užsiėmimo metu.

UŽDUOTIES VYKDYMAS

- Pogrupiai naudoja galutinį pagrindinių idėjų sąrašą tam, kad išreikštų kitais žodžiais pirmus du teksto „Kaip teikti paraišką paramai gauti“ skyrius, turėdami omenyje, kad jų tekstą skaitys žemesnių lygių moksliviai. Žodynas ir sintaksė turi būti paprasti, konkretūs ir lengvai suprantami.
- Jie pasiskirsto vaidmenimis, pristatydami abu skyrius žemesnių lygių grupėms, ir atsako į bet kokius klausimus.
- Kilus neaiškumams, pogrupiai gali pasitarti tarpusavyje.
- Papildomai jie gali perrašyti naują tekstą.

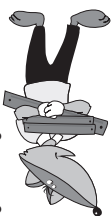
2 uždotis: Rašytinės paraiškos tarpautinio jaunimo susitikimo finansavimui gauti parengimas

Medžiaga: dokumento „Kaip teikti paraišką ERF paramai gauti“ I ir II-A skyriai ir paraiškos forma.
Kita medžiaga: rašymo reikmenys.
Grupė: bet kokio dydžio.
Lygis: vidutinis arba aukštesnis.

PRIEŠ UZDUOTĮ

- Suskirstykite dalyvius į pogrupius iš trijų ar keturių žmonių ir duokite kiekvienai grupei didelį lapą popieriaus bei storus spalvotus rašiklius.
- Paskatinkite dalyvius, kaip grupės, kolektyvini pasidalijimą turimomis žiniomis, kaip teikti paraišką finansavimui gauti, dalijasi patirtimi ir patarimais.
- Mokyčių vadovas gali užrašyti ir kartu su kitais plakatais eksponuoti naudingą informaciją.
- Kiekviena grupė kolektyviai svarsto ERF tikslus bei paskirtį ir užrašo pagrindinius žodžius bei frazes ant popieriaus.
- Dalyviai perskaito tekstą I dalį, kad patikrintų, ar jų tikslai atitinka tekste nurodytus tikslus.
- Išaiškinkite ir pateikite žodžius, reikalingus paraiškos parengimui.
- Tuomet kiekviena grupė pristato savo plakatą likusiems dalyviams.

PASIRENGIMAS UZDUOCIUI

- Šiam etapui palikite daug laiko, nes reikia daug informacijos.
 - Kai dalyviai įsuis turi pakankamai informacijos, parašykite jų perskaityti II A dalį: veiklos rūšys, kurias gali finansuoti ERF.
 - Šiame etape mokymų vadovo vaidmuo ypac svarbus, padedant dalyviams įvykdyti ERF reikalavimus ir patikrintant, ar jie žino specifines kalbos frazes, kurių prireiks pildant paraiškos formą.
 - Jei jų planai neatitinka kriterijų, t. y. jie nepasirinko tarpautinių partnerių, su kuriais dirbs, padrąšinkite juos šiek tiek pakeisti savo planus.
 - Skatydami skyrių, jie turi patikrinti, ar jų planai atitinka kriterijus.
- Pasakykite dalyviams, kad jie turės parengti paraišką finansavimui gauti, naudodamiesi aukščiau išdėstytais tikslais ir pateikta paraiškos forma.
- Dalyviai galėtų susiskirstyti į pogrupius pagal savo organizacijų panašumus arba atsitiktine tvarka. Jei nėra jokio ryšio tarp jų organizacijų, dalyviai turės išgalvoti organizacijos ir susitikimų. Tai galėtų būti pagrįsta jų veikla, tik pritaikyta šiam atvejui.
 - Prieš išdalindami formas, parašykite dalyvių susiskirstyti į pogrupius ir suplanuoti savo paraišką, kuriose būtų ši informacija:
- Pasirinkite organizacijos profilį, pasi-rinkite partnerius. Kokie tikslai? Kokioje jaunimo veiklos srityje ji veiks? Kaip dengsite visas išlaidas? Pasirinkite dalyvių profilį. Kokiomis kalbomis vyks susitikimas? Susitikimo datos. Programos dalys. Susitikimo vieta.

- Pristatymus galima ir nuflimuoti.
- Tuomet kitos grupės gali išklausyti ir visa grupė gali balsuoti už geriausią pasiūlymą.
- Dalyviamas užpildžius savo paraiškų formas ir jas išeksponavus / perskaicius vienas kito paraišką, kiekviena grupė gali pristatyti savo planus, jei įmanoma, naudojant projektorių.
- Kita užduotis po paraiškų formos užpildymo gali būti pasiūlymų finansuoti pristatymas.

Pastabos

- Šiame etape mokymų vadovas gali akcentuoti bet kokius bendrus kalbos dalykus ir geras pavyzdžius. Jie gali būti eksponuojami. Dalyviai galėtų būti paskatinti išsilyti pakaitimus, kur būtina.

- Pogrupiai apskieicia projektai.
- Dalyviai perskaito kelias kitų grupių paraišką ir pakomentuoja.
- Grupės gali susijungti ir pasidalinti geromis idėjomis.

PO UŽDUOTIES

- Dalyviai užpildo paraiškų formas projekta.

(Žr. pastabas, žemiau.)

- Dalyviai gali likti savo grupėse ir užpildyti padidintą paraiškų formos variantą arba dirbti individualiai, naudodami tuos pačius užrašus iš pasirengimo užduoties etapo.

UŽDUOTIES VYKDYMAS

3 uždotis: Paraiškos formos del dalyvavimo jaunimo susitikime parengimas

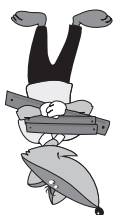
Medžiaga: dokumento "Kaip teikti paraišką E-JF paramai gauti" I ir II-A skyriai ir paraiškos forma.

Kita medžiaga: rašymo reikmenys.

Grupė: bet kokia.

Lygis: vidutinis arba aukštesnis.

PRIEŠ UZDUOTI

- Kolektyvinis idėjų svarstymas: kokių dar būna formų – apskritai ir būtent jaunimo veiklos kontekste? Logiškai mastant, kas nors turėtų paminti paraiškos formos del dalyvavimo projekte. Skirkite tam didžiausią dėmesį ir paaiškintam darys.

- Išdalinkite paraiškos finansinei paramai gauti E-JF susitikimui formai ir paprašykite dalyvių paaiškinti, apie ką jos ir kokios informacijos reikia, norint jas užpildyti.

PASIRENGIMAS UZDUOCIAM

- Jie nusprendžia del dalyvavimo kriterijų parinkimo šiam projektui (turi atitikti organizacijos tikslus).
- Šių kriterijų pagrindu sugalvoja klausimus, kuriuos turės užduoti, kad gautų informaciją, reikalingą atrenkant dalyvius.
- Jie nusprendžia del pristatymo formos ir kaip ji turėtų būti paskleista (popieriuje, internetu?).

- Dalyviai pasiskirsto į grupes iš 4 ar 5 žmonių. Kiekviena grupė sugalvoja netikrą organizaciją: pavadinimą, narius, tikslus, veiklą, bendrus veikimo metodus ir t. t. Jie taip pat turi kartu nuspręsti del kiekvieno nario pareigų: kas pirmininkauja? Kas sekretorius? Kas išdalinikas? Kai organizacija visiškai aiški, dalyviai turėtų sugalvoti konkretų projektą (susitikimą, mokymo kursą, viešnagę ir t. t.), kurį ši organizacija turi įgyvendinti. Ką? Kada? Kur? Kam? Kodėl? Kokia programa (bendrasis bruožas)? Prisiidėjimas prie išlaidų? Ir t. t.

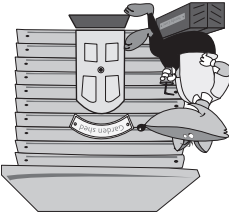

Svarbus kalbiniui dalykai: kai pažengusioji grupė rengia užduotį, mokymu vadovas gali reikala-
lauti, kad tekstas būtų gramatiškai taisyklingas; klausimai turi būti tiksliai suformuluoti; turi
būti aprašytos kiekvieno asmens pareigos. Komunikacinė veikla: itikinėjimas, rinkodara,
reklama ir pan.

Pastabos

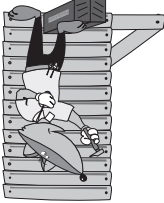
• Kiekvienas dalyvis vertina parengtas skir-
tingas formas ir pakomentuoja jas.

• Formas: kiekviena grupė žodžių pristato
savo projektą (bandydama jį parduoti, jei
įmanoma reklamuodama jį informaciniais
lapeliais, plakatais, per radiją, interneto
svetainėje ir t. t.). Dalyviai parenka projek-
tą, kuris jiems labiausiai patinka, prašo
formas (jie taip pat gali daugiau sužinoti
apie atrinkimo kriterijus iš "organizato-
rių") ir užpildo ją. Dalyviai, kurie yra "pro-
jekto organizatoriai", kartu nusprendžia,
kas bus priimtas. Šis etapas galėtų būti
įvykdytas su žemesnio lygio dalyviais,
kurie būtų "kandidatai".

PO UŽDUOTIES

• Dalyviai parengia paraiškos formas
projektą, užpildo paraiškos formą
ir ją išsistruoja. Kadangi tai užduo-
tis raštu, mokymu vadovas turėtų
patarti dalyviams ir siūlyti korekti-
vas, kad jie galėtų parengti kiek
įmanomą autentiškam
straipsniui dokumentą.

UŽDUOTIES VYKDYMAS

Kalbos mokymo metodologijos T-kit autoriai:

Philip Curran (redagavimas, korektūra, rašymas) – Edwards kalbų mokyklos Londone direktorius ir vienas jos steigėjų. Jis yra patyręs mokytojas bei laisvai samdomas autorius. El. p. philipcurran@btinternet.com

Sandrine Deguent (rašymas) moko prancūzų, kaip užsienio, kalbos, yra laisvai samdoma neformalaus švietimo mokymų vadovė, specializacija – sugestopedija ir tarpkultūrinio mokymosi metodai, taikomi kalbos mokymuisi. El. p. sandrine.deguent@worldonline.be

Sian Williams Lund (rašymas) turi humanitarinių mokslų magistro laipsnį taikomojoje lingvistikoje ir yra Edwards kalbų mokyklos Londone direktoriaus pavaduotoja. Ji turi kelerių metų mokymo patirtį Jungtinėje Karalystėje, Danijoje ir Kinijoje. Tarp jos profesinių interesų: tarpkultūrinis mokymasis, kalbos įsisavinimas ir psicholingvistika, besimokančiojo savarankiškumas ir medžiagos rengimas.

Heather Miletto (rašymas) – patyrusi mokytoja, mokymų vadovė bei laisvai samdoma lektorė ir rašytoja. Ji buvo viena iš Edwards kalbų mokyklos ir Tarpkultūrinio mokymosi centro Londone steigėjų. El. p. heather.miletto@btinternet.com

Carla Van der Straeten (rašymas) – patyrusi prancūzų ir flamandų kalbų mokytoja „Chambre des Représentants du Parlement Fédéral“ Belgijoje. Ji taip pat atsakinga už švietimo ir kalbos mokymą „Centre d'Animation en Langues“ Briuselyje. El. p. carla.van.der.straeten@skynet.be

... žemiau nurodyti asmenys taip pat prisidėjo prie šio T-kit rengimo:

John O'Regan – vyresnysis lektorius Tarpautiniame anglų kalbos studijų centre Oksfordo Brookes universitete, Jungtinėje Karalystėje; specializacija – anglų kalbos vartojimas akademiniais tikslais ir kritinė diskurso analizė. Daug metų dirbo mokymų vadovu ir konsultantu tarpkultūrinio mokymosi ir tarptautinio švietimo srityje.

John Waterman dabar yra leidyklos redaktorius, atsakingas už anglų kalbos mokymo medžiagos rengimą. Domisi technologijų naudojimu, siekiant skatinti mokymąsi ir mokymą, tarpkultūrinį mokymąsi ir skaitymą. Jis daug metų dirbo mokytoju, mokytojų rengėju ir konsultantu kalbos mokymo ir tarpkultūrinio mokymosi per kalbą srityje.

Esther Hookway – komunikacijų žmogus, turinti savo įmonę, pavadintą „ReadyWriters“, kurioje atliekami redagavimo, rašymo, apipavidalinimo ir maketavimo darbai. Ji buvo „Lingua Franca“ – kalbos ir vadovavimo mokymo projekto Centrinėje ir Rytų Europoje – koordinatore. Projektą 1991 m. inicijavo Pasaulio studentų krikščionių federacijos Europos filialas ir Europos ekumeninė jaunimo taryba. Dabar ji dirba administratore naujai įsteigtame Krikščionių ortodoksų studijų institute Kembridže.

Dėl papildomos informacijos, taip pat jei turite pastabų, prašome susisiekti su T-kit autoriais.

T-kit serija – 2000 metai (galima įsigyti anglų ir prancūzų kalbomis)

**„T-kit Nr. 1“
Organizacinis valdymas**

**„T-kit Nr. 2“
Kalbos mokymo metodologija**

**„T-kit Nr. 3“
Tarpkultūrinis mokymasis**

**„T-kit Nr. 4“
Projektų valdymas**

*Suplanuoti 2001 metams:
(negalutiniai pavadinimai)*

**„T-kit Nr. 5“
Kaip surengti mokymo kursus**

**„T-kit Nr. 6“
Savanoriška tarnyba**

**„T-kit Nr. 7“
Pilietiškumo ugdymas**

Internetines versijas galite rasti interneto svetainėje
www.training-youth.net

1998 M. EUROPOS TARYBA IR EUROPOS KOMISIJA NUSPRENDĖ IMTIS VEIKSMŲ EUROPOS JAUNIMO DARBUOTOJŲ RENGIMO SRITYJE, TODĖL INICIJAVO PARTNERYSTĖS SUSITARIMĄ. SUSITARIMO TIKSLAS, IŠDĖSTYTAS KELIUOSE SUSITARIMO STRAIPSNIUOSE, – „REMTI AKTYVŲ EUROPOS PILIETIŠKUMĄ IR PILIETINĘ VISUOMENĘ, SKATINANT JAUNIMO LYDERIŲ IR JAUNIMO DARBUOTOJŲ, DIRBANČIŲ EUROPOS DIMENSIJOS KLAUSIMAIS, RENGIMĄ“. BENDRADARBIAVIMAS TARP ŠIŲ DVIEJŲ INSTITUCIJŲ APIMA PLATŲ VEIKLOS IR LEIDINIŲ SPEKTRĄ BEI VYSTYMO PRIEMONES TOLESNEI PLĖTRAI.

ŠIĄ PARTNERYSTĘ LEMIA TRYS PAGRINDINIAI KOMPONENTAI: PASIŪLYMAS MOKYTIS (ILGALAIKIS MOKYMAS DĖSTYTOJAMS IR MOKYMAS APIE EUROPOS PILIETIŠKUMĄ), LEIDINIAI (TIEK POPIERINĖS, TIEK ELEKTRONINĖS MOKYMO MEDŽIAGOS IR ŽURNALO VERSIJOS) IR PLĖTROS PRIEMONĖS (DĖSTYTOJŲ DUOMENŲ BAZĖ IR MAINŲ GALIMYBĖS). PAGRINDINIS TIKSLAS – PAKELTI JAUNIMO DARBUOTOJŲ MOKYMO STANDARTUS IKI EUROPINIO LYGIO IR APIBRĖŽTI TOKIO MOKYMO KOKYBĖS KRITERIJUS.

Kalbos mokymosi metodologija

MOKYMO VADOVAS Nr. 2

1998 M. EUROPOS TARYBA IR EUROPOS KOMISIJA NUSPRENDĖ IMTIS VEIKSMŲ EUROPOS JAUNIMO DARBUOTOJŲ RENGIMO SRITYJE, TODĖL INICIJAVO PARTNERYSTĖS SUSITARIMĄ. SUSITARIMO TIKSLAS, IŠDĖSTYTAS KELIUOSE SUSITARIMO STRAIPSNIUOSE – „REMTI AKTYVŲ EUROPOS PILIETIŠKUMĄ IR PILIETINĘ VISUOMENĘ, SKATINANT JAUNIMO LYDERIŲ IR JAUNIMO DARBUOTOJŲ, DIRBANČIŲ EUROPOS DIMENSIJOS KLAUSIMAIS, RENGIMĄ. BENDRADARBIAVIMAS TARP ŠIŲ DVIEJŲ INSTITUCIJŲ APIMA PLATŲ VEIKLOS IR LEIDINIŲ SPEKTRĄ BEI VYSTYMO PRIEMONES TOLESNIAI PLĖTRAI.

ŠIĄ PARTNERYSTĘ LEMIA TRYS PAGRINDINIAI KOMPONENTAI: PASIŪLYMAS MOKYTIS (ILGALAIKIS MOKYMAS DĖSTYTOJAMS IR MOKYMAS APIE EUROPOS PILIETIŠKUMĄ), LEIDINIAI (TIEK POPIERINĖS, TIEK ELEKTRONINĖS MOKYMO MEDŽIAGOS IR ŽURNALO VERSIJOS) IR PLĖTROS PRIEMONĖS (DĖSTYTOJŲ DUOMENŲ BAZĖ IR MAINŲ GALIMYBĖS). PAGRINDINIS TIKSLAS – PAKELTI JAUNIMO DARBUOTOJŲ MOKYMO STANDARTUS IKI EUROPINIO LYGIO IR APIBRĖŽTI TOKIO MOKYMO KOKYBĖS KRITERIJUS.

European Commission

2000

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE